

ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถทางการสังเกตของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

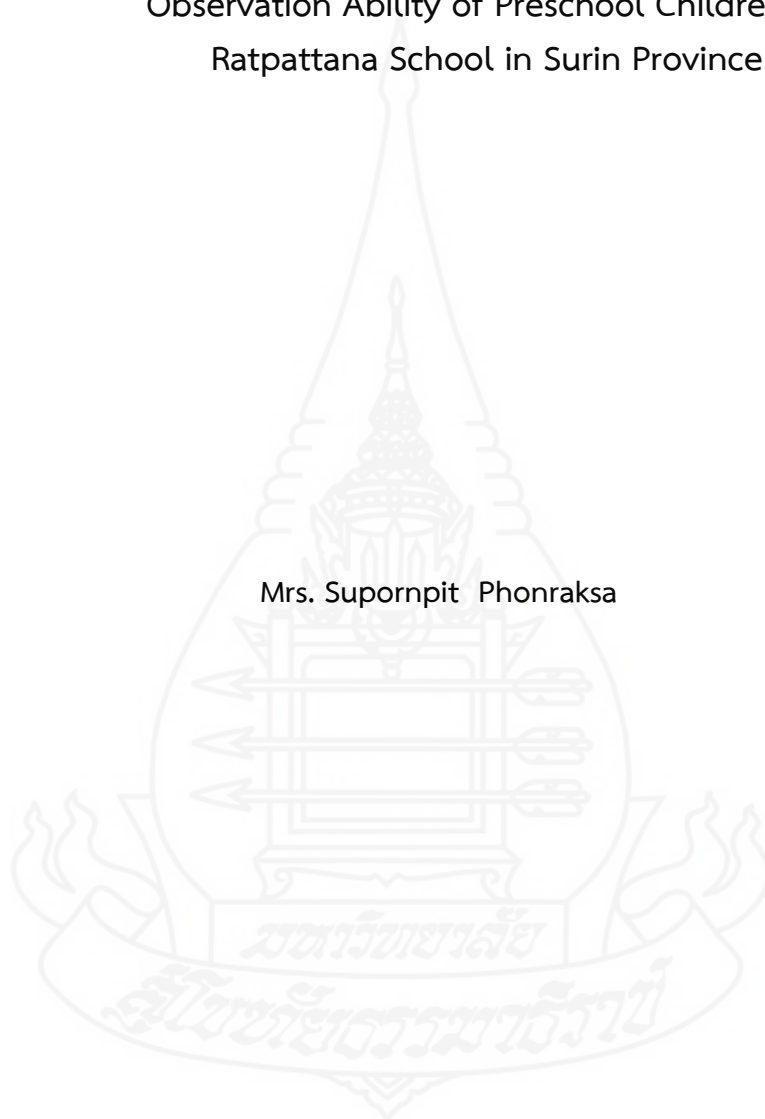

นางสุพรพิศ ผลรักษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2556

The Effects of Literature-Based Cooking Activities on
Observation Ability of Preschool Children at
Ratpattana School in Surin Province

Mrs. Supornpit Phonraksa

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Education Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถทางการสังเกตของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

ชื่อและนามสกุล นางสุพรพิศ ผลรักษา
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

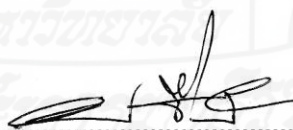
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พัชรี ผลโยธิน)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
ที่มีต่อความสามารถทางการสังเกตของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

ผู้ศึกษา นางสาวพรพิศ ผลรักษา **รหัสนักศึกษา** 2542102542 **ปริญญา** ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยโรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต และ 2) แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยโรงเรียนราษฎร์พัฒนา หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าความสามารถดังกล่าวก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

คำสำคัญ กิจกรรมการประกอบอาหาร วรรณกรรม การสังเกต เด็กปฐมวัย

Independent study title: The Effects of Literature-Based Cooking Activities on Observation Ability of Preschool Children at Ratpattana School in Surin Province

Author: Mrs. Supornpit Phonraksa; **ID:** 2542102542;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Wattana Makkasaman, Assistant Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The purpose of this study was to compare observation abilities of preschool children at Ratpattana School in Surin province before and after undertaking literature-based cooking activities.

The sample for this study consisted of 22 preschool children studying in the second year kindergarten level during the second semester of the 2013 academic year at Ratpattana School in Surin Province, obtained by cluster sampling. The instruments for this study were (1) a handbook for organizing the literature-based cooking activities, and (2) a scale to assess observation ability. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that the post-experience observation ability of preschool children at Ratpattana School, who undertook literature-based cooking activities, was higher than their pre-experience counterpart ability at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Cooking activities, Literature, Observation, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ศรีมกุฎพันธ์ รองคณบดีฝ่าย วิชาการ คณะครุศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นางพิมพ์ทิศา ญาธิป ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 และนาง มาลี หงษ์ทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลปราสาทศึกษาคาร จังหวัดสุรินทร์ ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการอาคม เขียวสระคู ผู้อำนวยการโรงเรียน ราชภัฏพัฒนาที่กรุณาให้การสนับสนุนและให้ความอนุเคราะห์ในการศึกษา ขอขอบพระคุณคณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียนอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเรียนรู้ และเก็บข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบพระคุณ เพื่อน นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรและการสอนปฐมวัยศึกษาทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดี เสมอมา

ขอขอบคุณสามีและลูก ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณตา จันท์-คุณยายทองดา เจริญยิ่ง พร้อมด้วยคุณพ่อวิรัช-คุณแม่มะลิวัน ชัยมงคล ที่ได้อบรมเลี้ยงดูและ ให้โอกาสทางการศึกษา อีกทั้งพระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านในอดีต และปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ และปลูกฝังคุณธรรมความดีงามให้แก่ผู้วิจัย

สุพรพิศ ผลรักษา

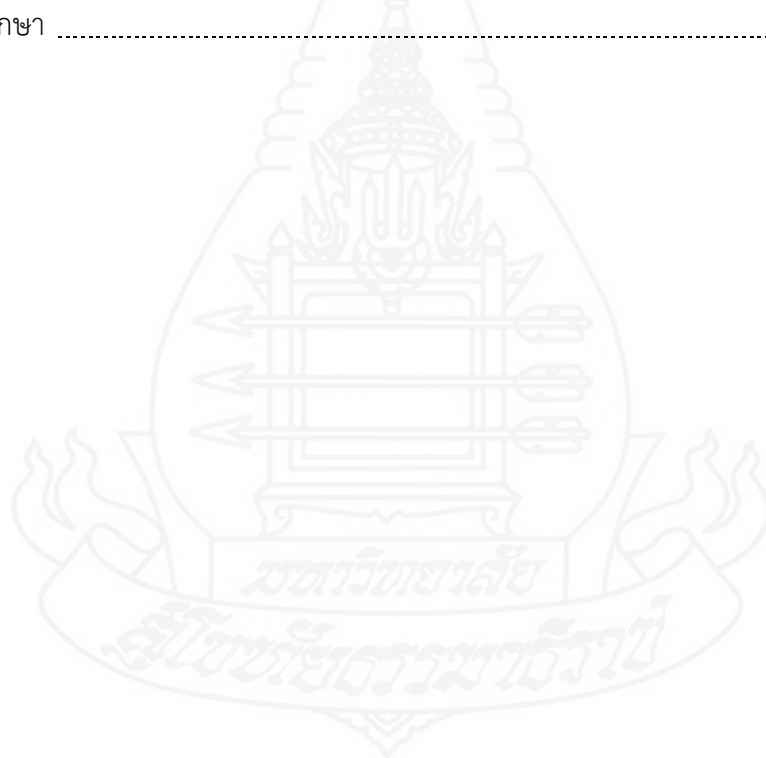
มีนาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน	21
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
สรุปการวิจัย	60
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	70

สารบัญ (ต่อ)

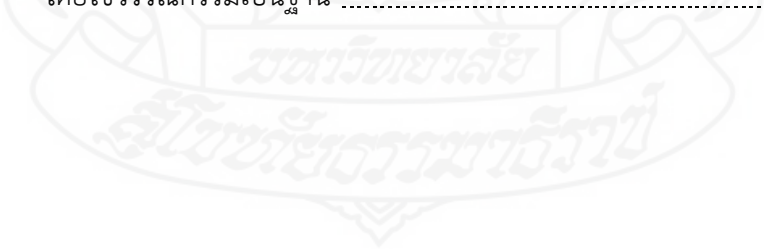
	หน้า
ภาคผนวก	76
ก คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการสังเกต.....	77
ข แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต.....	96
ค แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต.....	99
ง แบบประเมินคุณภาพแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต.....	115
จ ตารางแสดงค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาIOC.....	119
ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ.....	122
ช ตัวอย่างภาพกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน.....	126
ประวัติผู้ศึกษา	134

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 รายการหนังสือนิทานที่ใช้เป็นวรรณกรรมในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	44
ตารางที่ 3.2 แสดงการวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร หลักการจัดกิจกรรม โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต สู่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย.....	46
ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยภาพรวม	57
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	58
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	58
ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	59
ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	59

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ เป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกชีวิตที่เกิดมาบนโลกใบนี้ ทั้งคนและสัตว์ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด สำหรับมนุษย์ การเรียนรู้ยังมีความหมายมากกว่านั้น เพราะการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นให้เจริญและพัฒนาขึ้น มิเช่นนั้นโลกคงไม่อาจก้าวหน้ามาให้เห็นอย่างจนทุกวันนี้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยก็เช่นเดียวกัน ซึ่ง ผู้ปกครอง ครู โรงเรียนต่างช่วยกันสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็กๆ นับตั้งแต่แรกเกิด เป็นต้นไป โดยนำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายมาช่วยพัฒนาเด็กๆ ให้เป็นบุคคลที่เจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สมอง อารมณ์และสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เข้มแข็ง มีคุณค่าในอนาคต (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2552: 9) พื้นฐานการเรียนรู้ของเด็ก มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นอันมาก โดยอาจจำแนกถึงองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ได้อย่างย่อ เช่น พื้นฐานทางร่างกาย ได้แก่ อวัยวะในการพูด ฟัง สายตาและการเห็น ความมีสมาธิสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานสัก 10 นาที มีพื้นฐานประสบการณ์ที่จะใช้การสังเกต การฟังแล้วรู้เรื่อง แสดงความเข้าใจ ตลอดจนมีอารมณ์ร่วมในการทำงาน และปฏิบัติตามที่ตนต้องการ และปฏิบัติตามคำสั่งและอื่นๆ (บันลือ พุกกะวัน 2551: 84)

การเป็นคนช่างสังเกตนับว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการสังเกตเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการตัดสินใจ การสังเกตช่วยให้มนุษย์นำมาเป็นเหตุเป็นผล การตัดสินใจจะถูกต้องหรือผิดพลาดขึ้นอยู่กับว่ามีเหตุผลที่ถูกต้องหรือไม่ ผู้ที่มีเหตุผลดีก็เพราะมีทักษะในการสังเกตดี การสังเกตเป็นทักษะที่ส่งเสริมและฝึกฝนได้ และการฝึกนั้นควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย จากการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษา กล่าวว่าเด็กจะฉลาดต้องเป็นนักสังเกตที่ฉลาด สามารถจำสิ่งของที่สังเกตได้ดี มีความสนใจในการค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล เด็กฉลาดต้องเป็นนักสังเกตที่ดี มีปฏิริยาโต้ตอบได้รวดเร็ว รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา บิตามารดาถือเป็นครูคนแรกของเด็กมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต และบุคคลสำคัญอีกผู้หนึ่งซึ่งเป็นบรมครูของเด็กก็คือครูที่สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (บุญชู สนั่นเสียง 2549: 1-3) สอดคล้องกับพิทยาภรณ์ มานะจตุติ (2548: 51) ที่ได้กล่าวว่า แบบอย่างจากผู้ใหญ่ที่ช่างสังเกต และพาเด็กสังเกต รายละเอียดของสิ่งต่างๆ ขณะปฏิบัติการกิจของครอบครัว เช่นขณะนั่งรถไปโรงเรียน อาจชี้ให้เด็กสังเกตป้ายโฆษณา ยวดยานบนท้องถนน เล่าเกี่ยวกับสิ่งเหล่านั้น และลองถามกลับเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ เวลาที่เล่านิทานอาจชี้ให้เด็กดูรายละเอียดของตัวละครหรือฉากละคร อาจให้เด็กเล่นเกมค้นหาจากภาพว่าแตกต่างจากภาพหลักอย่างไร มีอะไรหายไปบ้าง ต้องฝึกจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ จนเป็นนิสัย เพื่อให้เด็กนำประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนและการทำงานต่อไปได้ ความสามารถด้านการสังเกต เป็นความสามารถด้านสติปัญญา ด้านการคิด ดังที่ วัฒนา ปุญญฤทธิ์

และปฏิกรณ์ ตุ๊กชูแสง (2545: คำนำ) ได้กล่าวว่า นักจิตวิทยาระบุว่าความสามารถด้านการคิดนี้จะต้องได้รับการพัฒนา ตั้งแต่ระยะต้นของชีวิตโดยเริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกต และรับรู้สิ่งต่างๆรอบตัว จากนั้นเด็กจะทดสอบค้นคว้าข้อมูลต่างๆเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความคิด ความรู้ และความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ และสอดคล้องกับ มาร์ติน (Martin, 2001: 36) ที่กล่าวว่า การสังเกตเป็นความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ใช้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมเข้าสัมผัสโดยตรงกับวัตถุ สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้

ในปัจจุบันคุณภาพของการจัดการศึกษาแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ จากการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) พบว่า เด็กมีการพัฒนากล้ามเนื้อและด้านอื่นๆเพิ่มขึ้น แต่การพัฒนาด้านสติปัญญาและการประเมินความพร้อมของพัฒนาการด้านสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้ เพราะขาดครูและพี่เลี้ยงที่มีความรู้ด้านเด็กปฐมวัยและไม่เข้าใจเรื่องหลักจิตวิทยาพัฒนาการของการฝึกเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาของเด็กวัยนี้ แม้ครูที่สอนอยู่จะจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่ร้อยละ 52.7 จบจากสาขาอื่น และได้รับการศึกษาให้ท่องจำแบบเก่า จึงคิดว่าการสอนอ่านหรือให้ทำเลขคือการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา นอกจากนี้ ครูมักจะได้เงินเดือนต่ำ และมีการลาออกบ่อยโดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชน และขาดแคลนการสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ครูหนึ่งคนต้องดูแลเด็กในชั้นเรียนมากเกินไป รวมตลอดถึงขาดแคลนพี่เลี้ยงช่วยดูแล (นภนตร ธรรมบวร 2549: 105-106) อีกทั้ง หากพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนครูผู้สอนใช้การห้าม ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นได้คิด ทำอย่างอิสระ เด็กเหล่านั้นย่อมเสียโอกาสจากสิ่งที่เด็กเล่น เด็กต้องการกำลังใจ การตำหนิ ทักท้วง ห้ามปรามหรือทำโทษ ยิ่งพิจารณาถึงการกระตุ้นโดยประสาทสัมผัสที่ไม่ได้รับการกระตุ้นไม่ได้ใช้ก็จะหายไป ชะงักในส่วนหรือโอกาสอื่นๆ เท่าที่ผ่านมามักเกิดแต่ในสิ่งที่ตรงข้าม ห้าม ห้าม ห้าม! ไม่เปิดโอกาสให้อิสระได้ ทำเอง คิดเอง ช่วยตนเอง พลังสมองที่เพิ่มพูนพัฒนาจากการเล่น การคิด การกระทำซึ่งเป็นไปตามความต้องการ ความสนใจ เป็นไปตามธรรมชาติแห่งวัย ย่อมถดถอยลง เพราะความไม่เข้าใจของผู้ใหญ่ (บันลือ พลฤกษ์วัน 2551: 59-60) และจากภาพรวมของการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา(สมศ.) พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาโดยเฉพาะความสามารถด้านผู้เรียนในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีและดีมากน้อยที่สุดและจะต้องมีการปรับปรุงสูงที่สุดในเรื่องของผู้เรียน ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่พบจากรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยฉบับนี้ พบว่า เด็กมีปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้หรือมีต้นทุนในการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ ทำให้เด็กมีพัฒนาการล่าช้า นำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กขาดคุณภาพในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ (วิภา ตันตุลพงษ์ 2554: 74)

การส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตแก่เด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญและสามารถทำได้โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว ได้สำรวจ ได้เล่น ได้ทดลอง ได้ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสแก้ปัญหา ซึ่งการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพ ควรส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สำรวจ คิดริเริ่มสร้างสรรค์และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ อ้างถึงใน นิตยพรรณ เอกไพรัชยนต์ 2549: 1) ซึ่งสอดคล้องกับ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 27) ที่ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 31) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งธรรมชาติของการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกตและสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้ว เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การสัมผัสประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงานคือการเล่นของเด็กซึ่งการสอนและการฝึกที่ถูกต้องจะเป็นตัวเสริมพัฒนาการของเด็กได้เต็มศักยภาพ การให้โอกาสเด็กได้สัมผัสทำให้เด็กสัมผัสประสบการณ์ สรุปลความรู้โดยกระบวนการปรับตัว (Adaptation) การปรับตัวนี้ต้องใช้การย้ายประสบการณ์ ดังนั้นเด็กจึงชอบทำอะไรซ้ำๆ ทำนานๆ เมื่อเป็นที่พอใจแล้วเด็กจะเลิกสนใจ ด้วยกระบวนการอยากเห็น อยากรู้ อยากเข้าใจของเด็กนี้ ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้สอนต้องให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กสนใจ โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำชี้แนะ ให้โอกาสเด็กคิด ความต้องการของเด็กและการสนับสนุนของผู้ใหญ่ต้องสมดุลกันจึงจะสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ให้กับเด็ก

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ได้มองเห็น ได้ดมกลิ่น ได้ชิมรสชาติ ได้สัมผัส และได้ฟังเสียง ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 32) กล่าวว่า แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สัมผัส ทดลอง สำรวจ ค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิดและติดตาม และได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้รวดเร็ว กิจกรรมการประกอบอาหารก็นับเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เด็กได้มีโอกาสกระทำสิ่งต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับ วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554: 55) ได้กล่าวว่า การทำกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กๆได้ใช้ประสาทสัมผัสในการชิมรสชาติ และรับรู้กลิ่นต่างๆได้ เรียนรู้ถึงส่วนผสมและวัตถุดิบในการทำอาหาร ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการคาดคะเนกะปริมาณ รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการชั่งสิ่งของ เช่นตาชั่งกิโล ตาชั่งสองแขน ถ้วยตวง ช้อนตวง และหน่วยมาตรฐานของน้ำหนัก มีหน่วยเป็นกิโลกรัมและปอนด์ การตวงของเหลวมีหน่วยเป็นช้อนชา ช้อนโต๊ะ ถ้วยตวง ลิตร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมกมล บุญมี (2551: 11) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กได้เรียนรู้จากการอภิปรายวางแผนร่วมกัน คำศัพท์จากชื่ออาหาร ผัก ผลไม้ อุปกรณ์ต่างๆ การอ่านการเขียนเมนู เรียนรู้คณิตศาสตร์จากการชั่งตวง วัด ปริมาณ เรียนรู้สังคมาจากการทำงานร่วมกัน เรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย การรักษาความสะอาด ประโยชน์ของอาหาร และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552: 12) ได้กล่าวถึง การจัดทำกิจกรรมด้านอาหารเพื่อการพัฒนาเด็ก สามารถทำได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน พ่อแม่สามารถใช้กิจกรรมการทำอาหารมาเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ครูสามารถใช้กิจกรรมการทำอาหารบูรณาการร่วมกับศิลปะ ดนตรีได้ การทำอาหารสำหรับเด็กสามารถทำได้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย ทั้งนี้จำเป็นต้องเลือกชนิดอาหาร เครื่องมือหรืออุปกรณ์งานครัวที่เหมาะสมสำหรับเด็กโดยคำนึงถึงความปลอดภัยมากที่สุดโดยสมมติบทบาทของเด็กเป็น พ่อครัวแม่ครัวตัวน้อยซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้อาหารจานนั้นสมบูรณ์ พ่อแม่ หรือครูมีบทบาทในการออกแบบและจัดเตรียม

อาหารในบางขั้นตอนที่เด็กไม่สามารถทำได้ และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กได้ เช่นการหันวัตถุที่แข็ง การทอดอาหาร การปิ้งย่าง ที่มีความร้อนสูง การทำอาหารควรจะให้เด็กมีอิสระ การกำหนดกรอบไว้ทุกอย่างอาจทำให้ความสนุกของการทำอาหารหมดไป เกิดความเบื่อหน่าย แนนอนการหกละเออะเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ พ่อแม่ ครู อาจเบื่อหน่ายที่ต้องคอยเก็บล้าง แต่ถ้าสอนให้เด็ก รู้จักการเก็บ รู้จักการเช็ด การล้างตามวัยของ กิจกรรมการทำครัวจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ให้กับเด็กได้มีส่วนร่วมระหว่างพ่อแม่และลูก กิจกรรมอาหารสามารถสร้างความรักและความผูกพันในครอบครัว

นอกจากการบูรณาการการจัดกิจกรรมประกอบอาหารร่วมกับศิลปะ ดนตรีแล้ว การจัดกิจกรรมประกอบอาหารยังสามารถบูรณาการร่วมกับการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยเฉพาะการใช้นิทานที่เกี่ยวกับการประกอบอาหาร ซึ่งมีเนื้อหาที่สนุก ได้รับความสนใจ น่าติดตาม ผ่านตัวละครที่เด็กชื่นชอบ ก็นับเป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยเลือกวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการประกอบอาหารอย่างง่าย ๆ ที่เด็กสามารถทำได้ มาเป็นต้นแบบในการออกแบบกิจกรรม ให้เด็กได้มีโอกาสถอดประสบการณ์จากเนื้อเรื่องในนิทาน นำมาปฏิบัติจริง สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กได้ โดยเฉพาะความสามารถด้านการสังเกต ซึ่งจะได้จากการฟังนิทาน การดูรูปภาพ การสนทนาร่วมกัน การลงมือปฏิบัติกิจกรรมประกอบอาหารที่ได้สัมผัส ต้มก๋วยเตี๋ยว ซิมรสชาติ เป็นต้น ดังที่ นฤมล เนียมหอม (2555: 1-4) ได้กล่าวถึง การจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ในขั้นของการวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำร่วมกับเด็ก และผู้ปกครอง โดยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้จากเด็กและผู้ปกครอง เพื่อออกแบบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวรรณกรรมและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมที่จัดควรมีความหลากหลาย ทำเหมาะสมกับวัย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม โดยมีศิลปะและละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดประสบการณ์ ตัวอย่างกิจกรรมที่จัดประกอบด้วย การวิเคราะห์ตัวละคร การวิเคราะห์สถานการณ์จากเรื่อง การจัดทำวัตถุสิ่งของ อุปกรณ์ประกอบฉาก หรือเครื่องแต่งกายที่สัมพันธ์กับเรื่อง การประกอบอาหาร การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีความหลากหลายและสนุกสนาน สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น การประกอบอาหาร ส้มตำ จากนิทานเรื่อง หนูเต็นระบำส้มตำป๊อก ป๊อก เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานจะส่งผลต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยได้ดีเพียงใด และทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตให้กับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการสังเกตสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราชภัฏพัฒนา จังหวัดสุรินทร์

4.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 *ตัวแปรต้น* ได้แก่ การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

4.2.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ ความสามารถด้านการสังเกต

4.3 ระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ละ 5 วันๆละ 20-40 นาที และยึดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 25 ครั้ง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **การจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร** หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงในการประกอบอาหารโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการมองเห็น การดมกลิ่น การฟังเสียง การชิมรส และการได้สัมผัสอาหาร ได้เรียนรู้ถึงส่วนผสม วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำอาหาร เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5.2 **การจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน** หมายถึง การนำวรรณกรรมหรือนิทาน ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กเข้าถึงได้ง่าย มาเป็นสื่อหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมาย การจัดการเรียนรู้เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเด็กเรียนรู้ได้ดีผ่านกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ทางภาษาที่ครอบคลุมทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างมีความหมาย และเพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมกับวัย โดยการจัดกิจกรรมบูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวัน

5.3 **การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน** หมายถึง การนำวรรณกรรมหรือนิทานที่มีโครงเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาหารมาเป็นสื่อหลักในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร เพื่อศึกษาความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต ขั้นที่ 2 แสดง

บทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต ชั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต ชั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต และชั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต นิทานที่คัดสรรในการนำมาจัดกิจกรรมได้แก่ 1.หนังสือนิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดี่ยววอร้อยจั่ง (Big Book) โดยพรอนงค์ นิยมคำ 2.หนังสือนิทานเรื่อง หนูเดินระบำ ส้มตำ ปอก ปอก โดย พรอนงค์ นิยมคำ 3. หนังสือนิทานเรื่อง ชุปก้อนหิน โดย จอน เจ มูธ แบลโดย หม่อมดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา 4. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกถ้วย กระทงน้อย (ร้อยกรอง) โดย เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊ปอง) และ 5. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหครก นำแคะ (ร้อยกรอง) โดย เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊ปอง)

5.4 ความสามารถด้านการสังเกต หมายถึง การสัมผัสวัตถุหรือเหตุการณ์ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส อย่างไม่อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งนั้นๆ และสามารถบรรยายลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆดังนี้

5.4.1 การสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ หมายถึง การบอกรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติประจำตัวของสิ่งที่สังเกต โดยไม่ต้องบอกปริมาณ เช่น บอกสี กลิ่น รส เสียง และความรู้สึกต่อผิวหนัง

5.4.2 การสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง การบอกปริมาณที่เกี่ยวข้องกับความยาว น้ำหนัก ปริมาตร และค่าต่างๆที่เป็นตัวเลข

5.4.3 การสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง การบอกว่าสิ่งนี้เมื่อเทียบกับสิ่งนั้นแล้วเป็นอย่างไร

5.4.4 การสังเกตการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การบอกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวัตถุหรือเหตุการณ์

5.5 เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายหญิงอายุระหว่าง5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราชบุรีพัฒนา จังหวัดสุรินทร์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการสังเกต

6.2 ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

6.3 ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง“ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
  - 1.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
  - 1.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร
  - 1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
  - 1.4 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
  - 1.5 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
  - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน
  - 2.1 ความหมายและคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก
  - 2.2 ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก
  - 2.3 การเลือกวรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรม
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต
  - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการสังเกต
  - 3.2 ประเภทของข้อมูลจากการสังเกต
  - 3.3 พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย
  - 3.4 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็ก
  - 3.5 การวัดประเมินความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย
  - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

เป็นฐาน

ปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร

1.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเป็นการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารไว้ดังนี้

แจ๊คแมน (Jackman, 1997: 190) กล่าวว่า กิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน เริ่มตั้งแต่การวางแผนไปถึงการทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการประกอบอาหาร จะทำให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จและเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการรับประทานอาหารที่ติดตัวไปตลอดชีวิต

สมมกล บุญมี (2551: 6) กล่าวว่า กิจกรรมการประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เด็กสามารถสัมผัสจับต้องด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยการมองเห็น การดมกลิ่น การฟังเสียง การชิมรส และการได้สัมผัสอาหาร เด็กได้เรียนรู้จากกระบวนการในการทำงาน ลงมือทำ และนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง

วรนาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554: 55) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการชิมรสชาติ และรับรู้กลิ่นต่างๆ ได้เรียนรู้ถึงส่วนผสมและวัตถุดิบในการทำอาหาร ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการคาดคะเนกะปริมาณ รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการชั่งสิ่งของ เช่นตาชั่งกิโล ตาชั่งสองแขน ถ้วยตวง ช้อนตวง และหน่วยมาตรฐานของน้ำหนัก มีหน่วยเป็นกิโลกรัมและปอนด์ การตวงของเหลวมีหน่วยเป็นช้อนชา ช้อนโต๊ะ ถ้วยตวง ลิตร

ชมรมครูปฐมวัยราชบุรี (2555: 1) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหาร หมายถึง กิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารจากของจริงในหลายรูปแบบ ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสต่างๆในการเรียนรู้ เรียนรู้กระบวนการทำงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงในการประกอบอาหารโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการมองเห็น การดมกลิ่น การฟังเสียง การชิมรส และการได้สัมผัสอาหาร ได้เรียนรู้ถึงส่วนผสม วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำอาหาร เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.2 จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

กิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติจริงโดยมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร ไว้ดังนี้

1.2.1 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมประกอบอาหาร

แจ๊คแมน (Jackman , 1997: 191) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ครูควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. รู้จักรับผิดชอบ เป็นอิสระ และประสบผลสำเร็จ
2. เรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการและอาหารหมู่ต่างๆ
3. ทำงานอย่างอิสระและร่วมมือในกลุ่มย่อย
4. ทำงานจนเสร็จบริบูรณ์ ตั้งแต่เตรียมการไปจนถึงการทำความสะดวก
5. เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารใหม่ๆ และส่วนประกอบของอาหารจากวัฒนธรรมอื่นๆ
6. เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่แตกต่างกันในอาหารแต่ละประเภท และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหาร เช่น ชวนา ชาวสวน พ่อครัว ฯลฯ
7. รู้จักคำศัพท์และความคิดรวบยอด เช่น การวัด ละลาย นวด เขย่า เป็นต้น
8. พัฒนาทักษะทางการอ่านเบื้องต้นจากแผนภูมิแสดงวิธีการปรุงอาหาร
9. เรียนรู้ความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
10. พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตา

และมือ

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535: 7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารไว้ดังนี้

1. ปลุกฝังให้เด็กรักการทำงาน
2. ได้สังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลง
3. สร้างทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร
4. ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
5. ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การสังเกต การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียงที่เกิดขึ้น การสัมผัส
6. รู้จักขั้นตอนการเตรียม การจัดเก็บและทำความสะอาด
7. รู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร
8. เพิ่มพูนพัฒนาการทางภาษา
9. เพิ่มทักษะกระบวนการคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
10. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

ดาห์ล (Dahl. 1998) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารดังนี้

1. การอ่าน เด็กอ่านรายการอาหารซึ่งแสดงด้วยรูปวาดที่มีคำหรือจำนวน
2. คณิตศาสตร์ เด็กเรียนรู้โดยการนับ การวัด การเรียงลำดับ การกะประมาณ

3. วิทยาศาสตร์ พัฒนาทักษะการใช้ประสาทสัมผัส เด็กทุกคนมีโอกาสที่จะดม สัมผัสชิม ครูให้คำถามกระตุ้นให้เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. กิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการในการประกอบอาหาร ตกแต่งรูปร่าง รูปทรงการเลือกใช้สี

5. ทักษะทางสังคม เป็นตัวของตัวเอง ปฏิบัติตามข้อตกลง ช่วยเหลือ แบ่งปัน และร่วมมือกับผู้อื่น

6. การเขียน เด็กบันทึกประสบการณ์การประกอบอาหาร ที่โรงเรียนหรือที่บ้าน

สมกมล บุญมี (2551: 8) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมือ เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอาหาร รู้จักการทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ เรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการและทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการรับประทานอาหาร

ชมรมครูปฐมวัยราชบุรี (2555: 1) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสามารถกล่าวได้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีในการประกอบอาหาร
2. สนุกสนาน ปลุกฝังการรักการทำงาน
3. ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
4. ได้สังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ขณะประกอบอาหาร
5. ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ การสังเกต การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียงที่เกิดขึ้น การสัมผัส
6. เพิ่มทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
7. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร เพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กปฐมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ฝึกการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าใน การดู การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียงที่เกิดขึ้น การสัมผัส ฝึกการสังเกตกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆขณะประกอบอาหาร พัฒนาศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม และเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการประกอบอาหาร

1.2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

พร พันธุ์โอสถ (2543 : 32) กล่าวว่า กิจกรรมประกอบอาหารจะช่วยให้เด็กเรียนรู้พร้อมๆ กับการพัฒนาพลังเจตจำนงของตน สำหรับเด็กแล้วการแปรเปลี่ยนจากเมล็ดข้าวแข็งๆ มาเป็นผงแป้งหรือน้ำ และท้ายที่สุดกลายเป็นอาหารหรือขนมหลากหลายรูปแบบ กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่น่าอัศจรรย์ใจชวนตื่นตื้นตันยิ่งนัก ด้วยเหตุนี้เด็กจึงใจจดใจจ่อเรียนรู้ไปกับกระบวนการทำอาหารจนกลายเป็นอาหารให้เด็กรับประทานและแบ่งปันกับเพื่อนๆ ทั้งหมดนี้เป็นความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการทำงาน การได้เห็น ได้ทำ และภาคภูมิใจกับการทำอาหาร ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของการทำอาหารและพัฒนาขึ้นมาเป็นพลังเจตจำนงในตัวเด็กภายหลัง

สมกมล บุญมี (2551: 11-12) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กได้เรียนรู้ภาษาจากการอภิปรายวางแผนร่วมกัน คำศัพท์จากชื่ออาหาร ผัก ผลไม้ อุปกรณ์ต่างๆ การอ่านและการเขียนเมนูอาหาร เรียนรู้คณิตศาสตร์จากการชั่ง ตวง วัด ปริมาณ เรียนรู้วิทยาศาสตร์จากการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหาร การเดือด ความร้อน อุณหภูมิของอาหาร เรียนรู้สังคมจากการทำงานร่วมกัน เรียนรู้เรื่องสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย การรักษาความสะอาด ประโยชน์ของอาหาร ที่สำคัญการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารยังช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กจากการหั่น ล้าง ปั่น คลึงนวดแป้ง การบด การผสม การคลุก การคั้น เป็นต้น

สุตารัตน์ เปรมชื่น (2551: 29) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีประโยชน์ต่อเด็กมาก ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งในเรื่องภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ รวมทั้งการใช้กล้ามเนื้อเล็กการทำงานจนประสบความสำเร็จ อีกทั้งเด็กยังได้พัฒนาโดยองค์รวมทั้ง ทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552: 11-12) กล่าวว่า การทำอาหารเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน และเด็กยังได้รับความรู้หลายๆอย่างจากการทำอาหาร ไม่ว่าจะเป็นด้าน วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ศิลปะ ทักษะทางสังคม และสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมประกอบอาหารมีดังนี้

1. เรียนรู้วัฒนธรรมอาหาร
2. ได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ
3. เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. ฝึกประสาทสัมผัสทั้ง 5
5. เรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างไม่รู้ตัว

จึงสามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร คือ คุณประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการประกอบอาหารร่วมกับ เพื่อน ครู และพ่อแม่ ทั้งในด้านการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของอาหารขณะประกอบอาหารโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้คณิตศาสตร์จากการชั่ง ตวง วัด ปริมาณ เรียนรู้ภาษาจากการอภิปรายวางแผนร่วมกัน คำศัพท์จากชื่ออาหาร ผัก ผลไม้ อุปกรณ์ต่างๆ การอ่านและการเขียนเมนูอาหาร ได้ฝึกความคิดและจินตนาการ ได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการลงมือปฏิบัติการประกอบอาหาร ในการหยิบจับ ล้าง หั่น ซอย สับ เช็ดถู ทำความสะอาด เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการเรียนรู้เรื่องสุขอนามัยและความปลอดภัยขณะประกอบอาหาร เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเป็นการสร้างความรักและความผูกพันในครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

1.3 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยวิธีการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนอย่างถูกวิธี เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง มีนักการศึกษาได้เสนอขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารไว้ดังนี้

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2547: 69) กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารจะมี 3 ขั้นตอน คือ

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและกระตุ้นเด็กให้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ชี้นำดำเนินการ เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
3. ชี้นำสรุปบทเรียน เป็นการประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้มาจากกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535: 4-8) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร ดังนี้

1. ชี้นำเตรียมงาน มีรายละเอียด ดังนี้
  - 1.1 ครูลำดับขั้นตอนการประกอบอาหารที่จะนำมาให้เด็กทำ
  - 1.2 ทำแผนภูมิรายการอาหาร (อาจมีภาพแผนภูมิ)
  - 1.3 ปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับนักเรียน
  - 1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งที่นำมาประกอบอาหารเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร
  - 1.5 ให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มประกอบอาหาร
2. ชี้นำปฏิบัติ
  - 2.1 ก่อนลงมือประกอบอาหาร ควรปฏิบัติดังนี้
    - 2.1.1 ตัดแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน
    - 2.1.2 วางแผนและจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก
    - 2.1.3 จัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ
    - 2.1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม
  - 2.2 ขณะประกอบอาหาร ควรปฏิบัติดังนี้
    - 2.2.1 ลงมือสาธิตการประกอบอาหารตามขั้นตอน (อย่างช้าๆ) ในขั้นนี้ครูอาจให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วย
    - 2.2.2 กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต เช่น สี กลิ่น รส ความข้น-ใส รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนไป
    - 2.2.3 ฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน
    - 2.2.4 ให้เด็กรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ
3. ชี้นำสรุปกิจกรรม ฝึกให้เด็กปฏิบัติดังนี้
  - 3.1 ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน
  - 3.2 สนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา
  - 3.3 ช่วยแนะนำส่วนที่ควรเรียนรู้จากกิจกรรม
  - 3.4 กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

สมกมล บุญมี (2551: 13) กล่าวว่า ในการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารควร ดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมงาน ครูและเด็กร่วมกันปรึกษาหารือ วางแผนว่าจะ ทำอาหารอะไร วันไหน ใช้อุปกรณ์อะไรบ้างและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเตรียมอุปกรณ์ ในขั้นปฏิบัติ เริ่มจากครูตีตแต่นกภูมิภาพ แนะนำขั้นตอนการประกอบอาหาร แนะนำอุปกรณ์ และ วางแผน แบ่งงาน จากนั้นเด็กลงมือประกอบอาหาร ครูคอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำ หลังจากที่ ประกอบอาหารเสร็จแล้วให้เด็กเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาดและ จัดเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย และขึ้น สรุปลงกิจกรรมให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการทำงาน กิจกรรม

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552: 61-63) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัด กิจกรรมประกอบอาหาร โดยการแนะนำให้เด็กรู้จักส่วนประกอบของอาหาร แนะนำอุปกรณ์ในการ ทำอาหาร จากนั้นครูสาธิตขั้นตอนการทำอาหาร และให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนโดยมีพี่เลี้ยง ประจํากลุ่มคอยดูแลอย่างใกล้ชิด หลังจากทำอาหารเสร็จแล้ว ให้เด็กช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์และทำ ความสะอาด และขั้นตอนท้ายสุดคือการสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุปร่วมกัน

จากที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร ควรมีขั้นตอนในการ ดำเนินการ โดยเริ่มจากขั้นการเตรียมงาน ครูวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก สนทนาเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และอุปกรณ์ที่ใช้ และลำดับขั้นตอนการประกอบอาหาร ทำแผนภูมิการทำอาหาร ขอความ ร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการประกอบอาหาร ขั้นปฏิบัติ ก่อนลงมือปฏิบัติ มีการจัดเตรียมสื่อ ได้แก่ ตีตแต่นกภูมิลำดับขั้นตอน แบ่งกลุ่มเด็กตามความเหมาะสม และจัดวางอุปกรณ์ต่างๆให้พร้อม และแนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ข้อควรระมัดระวังและความปลอดภัยในการทำกิจกรรม ขณะประกอบอาหาร ครูสาธิตการประกอบ อาหารและให้เด็กเริ่มปฏิบัติไปพร้อมกันตามขั้นตอน กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตความเปลี่ยนแปลงของ อาหาร การรอคอย มารยาทในการทำงานร่วมกัน การรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงานในการจัดเก็บ สิ่งของเข้าที่ ทำความสะอาดบริเวณและอุปกรณ์ ขึ้นสรุปลงกิจกรรม ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอน การทำงาน ซักถามปัญหาข้อสงสัย แนะนำสิ่งที่ควรรู้จากกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม ตลอดจนการชื่นชมและให้แรงเสริมเพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจใน ตนเองและมีความมั่นใจที่จะแสดงออกต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมงาน

- 1.1 ระดมความคิด เรื่องวัตถุประสงค์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร
- 1.2 ทำแผนภูมิรายการอาหารและขั้นตอนการทำร่วมกัน
- 1.3 แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 4-5 คน
- 1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งที่นำมาประกอบ อาหารเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร ตลอดจนการมาเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กในการ ประกอบอาหาร

2. ชั้นปฏิบัติ

2.1 ก่อนลงมือประกอบอาหาร

2.1.1 ตัดแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน

2.1.2 วางแผน และจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

2.1.3 จัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ

2.1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ข้อ

ควรระวังในการ ใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม

2.1.5 ให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มประกอบอาหาร

2.2 ขณะประกอบอาหาร

2.2.1 ให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนไปพร้อมๆกัน โดยครูให้โอกาสทั้งทางด้านอุปกรณ์และเวลา และกระตุ้นให้ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

2.2.2 ใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต เช่น สี กลิ่น รส ความข้น-ใส รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนไป และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง ดู ตม ชิม และสัมผัส ด้วยความระมัดระวัง

2.2.3 ฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน

2.2.4 หลังจากประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยตามขั้นตอนให้เด็กแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ

3. ชั้นสรุปกิจกรรม

3.1 ทบทวนนิทาน ให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน สนทนาถึงวัตถุดิบและอุปกรณ์ใช้

3.2 สนทนาถึงการเปลี่ยนแปลงของอาหาร เช่น รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ ลักษณะที่เปลี่ยนไป เป็นต้น

3.3 สนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา

3.4 ช่วยแนะนำส่วนที่ควรเรียนรู้จากกิจกรรม

3.5 กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดจากการร่วมกิจกรรม

1.4 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร

ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดประสบการณ์ มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนการถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด (นภเนตร ธรรมบวร 2545 : 50) นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ดังนี้

แจ๊คแมน (Jackman, 1997: 191-192) กล่าวถึงบทบาทครูในการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร ดังนี้

1. วางแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร

2. หาข้อมูลว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด

3. หาข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับอาหาร เช่น อาหารประเภทใดรับประทานได้ อาหารประเภทใดรับประทานไม่ได้

4. บูรณาการการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารให้เข้ากับเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้

5. อธิบายข้อจำกัดและบทบาทของเด็ก เช่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำก่อนและหลังการเตรียมอาหาร และให้เด็กช่วยกันตั้งกฎเกณฑ์ในขณะที่ประกอบอาหาร

6. ปฏิบัติง่ายๆ เช่น การล้างผัก-ผลไม้ ผสมส่วนประกอบของอาหารเข้าด้วยกันแล้วชิม เพื่อให้เด็กรู้สึกรว่าตนเองประสบผลสำเร็จ โดยไม่ต้องลงมือประกอบอาหาร

7. มีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ให้ข้อสรุปที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาหาร การกะประมาณอุปกรณ์และกระบวนการต่างๆ พูดซ้ำๆ เพื่ออธิบายให้เด็กฟัง เด็กจะได้เกิดการเรียนรู้ทักษะทางภาษา

8. อภิปรายเกี่ยวกับอาหารร่วมกับเด็ก เช่น กลิ่นของอาหาร ส่วนผสม รสชาติ รูปร่าง เป็นต้น

9. มีเวลาเพียงพอในการประกอบอาหาร เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งจากกระบวนการในการทำงานและผลของงาน

10. ในเด็กโต อธิบายลำดับขั้นการเจริญเติบโตของอาหาร การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่ง ร้านค้าหรือตลาด การขาย การขนส่งไปยังบ้าน การประกอบอาหารและการเสิร์ฟ ครูมีเวลาเพียงพอที่จะตอบคำถามของเด็ก ให้เด็กได้ทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น เล่นเกมลึกลับ เกมจับคู่ อ่านหนังสือ สร้างหนังสือ ทักษะศึกษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550: 39-41) กล่าวว่า สิ่งใหญ่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้เด็กเรียนรู้จากกิจกรรมทำครัว มีดังนี้

1. พิจารณาเมนูอาหารที่ให้เด็กทำต้องปรุงง่ายและให้คุณค่า และให้คุณค่าทางโภชนาการอาหาร ทั้งนี้เพราะเมื่อทำเสร็จแล้วเด็กต้องได้กินอาหารที่ทำขึ้นมาด้วย ชนิดอาหารที่เลือกให้เด็กควรประกอบด้วย ส่วนประกอบของอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ส่วนอาหารหวานหรือเครื่องดื่มควรเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ

2. คุยกับเด็กและสังเกตการทำของเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงการทำให้ดีและถูกต้องตามระเบียบการครัวจริงๆ สิ่งสำคัญที่ต้องดูคือ เด็กล้างมือก่อนทำอาหารหรือไม่ เด็กใส่เกลือ ใส่น้ำตาล หรือน้ำปลาอย่างไร จัดอาหารลงจานได้เรียบร้อยหรือไม่

3. กระตุ้นให้เด็กสังเกตไม่ว่าจะเป็นการดู การจับ การชิมหรือการดม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างของอาหารและเห็นการเปลี่ยนแปลงจากการปรุงแต่งอาหาร

4. บอกชื่ออาหารและส่วนประกอบต่างๆ ให้เด็กได้รับรู้และมีการทบทวนความรู้บ้างด้วยการย้ำถามว่านี่อะไร แต่ต้องเป็นไปด้วยบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

5. ให้เด็กเรียนรู้กระบวนการงานครัวทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมการปรุง การจัดโต๊ะอาหาร รวมถึงการล้าง จัดเก็บภาชนะหลังการทำครัว ดังนี้

5.1 ให้เด็กร่วมลงมือทำด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้ใหญ่ควรทำเฉพาะสิ่งที่ต้องใช้ความระมัดระวังพิเศษ เช่น เมื่อต้องใช้ความร้อนในการทอด ผัด ต้ม ปอกเปลือก ซอย หรือสับ แต่เด็กสามารถหั่น ตี โขลก ตัด ม้วน ตวง วัด สิ่งสำคัญถ้าจะให้เด็กทำอะไรต้องดูตามความสามารถของ

เด็กหรือไม่มีอันตรายกับเด็กแต่ต้องให้เด็กมีประสบการณ์มากที่สุด อย่าให้เพียงแต่ทำเล็กๆ น้อยๆ เช่น ถ้าจะให้เด็กหั่น ควรให้เด็กใช้มีดพลาสติกหั่นซึ่งจะปลอดภัยสำหรับเด็ก ระหว่างการทำอาหารให้คอยสังเกตเด็กเพื่อให้คำแนะนำได้แก่ เด็กเข้าใจวิธีการหั่นหรือไม่ เด็กถือมีด ถือขาม ถือแก้วเป็นไหม เด็กจัดวางสิ่งที่หั่นหรือจัดเตรียมไว้ถูกไหม เช่น ผัก ผลไม้

5.2 อุปกรณ์เครื่องครัวต้องจัดวางในตำแหน่งที่เด็กนั่งหรือยืนแล้วสามารถหยิบจับได้สะดวกจะเห็นได้ว่า บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร มีในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดกิจกรรม ในขั้นเตรียมการ ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด เลือกประเภทอาหารที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กและให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง เลือกวรรณกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับอาหารที่จะลงมือปฏิบัติ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการจัดเตรียมวัตถุดิบ อุปกรณ์ หรือการขอความร่วมมือในการเป็นที่เลี้ยงดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ครูต้องคอยสังเกตและให้คำแนะนำ อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างช้าๆ ใจเย็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กให้แรงเสริมทางบวกเพื่อให้เด็กมีกำลังใจและความมั่นใจในการแสดงออก ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต ใช้เวลาเพียงพอในการทำอาหาร ครูจะต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อคอยระมัดระวังความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนการร่วมสนทนาสรุป การพูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา ช่วยแนะนำส่วนที่ควรเรียนรู้ จากกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

1.5 ข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร

ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้อุปกรณ์ที่หลากหลาย มีลำดับขั้นตอนวิธีการเฉพาะ ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงข้อเสนอแนะและข้อควรระวังหลายประการ ตามที่มื่อนักการศึกษาได้เสนอไว้ ดังนี้

นิตยา ประพตติกิจ (2539: 41-42) ได้เสนอแนะในการเลือกกิจกรรมการทำอาหารดังต่อไปนี้

1. เลือกสูตรง่ายๆ ที่เด็กสามารถปฏิบัติตามได้โดยดูจากรูป
2. คอยดูแลอย่างสม่ำเสมอ และพร้อมที่จะให้คำแนะนำ
3. ฝึกฝนและดูแลอย่างใกล้ชิดเมื่อใช้เตาและความร้อน ถ้าไม่สะดวกครูอาจทำเองเมื่อถึงขั้นตอนนี้
4. สนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้องและการป้องกันอันตราย
5. ฝึกให้เด็กมีนิสัยที่ถูกสุขลักษณะ นั่นคือ ล้างมือให้สะอาดก่อนและหลังทำอาหาร และภาชนะต้องสะอาด
6. การทำอาหารจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่กำลังสอนอยู่ เช่น สุขภาพอนามัย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และวันเทศกาล
7. วาดรูปภาพเครื่องปรุงบนกระดาษชาร์ต เพื่อให้เด็กได้ดูแลตรวจสอบ
8. ให้เด็กได้รู้จักเครื่องชั่ง ตวง วัด ก่อนปฏิบัติจริง เช่น ให้อ่านชั่งใช้ช้อนตวง ถ้วยตวง โดยให้ตวงแบ่งหรือเมล็ดทรายละเอียดก่อน
9. พยายามเลือกการทำอาหารที่ง่ายๆ เพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำได้เอง ได้รับความสำเร็จภาคภูมิใจ และพึงพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ

10. ให้ความเด็กอย่างเพียงพอในการทำอาหาร

11. ควรให้เด็กทั้งห้องทำอาหารพร้อมๆกัน แต่ผลัดเปลี่ยนกันมาทำ จนกระทั่งทุกคนได้ทำอาหารซึ่งอาจจะเป็นขั้นตอนใดก็ได้

พร พันธุ์โอสถ (2543 :32-33) ได้เสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมทำอาหาร คือ

1. เด็กควรจะมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะเป็นการพัฒนาความคิด การมองสิ่งต่างๆ อย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

2. เด็กควรจะเป็นผู้มีบทบาทในการทำอาหารร่วมกับครู ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ดู

3. ถ้าสามารถทำได้ ไม่ควรใช้ส่วนผสมของอาหารซึ่งสำเร็จรูป เช่น ไม่ควรใช้กะทิสำเร็จรูปหรืออาหารกระป๋อง ฯลฯ

4. ส่วนประกอบอาหารบางอย่าง ซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียม สามารถนำมาทำล่วงหน้าในระหว่างกิจกรรมเล่นสร้างสรรค์

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550: 42-43) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการทำครัวต้องพิจารณาให้สอดคล้องกันกับอายุและความสามารถของเด็ก เด็กโตอาจปอกผลไม้ได้ หั่นผลไม้ทั้งลูกได้ แต่เด็กเล็ก ผู้ใหญ่ต้องหั่นเป็นชิ้นขนาดเล็กแล้วให้เด็กหั่นต่อ มีดที่เจ้าตัวเล็กใช้หั่นต้องเป็นมีดที่ไม่คม มีดพลาสติกแบบฟันเลื่อยจะเหมาะกับเด็กมาก เพราะหั่นได้แต่ไม่คม ปลอดภัยสำหรับเด็ก เด็กบางคนอาจคันสัมผัสได้ เด็กบางคนอ่านรายการส่วนประกอบอาหารได้ ก็ให้ทำอย่างที่ได้เด็กทำได้ ไม่บังคับกัน ขอให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำและปรุงอาหาร กับมีความสุขในการทำอาหารเป็นหลัก

สมกมล บุญมี (2551: 18) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การประกอบอาหารมีข้อเสนอแนะและข้อควรระวังในการเลือกประเภทของอาหาร จะต้องเลือกสูตรง่ายๆเหมาะสมกับความสามารถของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง ไม่ใช้ส่วนผสมของอาหารสำเร็จรูป เช่น ผลไม้กระป๋อง กระทิสำเร็จรูป คำนึงถึงความสะอาดให้เด็กล้างมือก่อนทำกิจกรรม และคำนึงถึงอันตรายและความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ มีดที่ใช้หั่นควรเป็นมีดที่ไม่คม มีดพลาสติกแบบฟันเลื่อยจะเหมาะกับเด็กมากที่สุด

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552: 12) กล่าวว่า การทำอาหารสำหรับเด็กสามารถทำได้กับเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย ทั้งนี้จำเป็นต้องเลือกชนิดอาหาร เครื่องมือหรืออุปกรณ์งานครัวที่เหมาะสมสำหรับเด็กโดยคำนึงถึงความปลอดภัยมากที่สุดโดยสมมติบทบาทของเด็กเป็น พ่อครัวแม่ครัวตัวน้อย ซึ่งจะมีส่วนช่วยทำให้อาหารจานนั้นสมบูรณ์ พ่อแม่ หรือครูมีบทบาทในการออกแบบและจัดเตรียมอาหารในบางขั้นตอนที่เด็กไม่สามารถทำได้ และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กได้ เช่นการหั่นวัตถุดิบที่แข็ง การทอดอาหาร การปิ้งย่าง ที่มีความร้อนสูง การทำอาหารควรจะให้เด็กมีอิสระ การกำหนดกรอบไว้ทุกอย่างอาจจะทำให้ความสนุกของการทำอาหารหมดไป เกิดความเบื่อหน่าย แน่นนอนการหกละเออะเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ พ่อแม่ ครู อาจเบื่อหน่ายที่ต้องคอยเก็บล้าง แต่ถ้าเราสอนให้เด็กรู้จักการเก็บ รู้จักการเช็ด การล้างตามวัยของเขา และสร้างความสนุกสนานโดยใช้กิจกรรมด้านดนตรี

จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะและข้อควรระวังที่ต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารมีอยู่หลายประการ ทั้งในเรื่องของการเลือกชนิดของอาหารที่จะทำต้องง่ายและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กปฐมวัย ความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ในการประกอบอาหาร สุขอนามัย

ในการประกอบอาหาร บทบาทของครูต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กทุกคนให้โอกาสเด็กทุกคนได้ประกอบอาหารทุกคนโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำตามขั้นตอนจนสำเร็จ การเตรียมวัตถุดิบบางอย่างที่ต้องใช้เวลา สามารถนำมาทำล่วงหน้าได้ ไม่ใช่ส่วนผสมของอาหารสำเร็จรูป และควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำกิจกรรม การทำอาหารควรจะให้เด็กมีอิสระ การกำหนดกรอบไว้ทุกอย่างอาจจะทำให้ความสนุกของการทำอาหารหมดไป

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร

จากการศึกษา ค้นคว้างานวิจัยพบว่าได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารอย่างกว้างขวาง ดังนี้

วัชรินทร์ เทพมณี (2545: 74-75) ได้ศึกษาพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ คัดเลือกเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองน้อย จำนวน 1 คน ดำเนินการทดลองการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างจัดประสบการณ์การประกอบอาหารในแต่ละสองช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนมีพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การรับผิดชอบ ด้านที่ 2 การควบคุมตนเอง และด้านที่ 3 การยอมรับผู้อื่น พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารในแต่ละสองช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมการมีความมีวินัยในตนเอง ทั้ง 3 ด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545: 52) ได้ศึกษาความสามารถในการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 15 คน กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนพระราม 9 กาญจนภิเษก ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 45 นาที ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร ก่อนและหลังทดลองมีความสามารถด้านการฟังและการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง

วรรณวิมล เณรทรัพย์ (2545: 52-56) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษา ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในระดับปฐมวัยจากการสอนโดยวิธีการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหาร ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับปฐมวัย ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ขวัญจิรา ภู่งษ์ (2547: 53-54) ได้ศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวัดสิตาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ได้รับการจัดประสบการณ์ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ โดยมีด้วยกัน 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวา ขั้นผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ขั้นผู้เรียนได้วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และขั้นผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้านสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ชมพูช จันทรางกูร (2549: 63) ได้ศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดราชสิทธิาราม ที่มีผลคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ต่ำจำนวน 15 คน ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการทำขนมไทย เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คน วันละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย โดยรวมอยู่ในระดับดี 2 ด้าน คือ ด้านการจำแนกเปรียบเทียบและด้านการจัดหมวดหมู่ และพอใช้ 2 ด้าน คือ ด้านการเรียงลำดับและด้านการวัดและเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองพบว่าสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

นฤชล นิยาภรณ์ (2549: 55-56) ได้ศึกษาความสามารถในการนับจำนวน 1-10 ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้จากการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้มีระดับเชาว์ปัญญาระหว่าง 50-70 และไม่มีคามพิการซ้ำซ้อน อายุระหว่าง 6-12 ปี จำนวน 8 คน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนบางบัว (แห่งตั้งตรงจิตรวิทยาคาร) กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 40-50 นาที รวม 20 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการนับจำนวน 1-10 ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้หลังการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สมกมล บุญมี (2551:49-50) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีผลต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 20 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระดับอนุบาล ดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กดีกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ประกอบอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

หทัยวัลย์ บุญประสงค์ (2551: 63) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยที่มีต่อการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กปฐมวัยโดยรวม จำแนกรายด้าน และรายบุคคล ดังนี้ คือ ด้านการฟัง ด้านการมองเห็น ด้านการชิมรส ด้านการสัมผัส ด้านการดมกลิ่น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย มีผลการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทำกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธิดารัตน์ จันทะหิน (2551: 123-124) ได้ศึกษา พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้การบันทึกผ่านกิจกรรมประกอบอาหาร พบว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและช่วงของการทดลองในแต่ละสัปดาห์มีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในแต่ละขั้นดังนี้ สัปดาห์ก่อนการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียนและขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน สัปดาห์ที่ 1 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดี เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้น ขั้นที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 และ 3 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดี และเริ่มปรากฏขั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวอักษร มีพัฒนาการเล็กน้อย เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้น ขั้นที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 และ 5 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวอักษร คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดี และเริ่มปรากฏขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักและคิดขึ้นเอง ขั้นที่ 5 ลอกเลียนแบบตัวอักษร เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 สัปดาห์ที่ 6 และ 7 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวอักษร คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดี และขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษร ที่รู้จักและคิดขึ้นเองและขั้นที่ 5 ลอกเลียนแบบตัวอักษร มีพัฒนาการด้านการเขียน คุณภาพสูงขึ้น เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 สัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน คุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ขั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวอักษร ขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง และขั้นที่ 5 เขียนโดยลอกเลียนแบบตัวอักษร และมีคุณภาพสูงขึ้น ชัดเจนอยู่ในเกณฑ์ดี เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 5 พัฒนาการด้านการเขียนแต่ละขั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์ ดังนี้พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 1 วาดแทนเขียน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4-5 และสัปดาห์ที่ 7-8 พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ขั้นที่ 2 ขีดเขียนแทนเขียน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4-5 และสัปดาห์ที่ 7-8 พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 3 เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวอักษร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ก่อนการทดลอง-1และที่ 2-3 และสัปดาห์ที่ 7-8 พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีคิดขึ้นเอง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 5-6 และสัปดาห์ที่ 7-8 พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 5 เขียนโดยลอกเลียนแบบตัวอักษร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1-2

สัปดาห์ที่ 2-3 สัปดาห์ที่ 5-6 และสัปดาห์ 7-8 พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 6 เขียนโดยสะกดคำด้วยตนเอง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในระหว่างสัปดาห์

ศรินยา ทรัพย์วารี (2552: 71) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร ที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ดังนี้ ระดับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 โดยก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 9.00 คะแนน และหลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็น 16.93 คะแนน

จากผลงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยในหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ความสามารถในการฟังและการพูด ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางพหุปัญญา ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความชอบบริโภคผักความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งสามารถพัฒนาได้ทั้งในเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน

2.1 ความหมายและคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรม เป็นสื่อทางภาษาที่ถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างยอดเยี่ยม ที่รอคอยให้หยิบชื่อหรือหาอ่านได้อย่างไม่มีขีดจำกัด (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2554: 126) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้หลากหลายดังนี้

2.1.1 ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

กลุ่มจิตต์ พลายเวช (2537: 1-12) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือสำหรับเด็กที่เขียนขึ้นในรูปแบบต่างๆกัน มีเนื้อหาสาระและใช้ภาษาที่ง่ายเหมาะกับวัยของเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 4) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง วรรณกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน ฟัง หรือดู โดยคำนึงถึงจิตวิทยาของเด็ก เนื้อหาตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละวัย มีจำนวนหน้าที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด เด็กจับถือได้สะดวก ตัวอักษรโตชัดเจน เหมาะกับวัยและสายตาของเด็ก

ดารารัตน์ ทัพโต (2554: 31) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง วรรณกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้เด็กอ่าน ฟัง หรือดูเพื่อให้ได้รับความสนุกสนานหรือได้รับความรู้ต่างๆ โดยเนื้อหา ขนาดตัวหนังสือและรูปเล่มจะต้องมีความเหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก ใช้ภาษา กะทัดรัด สื่อความหมายชัดเจน ซึ่งมีทั้งประเภทบันเทิงคดี และสารคดี และมีรูปการประพันธ์ทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรองและมีเนื้อหาสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม

จึงสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นในรูปแบบต่างๆทั้งประเภทบันเทิงคดีและสารคดี ใช้การประพันธ์ทั้งแบบร้อยแก้วและร้อย

กรอง เหมาะสำหรับเด็กได้อ่าน ฟัง หรือดู โดยมีเนื้อหาตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละวัย มีจำนวนหน้า ขนาดรูปเล่ม ตัวอักษรชัดเจน เหมาะกับวัยและความสนใจของเด็ก

2.1.2 คุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

วรรณกรรมสำหรับเด็ก นับว่ามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านต่างๆของเด็กได้เป็นอย่างดี จึงมีนักการศึกษาได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ดังต่อไปนี้

สมพร จารุณัฐ (2542: 35-40) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมไว้ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาภาษา ไม่ว่าเด็กวัยก่อนเรียนหรือเด็กวัยเรียนสามารถจะเรียนรู้ในเรื่องการใช้ภาษาได้จากวรรณกรรม งานวรรณกรรมสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็กได้เป็นอย่างดี จึงควรให้เด็กได้มีโอกาสดูหนังสือภาพ และควรอ่านคำอธิบายประกอบภาพซึ่งอาจเป็นคำๆ คำสัมผัสคล้องจองหรือเป็นประโยคอธิบายสั้นๆเกี่ยวกับภาพให้เด็กฟังช่วยให้เด็กฝึกฝนการพูด รู้คำศัพท์ และการใช้ภาษา ตลอดจนสังเกตรายละเอียดต่างๆของภาพและหาความหมายของภาพ เด็กในวัยเรียนสามารถพัฒนาการใช้ภาษาได้จากการดูภาพและอ่านงานวรรณกรรมประเภทหนังสือ ซึ่งเด็กที่มีโอกาสได้ฟังและดูภาพประกอบเรื่อง มักจะมีความสามารถในการพูด การฟังและมีความรู้ในการใช้ศัพท์กว้างขวาง คล่องแคล่ว รวมทั้งช่างสังเกตและมีจินตนาการมากด้วย การที่ครูหมั่นนำวรรณกรรมสำหรับเด็กมาอ่านให้เด็กฟังหรือให้เด็กอ่านเองแล้วตามด้วยการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ช่วยเด็กทำความเข้าใจ พัฒนาความคิดด้วยวรรณกรรมและส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนและสร้างสรรค์จินตนาการ

2. พัฒนาความคิดสติปัญญา การพัฒนาความคิดและสติปัญญานั้น ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยวรรณกรรมประเภทต่างๆดังนี้

2.1 การสังเกต ใช้หนังสือภาพที่มีขนาดใหญ่ สีเส้นสะดุดตาทำให้เด็กดูและกระตุ้นให้สังเกตสิ่งที่อยู่ในภาพ เช่น ความสัมพันธ์ของคน สัตว์ และสิ่งที่ปรากฏอยู่ในภาพ

2.2 การเปรียบเทียบ การใช้หนังสือประเภทต่างๆ เป็นเครื่องมือให้เด็กรู้จักเปรียบเทียบ เช่น เด็กเล็กสามารถดูหนังสือภาพเกี่ยวกับสัตว์ประเภทต่างๆ เป็นเครื่องมือให้เด็กรู้จักเปรียบเทียบ ความแตกต่างของสัตว์แต่ละชนิด หรือการเปรียบเทียบนิสัย ตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการเปรียบเทียบของเด็กได้

2.3 การจัดกลุ่มหรือจัดประเภท ใช้หนังสือภาพที่แสดงความคิดรวบยอด แสดงเกี่ยวกับสี รูปทรง ขนาด ช่วยพัฒนาความสามารถการจัดกลุ่มของสิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกัน

2.4 การจัดลำดับ ใช้หนังสือที่มีเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นไปตามวัน เวลาหรือตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ทำความเข้าใจและเรียบเรียงเรื่องราวและความคิดให้เป็นไปตามลำดับ

2.5 การสรุปความ การที่เด็กได้เล่าเรื่องที่ได้อ่าน ฟังหรือได้ดู หรือกล่าวถึงสิ่งที่สำคัญที่สุดของเรื่องที่ได้อ่าน ทำให้เด็กได้ฝึกการแยกแยะรายละเอียดจากสาระสำคัญ ทั้งยังช่วยส่งเสริมความสามารถในการสรุปความ

2.6 การนำความรู้ไปใช้ เด็กควรได้รับโอกาสในการลงมือปฏิบัติจริง หรือนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ เช่น ภายหลังจากดูภาพที่แสดงความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปทรง เด็กก็ควรได้ระบายสี เป็นต้น

2.7 การวิพากษ์วิจารณ์ เมื่อเด็กได้อ่านเรื่องไม่ว่าจะเป็นบันเทิงคดี หรือสารคดี เมื่อจบแล้วให้โอกาสในการสนทนา อภิปราย เกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ที่อ่านเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดังนั้นครูควรใช้คำถามกระตุ้นในการอภิปราย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาการวิพากษ์วิจารณ์

ศิโรจน์ ผลพันธิน (2553: 65-66) ได้กล่าวถึงคุณค่าที่เด็กได้รับจากหนังสือนิทาน โดยกล่าวว่า การอ่านหนังสือให้เด็กฟังมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็ก เปรียบเสมือนอาหารมื้อหนึ่งของวัน เพราะเป็นอาหารสมองและอาหารใจ ภาพและตัวหนังสือที่ปรากฏบนหนังสือนิทานคือโลกของภาษา การเล่านิทานให้เด็กฟังด้วยน้ำเสียงของผู้เล่า การใช้ภาษาที่ตีเวลาเล่า ความรู้สึกของผู้เล่าจะผ่านไปสู่วัยเด็กด้วย ถ้าผู้เล่านิทานรู้สึกตื่นเต้น เด็กจะรู้สึกตื่นเต้นไปด้วย ความรู้สึกร่วมกันระหว่างผู้เล่าและเด็กระหว่างการเล่านิทาน จึงเปรียบเสมือนสายใยผูกพัน การเล่านิทานแม้เพียง 5-10 นาทีต่อเล่ม ส่งผลดีต่อการพัฒนาการของเด็กและเกิดความสุขในครอบครัวที่มีค่ามหาศาล เด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด สร้างจินตนาการแก่เด็ก ฝึกสมาธิให้เด็ก รู้จักจดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง ซึ่งเป็นพื้นฐานการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านหนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กไปพร้อมกัน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554: 126-130) กล่าวว่า เรื่องราวที่ได้ถูกบรรจุเขียนลงในหนังสือหรือวรรณกรรมแต่ละเล่ม สามารถสื่อสารความเข้าใจกับผู้อ่านได้จากการรับรู้และการตีความหมายงานเขียนนั้นๆ ของผู้อ่านแต่ละคน การโต้ตอบทางปัญญา การแสดงความคิดเห็น การคาดเดาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในอรรถรสของหนังสือ นับเป็นการแบ่งปันการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นมนุษย์ที่นอกเหนือความคาดหมายอย่างคุ่มค่า และได้เสนอแนวคิดที่ว่าทำไมต้องหนังสือนิทาน

1. เรื่องราวในหนังสือหรือวรรณกรรมล้วนเป็นการสำรวจและการนำเสนอภาพเกี่ยวกับชีวิต
2. การตีความหมายเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการในการแลกเปลี่ยนความหมายของผู้อ่านกับเรื่องราวของผู้ประพันธ์
3. เด็กเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการสร้างความหมาย
4. ข้อความและบทสนทนาต่างๆในวรรณกรรมล้วนมีคุณค่าในการสอนและการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิต

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณค่าของวรรณกรรมสำหรับเด็ก มีต่อการพัฒนาในด้านการพัฒนาทางภาษา การฟัง การพูด รู้คำศัพท์ และการใช้ภาษา พัฒนาความคิดและสติปัญญา ในการรับรู้ บันทึกความรู้ การใช้เหตุผล และการตระหนักหรือความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และยังรวมไปถึงการพัฒนาการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่มหรือจัดประเภท การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความ การนำความรู้ไปใช้ การวิพากษ์วิจารณ์ สร้างจินตนาการ ฝึกสมาธิการจดจ่อ และการได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในอรรถรส

ของหนังสือ อีกทั้งในการใช้หนังสือนิทานเล่าให้เด็กฟังยังเป็นการเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัว และเป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

2.2 ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545: 43-45) ได้แบ่งวรรณกรรมสำหรับเด็กออกเป็น ประเภทต่างๆ ดังนี้

1. หนังสือสำหรับเด็ก มีทั้งเรื่องแต่งขึ้นเอง เรื่องที่ดัดแปลงและแปลในรูปแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง แบ่งออกเป็น

1.1 หนังสือสารคดี หรือหนังสือความรู้ทั่วไป(Non-Fiction, Information Book) ได้แก่ หนังสือที่ให้ความรู้ทั้งหลาย เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และความรู้ทั่วไป

1.2 หนังสือที่ให้ความเพลิดเพลินทั้งหลาย ได้แก่

1.2.1 นิทาน (The Tale) คือเรื่องเล่าที่เล่ากันมาแต่โบราณ และมีอิทธิพลต่างๆ นิทานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางจิตใจ นิทานมีทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะและจัดพิมพ์เป็นหนังสือนิทาน แบ่งออกเป็น

1) นิทานชาวบ้าน (Folk Tale) หรือนิทานประจำถิ่น(Local Land) เป็นเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมา ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง เป็นเรื่องของคนในแต่ละท้องถิ่น เช่นเรื่องทำวซูลูและนางอ้ว ตาม่องล่าย ตำนานเมืองสุรินทร์ เป็นต้น

2) นิทานปรัมปรา (Fairy Tale) หรือเทพนิยายเป็นเรื่องเกี่ยวกับเวทดา นางฟ้า เจ้าชาย เจ้าหญิง เวทย์มนต์คาถา เป็นเรื่องสมมติว่าเกิดขึ้นที่โน่นที่นี้ แต่ไม่อาจกำหนดได้แน่นอน

3) เทพกรรม หรือเทพปกรณัม (Myth) นิทานเกี่ยวกับเทพเจ้า เทพธิดาซึ่งเป็นเทพดาประจำถิ่น ประจำเผ่าพันธุ์ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า เช่นพระอินทร์ พระราหู เสียน เทวกำเนิด เป็นต้น

4) นิทานพื้นเมืองนานาชาติ หรือนิทานนานาชาติ (Folk Tales from Other Country) เพื่อให้เด็กๆได้อ่านเล่นเพิ่มมากขึ้น และได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับชาติอื่นๆ และจะได้ข้อสังเกตว่าหนังสือเด็กในแต่ละภาษาและในแต่ละชาติจะมีสิ่งที่คล้ายคลึงกัน เช่น นิทานอาหรับราตรี นิทานของแอนเดอร์สัน นิทานอาละดินและตะเกียงวิเศษ นิทานคัมภีร์ปัญญาตันตระ นิทานโรบินฮูด นิทานฮีโตปเทศ เป็นต้น

5) นิทานชวนขัน (Jest) เป็นนิทานตลก ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ เช่น หัวล้านนอกครุ ไข่มุกมาก ไข่มุกแหลม ไข่มุกาง เป็นต้น

6) นิทานวีรบุรุษ (Hero Tale) เช่นเรื่อง พระราม พระอรชุน เฮอร์คิวลีส เป็นต้น

7) นิทานเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ (Animal Story) เช่น สัตว์พูดได้ ถ้าแฝงคติธรรมเรียกว่า Fable เช่น นิทานอีสป (Aesop Fable) เป็นต้น

8) นิทานซ้ำๆไม่รู้จักจบ (Cumulative Tale) เช่น เรื่องยายกะตา เป็นต้น

9) นิทานเรื่องผี อาจจะแต่งขึ้นมาใหม่หรือมีเค้าเรื่องจริง เช่น นางนาคพระโขนง และนางตะเคียน เป็นต้น

10) นิทานเค้าเรื่องจริง เช่น ขอมดำดิน นิทานพระร่วง นิทานที่มีในพงศาวดาร เป็นต้น หรือนำบุคคลที่มีตัวตนจริงๆในอดีตมาเล่า เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้

11) นิทานสมัยใหม่ ที่แต่งขึ้นใหม่ เพื่อสอนให้เด็กทำความดี เช่นเป็นคนซื่อสัตย์ ขยัน เป็นต้น หรือนิทานที่ผู้แต่งนำเรื่องเก่ามาปรับปรุงใหม่ เปลี่ยนบุคลิกตัวละครใหม่หรืออาจเพิ่มบทตัวละครเข้าไปก็ได้

12) นิทานคติธรรม เป็นนิทานทางศาสนา เช่นนิทานปรัชญา พุทธและนิทานชาดก ซึ่งเป็นเรื่องของพระพุทธรูปศาสนามาก่อนสมัยพุทธกาลเกี่ยวกับชาติปางก่อนของพระพุทธรูปเจ้าตั้งแต่เป็นสัตว์จนกระทั่งตรัสรู้

13) นิทานที่ชวนให้เพ้อฝัน (Fantastic Story) เช่น ซินเดอเรลล่า สโนไวท์ เป็นต้น

1.2.2 หนังสือภาพ และหนังสือที่มีทั้งภาพและคำบรรยาย (Picture Book, Picture Story Book)

1.2.3 หนังสือโคลงกลอนต่างๆ คำพังเพย สุภาษิตสอนเด็กหรือบทร้อยกรองของเด็ก เพื่อให้เด็กเล่นและร้องจะได้จำง่ายและเป็นการสอนเด็ก

1.2.4 นวนิยาย (Fiction, Novel) คือเรื่องที่มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อเลียนแบบชีวิตจริง หรือคล้ายชีวิตจริง

1.3 หนังสือแบบเรียน (Text Book) คือ หนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับเนื้อหาในหลักสูตร

1.4 หนังสือที่อ่านเพิ่มเติมเสริมประสบการณ์ เช่น แบบฝึกหัดต่างๆ หนังสืออ่านประกอบแบบเรียน เป็นต้น

1.5 หนังสืออ้างอิงสำหรับเด็ก (Reference Book) ใช้ในการค้นคว้าของเด็ก เช่น หนังสือพจนานุกรม สารานุกรม เป็นต้น หนังสืออ้างอิงสำหรับเด็กมีเนื้อเรื่องเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่เป็นหนังสือที่มีภาพสวยงาม ดึงดูดความสนใจของเด็ก พิมพ์ตัวอักษรตัวโตและใช้ภาษาต่างๆทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายกว่าหนังสืออ้างอิงสำหรับผู้ใหญ่

1.6 หนังสือแปล เป็นหนังสือเด็กที่แปลเป็นภาษาต่างๆ เช่น ภาษาญี่ปุ่น จีน ฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน เป็นต้น

1.7 การ์ตูน (Cartoon, Comic) ได้แก่ หนังสือภาพวาดการ์ตูนต่างๆ เช่น การ์ตูนญี่ปุ่น พระมหาชนก (ฉบับการ์ตูน) เป็นต้น

1.8 วารสาร (Periodical, Journal) สำหรับเด็ก

1.9 ของเล่น (Toy) และเกมต่างๆ

1.10 โสตทัศนวัสดุ ได้แก่

1.10.1 แถบบันทึกเสียงเล่านิทาน บทละคร นวนิยาย เพลง บทสนทนา ภาษาอังกฤษ บทร้อยกรองต่างๆ การอ่านทำนองเสนาะ บทเห่เรือ ฯลฯ

1.10.2 แลบบันทึกรูปภาพ การแสดงต่างๆ การ์ตูน การเล่านิทานเชิดหุ่น ความรู้ต่างๆ กิจกรรมต่างๆ มีวีธีกรรมต่างๆ ฯลฯ

1.10.3 รายการวิทยุ รายการเด็ก เล่านิทาน ร้องเพลง ฯลฯ

1.10.4 สไลด์ เรื่องสำหรับเด็ก

1.10.5 ภาพยนตร์ การ์ตูน เป็นต้น

1.11 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น

1.11.1 วีดิรอม หนังสือพจนานุกรม สารานุกรม การแสดงต่างๆ ความรู้ต่างๆ

1.11.2 พจนานุกรมพูดได้ (Talking Dictionary) เป็นพจนานุกรมที่มีเสียงอ่าน

1.11.3 อินเทอร์เน็ต มีเว็บไซต์ของเด็ก เว็บไซต์ของเล่น เว็บไซต์การเล่านิทาน ภาพยนตร์ การ์ตูน หนังสือเด็ก และความรู้ต่างๆ เช่น พิชิตภัยสัตว์น้ำของไทย พิชิตภัยสัตว์ของประเทศต่างๆ ห้องสมุดสำหรับเด็ก เป็นต้น

จาลอกโก (Jalongo, 1992: 34-35) จำแนกหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กออกเป็นประเภทต่างๆตามลักษณะของแต่ละประเภทดังนี้

1. หนังสือภาพแบบดั้งเดิม (Picture Books in the Traditional Style) หนังสือประเภทนี้คุณครูมักจะนำมาเล่าให้นักเรียนใหม่ฟัง โดยการนำนิทานไปบูรณาการกับหลักสูตร นิทานประเภท Picture Books in the Traditional Style ได้แก่

1.1 หนังสือกล่อมเด็ก (Nursery Rhymes)

1.2 นิทานชาวบ้าน (Folk Tale)

1.3 เทพนิยาย (Fairy Tale)

2. หนังสือประเภทอื่นๆ (Others Types of Picture Books) ได้แก่

2.1 หนังสือสำหรับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ (Books for Infants and Toddler) เด็กวัยนี้จะได้สัมผัสหนังสือเป็นครั้งแรก เป็นหนังสือที่มีตัวหนังสือน้อย ซึ่งเป็นคำอธิบายภาพหรือบอกเกี่ยวกับภาพ โครงเรื่องจะมีเพียงเหตุการณ์เดียวซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น การใส่เสื้อผ้า การอาบน้ำ เป็นต้น หนังสือจะต้องมีความแข็งแรงทนทานเป็นพิเศษ ทำจากกระดาษหนา เรียกว่า Board books ซึ่งเด็กสามารถหยิบจับได้ง่าย

2.2 หนังสือที่เด็กสามารถจัดกระทำได้ (Participation Books) หนังสือประเภทนี้จะทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับหนังสือ

2.3 หนังสือเพื่อสอนความคิดรวบยอด (Concept Books) หนังสือประเภทนี้จะให้แนวคิดพื้นฐานแก่ผู้อ่าน เช่น สี ตัวเลข ตัวหนังสือ สิ่งที่ตรงกันข้าม เป็นต้น

2.4 หนังสือเพื่อให้ข้อมูล (Information Books) จะเป็นหนังสือประเภทสารคดีเกี่ยวกับโลกและการดำรงชีวิต

2.5 หนังสือประกอบภาพ (Picture Story Books) หนังสือประเภทนี้จะต้องผูกติดกับตัวหนังสือ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างชัดเจน ส่วนภาพประกอบจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้มากขึ้นเท่านั้น

2.6 หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ (illustrated Story Books) เป็นหนังสือที่ จะเน้นเกี่ยวกับคำบรรยาย ซึ่งจะมีประโยคที่ยาว แต่ผู้อ่านจะไม่เข้าถึงเนื้อเรื่องถ้าไม่มีภาพประกอบ และจะมีภาพประกอบน้อยและอยู่ระยะห่างกัน ซึ่งหนังสือประเภทนี้จะเหมาะสมกับการอ่านให้ เด็กโตฟัง

3. หนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านโดยเฉพาะ (Books Especially for Emergent Readers) เป็นหนังสือที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านหรือเด็กที่เริ่มอ่านหนังสือ หนังสือประเภทนี้ ได้แก่

3.1 หนังสือที่เอื้อต่อการคาดเดาของเด็ก (Predictable Books) เป็นหนังสือที่ สนับสนุนให้เด็กคาดเดาเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นต่อไป ซึ่งกระตุ้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมและได้สร้างความ มั่นใจให้กับผู้อื่นซึ่งเป็นเด็กด้วย หนังสือประเภทนี้จะมีกลวิธีในการเล่าเรื่องโดยการใช้คำซ้ำๆ ประโยค ซ้ำๆ กล่าวถึงเหตุการณ์ที่คล้ายๆกันและจังหวะหรือคำคล้องจองซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสัญลักษณ์ที่บ่ง บอกให้ผู้อ่านคาดเดาได้สาเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นต่อไป

3.2 หนังสือเล่มใหญ่ (Big Books) เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ ซึ่งใช้ในการอ่านให้เด็กฟังเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กได้เห็นทั้งภาพและคำบรรยาย หนังสือประเภทนี้หลาย เรื่องที่ส่งเสริมให้เด็กได้คาดเดาเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการอ่านด้วย

3.3 หนังสือหัดอ่าน (Easy Readers) หนังสือประเภทนี้จะมีการควบคุมปริมาณ คำศัพท์เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดความมั่นใจในการอ่าน โดยหนังสือบางส่วนจะเป็นงานที่ร่วมสมัยที่ สร้างสรรค์และให้ความบันเทิง อีกทั้งยังเหมาะสำหรับการอ่านในจุดมุ่งหมายอื่นๆอีกด้วย

3.4 หนังสือที่ไร้คำ (Wordless Book) เป็นหนังสือที่ไม่มีตัวหนังสือหรือมี ตัวหนังสือน้อย ดังนั้นความเข้าใจในเนื้อเรื่องจึงขึ้นอยู่กับภาพประกอบเป็นสำคัญ หนังสือประเภทนี้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่เริ่มหัดอ่าน เนื่องจากมีการจัดลำดับภาพที่เด็กสามารถเล่า บอก และเขียน เรื่องได้ด้วยตนเอง

4. หนังสือกลอนและเพลง (Poetry and Lyrics) เป็นประเภทของหนังสือที่เน้น คุณภาพของภาษา จังหวะ กลอน ท่วงทำนอง หนังสือประเภทนี้ได้แก่

4.1 หนังสือนิทานที่เล่าเรื่องเป็นบทกลอนและบทร้อยกรอง (Poetry and Story)

4.2 หนังสือเพลงประกอบภาพ (Song Picture Books) เป็นหนังสือที่เล่าเรื่อง โดยการใส่เพลง ซึ่งเป็นหนังสือที่เด็กสามารถอ่านได้และได้รับความสนุกสนาน

4.3 หนังสือรวมบทเพลงหรือบทกลอน (Poetry and Song Collections)

2.3 การเลือกวรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การเลือกวรรณกรรมเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการสอน โดยใช้วรรณกรรมเป็น ฐานมีนักการศึกษาให้แนวคิดในการเลือกวรรณกรรม ดังนี้

รัตเดล และ รัตเดล (Ruddell & Ruddell, 1995: 32) ได้อธิบายว่าในการเลือก วรรณกรรมที่ใช้เป็นหลักในกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ประเภทหลักของงานเขียน ได้แก่ สารคดี (ชีวประวัติ, อัตชีวประวัติ) บันเทิงคดี และบทร้อยกรอง

2. การคำนึงถึงงานเขียนในยุคเก่า ในการเลือกบางครั้งงานเขียนในยุคเก่า เช่น นิทานพื้นบ้าน นิทานสอนใจยังคงเป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนอยู่

3. ความหลากหลายในเรื่องของวัฒนธรรม/จริยธรรม

4. ความเหมาะสมสำหรับทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย

5. ความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน และความสนใจในการอ่านของนักเรียน

อีเลียสัน และ เจนคินส์ (Elision & Jenkins, 1990: 36) กล่าวว่า ควรมีการเลือกวรรณกรรมตามเกณฑ์ เนื่องจากเรื่องที่พิมพ์จำหน่ายทุกเรื่องไม่ได้เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนเสมอไป ในการเลือกควรมีหลักในการพิจารณา ดังนี้

1. เด็กอายุ 3-4 ปี ควรหลีกเลี่ยงเรื่องที่น่ากลัว เรื่องจินตนิยายบางเรื่องต้องเสี่ยงจนกว่าเด็กจะแยกแยะระหว่างความจริงกับจินตนาการได้ เรื่องควรสั้น ถ้าเรื่องมาจากหนังสือควรมีตัวหนังสือน้อย ง่าย โครงเรื่องเป็นแนวเดียว (Linear Plot) มีข้อความซ้ำๆ ควรเป็นเรื่องจริง เด็กชอบเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เด็กและผู้คนอื่นๆ เด็กอายุ 5-6 ปี เรื่องสามารถซับซ้อนขึ้น เด็กแยกแยะความจริงออกจากจินตนาการได้แล้ว เด็กชอบเรื่องผจญภัย และเรื่องที่ดูเหมือนไร้สาระและเรื่องที่จบด้วยความฉงนหรือหักมุม เด็กอายุ 7-8 ปี มักชอบเรื่องตำนาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เรื่องวิทยาศาสตร์เรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรกและเรื่องที่น่าสนใจอื่น ๆ เรื่องผจญภัย เด็กสามารถมีความสนใจเรื่องที่ยาวๆ ได้ และสามารถฟังการอ่านโดยไม่ต้องดูรูปภาพได้ อย่างไรก็ตามเด็กจะชอบการเล่าเรื่อง (Storytelling) มากกว่าการอ่าน

2. ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับอายุ ความสนใจ ระดับความสนใจ

3. สำหรับเด็กเล็กๆ หนังสือ นิทาน หรือ เรื่องราวต่างๆ ควรประกอบด้วยภาพที่สวยงามชัดเจน (อย่างไรก็ตามครูก็สามารถเล่าเรื่อง โดยไม่ต้องมีรูปภาพประกอบซึ่งก็ยังคงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ)

4. ควรเลือกให้วรรณกรรมที่นำมาสอนมีความหลากหลายและสมดุลทั้งในด้านวัฒนธรรม เพศและจริยธรรมของนักเรียน

5. หนังสือที่เด็กชื่นชอบเป็นพิเศษจะได้รับการอ่านซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่เสมอ ดังนั้นหนังสือเรื่องอื่นๆ จึงควรมีจำนวนเพียงพอให้เลือกเพื่อให้ได้อ่านหมุนเวียนไปแต่ไม่ควรมีจำนวนมากนักในแต่ละครั้ง

6. โครงเรื่องที่เลือกควรมีคุณค่าและมีประโยชน์ ควรค่าแก่การเป็นที่ประทับใจในความทรงจำของเด็กการคัดเลือกวรรณกรรม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกวรรณกรรมจำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1. หนังสือนิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เตียวเตียวว้อรอยจิ้ง (Big Book) โดย พรอนงค์ นิยมคำ

2. หนังสือนิทานเรื่อง หนูเต็นระบำ ส้มตำ ปอก ปอก โดย พรอนงค์ นิยมคำ

3. หนังสือนิทานเรื่อง ชูปก้อนหิน (นิทานพื้นบ้านของชาวยุโรปที่ดัดแปลงกำหนดฉากให้เป็นประเทศไทย) โดย จอน เจ มูธ แพลโดย หม่อมดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา

4. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกกล้วย กระทงน้อย (ร้อยกรอง) โดย เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ้ปอง)

5. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมครก นำแคะ (ร้อยกรอง) โดย เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊ปโปง)

โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. โครงเรื่องมีประโยชน์ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาหาร เนื้อหาเป็นการนำเสนอลำดับขั้นตอนการประกอบอาหารที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยของเด็ก
2. เนื้อหา รูปแบบเหมาะสมกับระดับอายุ ความสนใจ ระดับความสนใจของเด็ก
3. มีการดำเนินเรื่องที่สนุกน่าติดตาม ตัวละครเป็นที่ชื่นชอบของเด็ก
4. มีการประพันธ์ทั้งแบบร้อยแก้ว และร้อยกรอง มีภาพประกอบสวยงาม ชัดเจน โดยส่วนหนึ่งเป็นหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book)เหมาะกับการเล่าให้เด็กฟังเป็นกลุ่มใหญ่สามารถมองเห็นรูปภาพและตัวหนังสือชัดเจน เหมาะสำหรับการสังเกต
5. เนื้อเรื่องมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีความหลากหลายและสมดุลทั้งในด้านวัฒนธรรม เพศและจริยธรรม

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

นิโคล และโรเบิร์ตส์ (Nicoll & Roberts, 1993.:34) ได้ให้หลักในการจัดกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

1. สิ่งแรกที่ต้องพิจารณาในการวางแผนกิจกรรมทุกกิจกรรม คือ วรรณกรรมที่เลือกระดับชั้นเรียนและจุดประสงค์ในการสอนของครู
2. กิจกรรมทุกกิจกรรมต้องมีวัตถุประสงค์ในการสอน
3. กิจกรรมส่วนมากไม่สิ้นสุดในตัวของมันเองนักเรียนสามารถคิดอภิปรายและทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่อง ที่อ่านได้อย่างหลากหลาย
4. นักเรียนควรได้รับการชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายในการร่วมกิจกรรม
5. กิจกรรมควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหรือภาษาในเรื่องที่อ่าน
6. กิจกรรมควรเป็นที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน
7. กิจกรรมควรสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสพูดในโอกาสต่าง ๆ
8. กิจกรรมควรออกแบบให้มีลักษณะเฉพาะ เหมาะสมกับลักษณะของวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ

9. ปริมาณของกิจกรรมแตกต่างกันไปตามลักษณะวรรณกรรมแต่ละเรื่อง

10. กิจกรรมไม่ควรมีมากเกินไป และมีกิจกรรมให้เลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

11. กิจกรรมควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจในธรรมชาติของวรรณกรรม
12. กิจกรรมควรคำนึงถึงประสบการณ์และความรู้พื้นฐานของนักเรียน
13. กิจกรรมควรมีการชี้แจงจากครูเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น
14. นักเรียนควรมีโอกาสนำเสนอผลงานจากกิจกรรม
15. นักเรียนควรมีทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ตนชอบ

16. กิจกรรมควรมีความหลากหลาย ตอบสนองวัตถุประสงค์ในการสอนได้ครอบคลุมอย่างสมดุลกันตลอดทั้งภาคเรียนหรือปีการศึกษา

นิโคล และ โรเบิร์ตส์ (Nicoll & Roberts, 1993.อ้างถึงใน เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ 2540: 36) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความตระหนักในความหมายของวรรณกรรม ได้แก่ ตัวหนังสือ ผู้เขียน ผู้วาดภาพประกอบ ตัวละคร แกนเรื่อง เป็นต้น กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ การตอบสนองต่อวรรณกรรม หลังจากอ่านวรรณกรรมแล้ว เช่น การเขียนงานตามความสนใจของนักเรียน การถ่ายทอดวรรณกรรมออกมาในรูปศิลปะ หัตถกรรมหรือการละคร

2. เพื่อพัฒนาความตระหนักในภาษาของวรรณกรรม กิจกรรมที่ใช้คือ การให้นักเรียนได้สัมผัสรูปแบบของภาษาที่ผู้แต่งเขียน ศึกษาว่าเกิดขึ้นอย่างไร และมีสิ่งใดเกี่ยวข้องบ้าง (โครงเรื่อง, ตัวละคร, แกนเรื่อง)

นฤมล เนียมหอม (2554: 1-4) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีลักษณะของการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้จากวรรณกรรมกับกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา การจัดประสบการณ์เน้นการออกแบบกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กซึ่งสัมพันธ์กับวรรณกรรมที่เด็กชื่นชอบ และสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวม โดยมีหลักการวัตถุประสงค์และวิธีการนำไปใช้ ดังต่อไปนี้

หลักการของการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีหลักดังนี้

1. ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมาย
2. เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน
3. ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
4. เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีดังนี้

1. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัย
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ทางภาษาที่ครอบคลุมทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างมีความหมาย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมกับวัย

วิธีการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย

ห้องเรียนที่จะจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานควรมีการจัดวางวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 8-10 เท่าของจำนวนเด็ก มีการปรับเปลี่ยนหนังสือที่จัดแสดงตามหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ครูต้องมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการอ่านที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ จัดเวลาให้เด็กมีโอกาสเลือกอ่านอย่างอิสระตามโอกาสสิ่งที่สำคัญ คือ ครูต้องอ่านออกเสียงให้เด็กฟังทุกวันทั้งในลักษณะกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย หาก

ครูสังเกตว่าเด็กสนใจวรรณกรรมเรื่องใดเป็นพิเศษ ให้นำวรรณกรรมเรื่องนั้นมาใช้ในการออกแบบหน่วยการจัดประสบการณ์ หากเด็กสนใจวรรณกรรมมากกว่า 1 เรื่อง ครูอาจใช้การอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปว่าจะนำวรรณกรรมเรื่องใดมาใช้ในการจัดประสบการณ์ต่อไป โดยในช่วงหน่วยการจัดประสบการณ์โดยการใช้วรรณกรรมเป็นฐานสามารถดำเนินการ ดังนี้

1. อ่านวรรณกรรมให้เด็กฟัง โดยแนะนำชื่อเรื่อง แนะนำชื่อผู้แต่ง และผู้วาดภาพ แล้วจึงอ่านให้เด็กฟัง โดยใช้น้ำเสียง และท่วงทำนองที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อให้เด็กได้รับอารมณ์ของเรื่อง และสนทนากับเด็กเพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวกับชีวิตประจำวันของเด็ก

2. กระตุ้นให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับตัวละคร วัตถุสิ่งของ ฉาก หรือสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับวรรณกรรม โดยใช้คำถามหลายๆ ระดับ ทั้งความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ การถามคำถามจะกระตุ้นให้เด็กคิดถึงเรื่องราวที่ได้รับฟังมา ได้ไตร่ตรองและทบทวนเกี่ยวกับนิทาน รวมทั้งได้สำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับนิทานด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับเด็กในการคิด หรือทำกิจกรรมในช่วงต่อไป

3. วางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำร่วมกับเด็ก และผู้ปกครอง โดยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้จากเด็กและผู้ปกครอง เพื่อออกแบบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวรรณกรรมและสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมที่จัดควรมีความหลากหลาย ทำท่ายเหมาะสมกับวัย ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม โดยมีศิลปะและละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดประสบการณ์ ตัวอย่างกิจกรรมที่จัดประกอบด้วยการวิเคราะห์ตัวละคร การวิเคราะห์สถานการณ์จากเรื่อง การจัดทำวัตถุสิ่งของ อุปกรณ์ประกอบฉากหรือเครื่องแต่งกายที่สัมพันธ์กับเรื่อง การเล่นละครสร้างสรรค์ การจัดโต๊ะนิทาน การทำหนังสือนิทาน การทำศิลปะแบบร่วมมือ การประดิษฐ์และการสร้าง การเคลื่อนไหวและจังหวะ เพลง คำคล้องจอง การประกอบอาหาร การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ เกมการศึกษา ฯลฯ โดยระหว่างการจัดกิจกรรมในขั้นนี้ครูอาจอ่านวรรณกรรมให้เด็กฟังเพื่อการทบทวน หรือเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ สิ่งที่ครูไม่ควรละเลยคือการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้สัมพันธ์กับเรื่องโดยให้เด็กมีส่วนร่วม

4. จัดนิทรรศการแสดงสิ่งที่เด็กๆ เรียนรู้ โดยทบทวนกิจกรรมที่จัดแล้วร่วมกับเด็ก ให้เด็กช่วยกันคัดเลือกสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้เกี่ยวกับวิธีการที่เด็กเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กเรียนรู้ และร่วมกันจัดนิทรรศการ การจัดนิทรรศการจะช่วยให้เด็กได้จัดระบบความคิด เพื่อหาทางนำเสนอสิ่งที่ตนได้เรียนรู้

จึงสามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานคือการนำวรรณกรรมหรือนิทานซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กเข้าถึงได้ง่าย มาเป็นสื่อหลักในการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้ควรตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมาย การจัดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน การจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเด็กเรียนรู้ได้ดีผ่านกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ทางภาษาที่ครอบคลุมทั้งทางด้านกาพย์ การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างมีความหมาย และเพื่อ

ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเหมาะสมกับวัย โดยการ
จัดกิจกรรมบูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวัน

จากการศึกษา ค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุป
ได้ว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน หมายถึง การนำวรรณกรรมหรือนิทานที่มีโครงเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาหารมาเป็นสื่อหลักในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร เพื่อศึกษาความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต และขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต นิทานที่คัดสรรในการนำมาจัดกิจกรรมได้แก่ 1.หนังสือนิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดียววอร้อยจ้ง (Big Book) โดย พรอนงค์ นิยมคำ 2.หนังสือนิทานเรื่อง หนูแต่นระบำ ส้มตำ ปอก ปอก โดย พรอนงค์ นิยมคำ 3. หนังสือนิทานเรื่อง ชุปก้อนหิน โดย จอน เจ มูธ แพลโดย หม่อมมธุศรี บริพัตร ณ อยุธยา 4.หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกถ้วย กระจกน้อย (ร้อยกรอง) โดย เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊ปปอง) และ 5.หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกถ้วย นำแคะ (ร้อยกรอง) โดย เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊ปปอง)

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร พบว่ามีผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

บังอร ศรีกาล (2553: 84-85) ได้ศึกษา ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีประสิทธิภาพ 94.23/87.50 ดัชนีประสิทธิผล ของการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีค่าเท่ากับ 0.7179 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 71.79 นักเรียนที่เรียนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทักษะทางภาษาหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ทางภาษาระหว่างการจัดประสบการณ์พัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นรายสัปดาห์ นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาสูงขึ้นตามลำดับ

ดารารัตน์ ทัพโต (2554: 71-73) ได้ศึกษา ผลของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านแดน หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้าน ได้แก่ ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และด้านการปฏิบัติตามมารยาททางสังคม หลังการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกสรี ลัดเลีย (2555: 1) ได้ศึกษา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม การยอมรับการอยู่ร่วมกันโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กเล็ก ในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นหาคุณภาพด้วยการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และขั้นปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จากวรรณกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ บทบาทของผู้ปกครองในการใช้สื่อการเรียนรู้ กรณีศึกษาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 13 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีชั้นเรียนระดับปฐมวัย คือ ชั้นอนุบาล 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลปรากฏว่า ชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการได้ และปรากฏผลการเชื่อมโยงรอยต่อของการจัดการศึกษาในชั้นอนุบาล 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างครูอนุบาล 2 และครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระดับการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ผลิตและใช้สื่อรวมทั้งแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการสำคัญ คือ การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยดีอย่างเข้าใจ ยอมรับและเห็นคุณค่าและสงบสุข โดยเรียนรู้จากวรรณกรรมมีความเหมาะสมในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กทั้งในระดับการศึกษาปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1 ได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานนี้เด็กได้พัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การพัฒนาทักษะทางภาษา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง และการอยู่ร่วมกันของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

3.1 ความหมายและความสำคัญของการสังเกต

3.1.1 ความหมายของการสังเกต

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ดังนี้

วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542: 3) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังเข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์เพื่อค้นหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น โดยไม่ใส่ความเห็นของผู้สังเกตลงไป ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้จากวัตถุหรือเหตุการณ์นั้น

ยุพา วีระไวทยะ และปรีชา นพคุณ (2544: 90) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อหาข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งต่างๆโดยไม่เพิ่มความคิดเห็นส่วนตัวลงไป

ประสาท เนืองเฉลิม (2545: 24) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุ หรือเหตุการณ์เพื่อค้นหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2545: 10) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง การสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือปรากฏการณ์โดยมีจุดประสงค์ที่จะหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้นๆ ทั้งนี้โดยไม่ใช้ประสบการณ์และความคิดเห็นของผู้สังเกตในการนำเสนอข้อมูล

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551: 24) กล่าวว่า การสังเกต (Observation) หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เข้าไปสัมผัสโดยตรงกับวัตถุหรือเหตุการณ์เพื่อค้นหาข้อมูลซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งนั้น โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป

สรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึง การสัมผัสกับวัตถุหรือเหตุการณ์ด้วยประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งนั้นๆ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของผู้สังเกตลงไป

3.1.2 ความสำคัญของการสังเกต มีผู้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

บุญชู สนั่นเสียง (2549: 1-3) กล่าวว่า การเป็นคนช่างสังเกตนับว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการสังเกตเป็นทักษะขั้นพื้นฐานของการตัดสินใจ การสังเกตช่วยให้มนุษย์นำมาเป็นเหตุเป็นผล การตัดสินใจจะถูกต้องหรือผิดพลาดขึ้นอยู่กับกรณี เหตุผลที่ถูกต้องหรือไม่ ผู้ที่มีเหตุผลดีก็เพราะมีทักษะในการสังเกตดี การสังเกตเป็นทักษะที่ส่งเสริมและฝึกฝนได้ และการฝึกนั้นควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย จากการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษา กล่าวว่า เด็กจะฉลาดต้องเป็นนักสังเกตที่ฉลาด สามารถจำสิ่งที่สังเกตได้ดี มีความสนใจในการค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล เด็กฉลาดต้องเป็นนักสังเกตที่ดี มีปฏิกริยาโต้ตอบได้รวดเร็ว รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา บิดามารดาถือเป็นครูคนแรกของเด็กที่มีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต และบุคคลสำคัญอีกผู้หนึ่งซึ่งเป็นบรมครูของเด็กก็คือครูที่สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และธงชัย ชิวปรีชา (2554: 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสังเกตว่า การสังเกต นับเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งของวิชาวิทยาศาสตร์ การศึกษาค้นคว้าต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์เกือบทั้งหมดมีรากฐานมาจากการสังเกต นักวิทยาศาสตร์จะสังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างระมัดระวัง และเมื่อสังเกตพบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้เขาสงสัยเกิดความฉงนสนเท่ห์ จะทำให้เขาอยากรู้อยากเห็น จึงทำให้เขาทดลองค้นคว้าในสิ่งนั้นๆ ต่อไป กล่าวได้ว่า การสังเกตเป็นกระบวนการพื้นฐานที่สำคัญของวิทยาศาสตร์ ความรู้ต่างๆ ล้วนมีรากฐานมาจากความเป็นคนช่างสังเกต ช่างสงสัย มีความอยากรู้อยากเห็น และชอบทดลองค้นคว้าของมนุษย์ความเป็นคนช่างสังเกตนั้น เป็นลักษณะนิสัยที่ทุกคนมีได้และฝึกได้ ไม่เฉพาะนักวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่จะต้องเป็นคนช่างสังเกต

ครูวิทยาศาสตร์ในฐานะที่จะต้องสอนวิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียนและฝึกผู้เรียน ให้เป็นคนช่างช่างสังเกต ก็จำเป็นต้องมีทักษะในการสังเกตด้วย การจะฝึกผู้เรียนหรือฝึกตนเองให้เป็น คนช่างสังเกตนั้น ไม่มีวิธีการใดไปกว่าฝึกสังเกตวัตถุเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ อยู่บ่อยๆ

สรุปได้ว่า การสังเกตมีความสำคัญ เนื่องจาก การสังเกตเป็นทักษะขั้นพื้นฐาน ของการตัดสินใจ การสังเกตช่วยให้มนุษย์นำมาเป็นเหตุเป็นผล การตัดสินใจจะถูกตั้งหรือผิดพลาด ขึ้นอยู่กับการมีเหตุผลที่ถูกต้องหรือไม่ ผู้ที่มีเหตุผลดีก็เพราะมีทักษะในการสังเกตดี การสังเกตที่ดีจะ ช่วยให้เกิดการสรุปอ้างอิง การตั้งสมมติฐานเพื่ออธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงกับความเป็นจริงมาก ที่สุด อีกทั้งยังช่วยให้เป็นคนละเอียดรอบคอบ และช่วยให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและสนใจ ธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัว เป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของวิทยาศาสตร์ การสังเกตเป็นทักษะที่ ส่งเสริมและฝึกฝนได้ และการฝึกนั้นควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีบิดามารดาและครูผู้สอนเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการสังเกตเพิ่มมากขึ้น

3.2 ประเภทของข้อมูลจากการสังเกต

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท ดังมีผู้เสนอไว้ดังนี้

วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2542: 3) กล่าวว่า ข้อมูลที่ได้จาก การสังเกตประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้จากวัตถุหรือเหตุการณ์นั้น

สุวัฒน์ นิยมคำ (2531: 168-171 อ้างถึงใน ทองพูน ฤกษ์จันทร์ 2551: 19-20) ได้ แบ่งลักษณะการสังเกตเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การสังเกตเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Observations) ต้องการให้เด็กบอกรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติประจำตัวของสิ่งที่สังเกต โดยไม่ต้องบอกปริมาณ เช่น บอกสี กลิ่น รส เสียง และความรู้สึกต่อผิวหนัง ในการบอกลักษณะควรจะใช้ประสาทสัมผัสหลายๆอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรฝึกให้เด็กระบุได้ว่า ข้อมูลส่วนนั้นได้มาจากประสาทสัมผัสส่วนไหน เช่น การชิม พึงระวังถ้าเป็นของที่มีพิษห้ามชิมเป็นเด็ดขาด เพราะอาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้

2. การสังเกตเชิงปริมาณ (Quantitative Observations) การสังเกตเชิงคุณลักษณะทำให้ทราบแต่เพียงรูปร่างลักษณะทั่วไปเป็นอย่างไร แต่ไม่ตอบคำถามว่า “เท่าไร” การสังเกตเชิงปริมาณจะตอบคำถามนี้ได้ เช่น มะนาวต้นนี้ วันที่ 1 ออกลูก 3 ผล หรือต้นมะนาวสูง 6 ฟุต 2 นิ้ว เป็นต้น การบอกปริมาณจะเกี่ยวข้องกับความยาว น้ำหนัก ปริมาตร และค่าต่างๆที่เป็นตัวเลข

3. การสังเกตเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Observations) การสังเกตเชิงเปรียบเทียบจะไม่บอกคุณสมบัติหรือปริมาณโดยตรง จะบอกแต่เพียงว่า สิ่งนี้เมื่อเทียบกับสิ่งนั้นแล้ว เป็นอย่างไร เช่น มะพร้าวลูกนี้หนักกว่าลูกนั้น หรือเสาธงสูงประมาณตึก 3 ชั้น

4. การสังเกตการเปลี่ยนแปลง (Observations of Changes) ข้อมูลจากการสังเกตจะละเอียดชัดเจนขึ้น ถ้ามีข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรวมอยู่ด้วย เช่น เกษตรกรจะสังเกตการเจริญเติบโตของต้นไม้นี้เนื่องจากการใช้ปุ๋ย แล้วทำการบันทึกการเปลี่ยนแปลงของต้นไม้นี้ไว้ นอกจากนี้ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงบางอย่างสามารถกระทำได้ด้วยการทดลอง ซึ่งจะต้องมีการสังเกตอย่างน้อย 2 ระยะขึ้นไป ระยะแรกเป็นการสังเกตการณ์ในสภาวะเดิม คือก่อนการทดลอง ระยะที่สองเป็น

การสังเกตภายหลังการทดลอง หรือสังเกตขณะทำการทดลอง เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบ ก็จะมีอะไรเปลี่ยนแปลงบ้าง

สมพร พรหนองแสน (2554: 24) กล่าวว่า ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมี 3 ประเภท คือ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และข้อมูลเชิงคุณภาพทำให้เกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตโดยอ้างอิงหน่วยวัด หรือ คาดคะเน โดยอาศัยเครื่องมือช่วย เช่น ไม้บรรทัด เครื่องชั่ง กระจกตวง หรือบีกเกอร์ เป็นต้น
3. ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง เป็นข้อมูลที่ได้ผลจากการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ เมื่อกระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้ความร้อน การบีบ การนำไปแช่น้ำ เป็นต้น

สุชาติ โพธิวิทย์ (ม.ป.ป.: 15) ได้กล่าวถึงการสังเกตที่สำคัญที่ควรฝึกให้แก่เด็ก มี 3 ทางคือ

1. การสังเกตรูปร่างลักษณะและคุณสมบัติทั่วไป คือ ความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่าง สังเกตสิ่งต่าง ๆ แล้วรายงานให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้อง คือ การใช้ตาดูรูปร่าง ลักษณะ หูฟังเสียง ลิ้นชิมรส จมูกดมกลิ่น และการสัมผัสจับต้องดูว่าเรียบ ขรุขระ แข็ง นุ่ม ฯลฯ
2. การสังเกตควบคู่กับการวัดเพื่อทราบปริมาณ เช่น การใช้เทอร์โมมิเตอร์ ตาชั่ง ไม้บรรทัด กระจกตวง ซ้อน ลิตร ถัง ฯลฯ ใช้เครื่องมือเหล่านี้วัดสิ่งต่างๆ แล้วรายงานออกมาเป็นปริมาณ เป็นจำนวน
3. การสังเกตเพื่อรู้ถึงการเปลี่ยนแปลง เช่น สังเกตการเจริญเติบโตของต้นพืช การเจริญเติบโตของสัตว์ การเปลี่ยนแปลงทางเคมี การเปลี่ยนแปลงขนาดของผลึก การกลายเป็นไอของน้ำ ฯลฯ

สรุปได้ว่า ประเภทของข้อมูลจากการสังเกต แบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติหรือข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต

3.3 พฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

สรศักดิ์ แพรดำ (2544: 69) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าเด็กเกิดความสามารถในการสังเกต ไว้ดังนี้

1. บรรยายลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน
2. บรรยายคุณลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ในเชิงปริมาณได้โดยการกะประมาณ
3. บรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้
4. ชี้และระบุข้อมูลการสังเกตจากข้อมูลที่กำหนดให้ได้
5. บอกสิ่งที่ต้องคำนึงและความปลอดภัยในการสังเกตได้
6. บอกความหมายและประโยชน์ของทักษะการสังเกตได้
7. แยกแยะข้อมูลจากการสังเกต การลงความเห็นได้

สรุปได้ว่า พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าเด็กเกิดความสามารถในการสังเกต นั้น เด็กต้องสามารถบรรยายลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆทั้งในเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ และ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้ รวมถึงสามารถบอกสิ่งที่ต้องคำนึงและความปลอดภัยในการสังเกต บอกความหมายและประโยชน์ของทักษะการสังเกต และแยกแยะข้อมูลจากการสังเกต การลงความเห็นได้

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงอาจสรุปได้ว่า ความสามารถด้านการสังเกต หมายถึง การสัมผัสวัตถุหรือเหตุการณ์ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และ กายสัมผัส อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งนั้นๆและสามารถบรรยายลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆทั้งในเชิงคุณลักษณะ เชิงปริมาณ เชิงการเปรียบเทียบ และเชิงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้

3.4 การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการสังเกต มีวิธีการที่สำคัญที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

บุญชู สนั่นเสียง (2549: 1-5) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสังเกตมีรายละเอียดดังนี้

1. ฝึกการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง
2. ฝึกสังเกตจากส่วนที่ใหญ่และง่าย ๆ เสียก่อนแล้วจึงสังเกตสิ่งที่เล็กซับซ้อนขึ้นตามลำดับ
3. กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความต้องการที่จะสังเกตสิ่งนั้นๆด้วยตนเอง
4. ส่งเสริมให้เด็กนำข้อมูลต่างๆมาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ
5. สังเกตสิ่งของบางอย่างที่ทำต่อเนื่องกันเพื่อให้สามารถมองเห็นความแตกต่างกันได้
6. สังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์บางอย่างโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น แว่นขยาย พืชรา ทิววงศ์ ณ อยุธยา (2537: อ้างถึงใน นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์ 2549: 39) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดประสบการณ์ที่จะช่วยส่งเสริมการสังเกตให้แก่เด็กดังต่อไปนี้
1. ฝึกใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการสังเกต
2. ให้โอกาสทั้งด้านอุปกรณ์และเวลาเพื่อส่งเสริมการสังเกต
3. จัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการสังเกต
4. ให้โอกาสสังเกตเหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น ใช้การสังเกตและข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร
5. ให้โอกาสผู้เรียนเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต
6. ให้โอกาสผู้เรียนบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้
7. ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามว่าสังเกตอะไร มีอย่างอื่นหรือไม่

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกต

1. การสังเกตโดยใช้ตา ในการสังเกตโดยใช้สายตานั้น หากเด็กได้รับการชี้แนะให้รู้จักสังเกตลักษณะของสิ่งต่าง ๆ สังเกตความเหมือน ความแตกต่าง รู้จักจำแนก และจัดประเภทก็จะช่วยให้เด็กมีนิสัยในการมองสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอย่างละเอียดรอบคอบ โดยขั้นแรกให้ดูสิ่งที่เด็กพบเห็นอยู่ทุกวัน เช่น ต้นไม้ ขณะที่พาเด็กไปเดินเล่นในบริเวณโรงเรียน ครูเก็บใบไม้ต่าง ๆ ที่หล่นอยู่บนพื้นมาให้เด็กดู (ไม่ควรเด็ดใบไม้จากต้น ถ้าเด็กอยากเด็ด ให้บอกเด็กว่า “เก็บ จากพื้นดีกว่า ดอกไม้ใบไม้ที่อยู่กับต้นช่วยให้ต้นไม้ดูสวยงามและเจริญเติบโต ถ้าเราเด็ด ออกมาดูอีกเดี๋ยวเดียวก็จะเหี่ยว”) ให้เด็กสังเกตสีของใบไม้ต่าง ๆ เด็กจะเห็นว่า ใบไม้ ส่วนใหญ่มีสีเขียว แต่บางใบก็มีสีแตกต่างไป ส่วนรูปร่างลักษณะก็มีทั้งคล้ายกันและต่าง กัน เช่น ใบมะนาวไม่มีแฉก ใบตำลึงมีแฉก เป็นต้น นอกจากนี้ใบไม้แล้ว ควรให้เด็กสังเกต รูปทรงต่าง ๆ ของพืช เช่น เป็นลำต้นตรงสูงขึ้นไป เป็นเถาเลื้อยเกาะกับต้นอื่น ให้สังเกต ความแตกต่างของดอกไม้ และผลไม้ต่าง ๆ เช่น ดอกอัญชันมีสีม่วงเข้ม ส่วนดอกมะลิมีสีขาว แล้วให้เด็กนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้ เช่น เอาดอกอัญชันไปใช้ย้อมผ้าได้ ใบเตยนำไปใช้ในการทำขนม ทำให้มีสีสวยและมีกลิ่นหอม เป็นต้น นอกจากสังเกตใบไม้แล้ว ครูควรจัดหาเมล็ดพืชหลายชนิดมาให้เด็กเล่นเพื่อ สังเกตลักษณะรูปร่างขนาด สี และหัดแยกประเภท และจัดหมวดหมู่ โดยนำเมล็ดที่มีลักษณะคล้ายกันไว้ด้วยกัน รวมทั้งให้คิดว่าเป็นเมล็ดของพืชชนิดใดด้วยอุปกรณ์ที่มีประโยชน์มากสำหรับการสังเกต คือ แวนชยาย เด็ก ๆ มักตื่นเต้นที่ได้ เห็นสิ่งต่าง ๆ มีขนาดใหญ่ขึ้น และเห็นรายละเอียดอย่างชัดเจน เช่น ตัวมด ใบไม้ เส้นผม ผิวหนัง เสื้อผ้า ก้อนหิน เม็ดทราย เป็นต้น

2. การสังเกตโดยใช้หู นอกจากความสามารถในการจำแนกเสียงจะมีประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อม ทางภาษาแล้วยังมีประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็กอีกด้วย เสียงที่เด็กคุ้นหูคือ เสียงสัตว์ต่าง ๆ ครูอาจใช้วิธีอัดเสียงนกในท้องถิ่น เสียงกบร้อง เสียงจักจั่น ฯลฯ แล้วเปิดเทปให้เด็กทายว่าเป็นเสียงสัตว์อะไรที่เด็กรู้จักสังเกตความแตกต่าง ของเสียงเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถเชื่อมโยงไปสู่การสอนเกี่ยวกับลักษณะและความเป็น อยู่ของสัตว์ต่าง ๆ ได้ และช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะสังเกตและศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมมากขึ้น สำหรับการฟังเสียงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว อาจใช้วิธีให้เด็กปิดตา แล้วเดาว่าเสียงที่ ครูทำนั้นเป็นเสียงอะไร เช่น เสียงเคาะไม้ เสียงช้อนคนแก้วน้ำ เสียงฉิ่ง เป็นต้น จากการ ฟังเสียงที่แตกต่างกันของวัตถุเหล่านี้ เด็กจะเรียนรู้ถึงความแตกต่างของวัตถุซึ่งมีผลทำให้เกิดเสียงที่ต่างกันไป นอกจากนี้ อาจนำเครื่องดนตรีหรือเครื่องให้จังหวะที่ทำด้วยวัสดุ ต่าง ๆ มาแสดงให้เด็กเห็นว่าเสียงต่างกัน เช่น ลูกชดที่ใส่ถั่วเขียวไว้ข้างใน ลูกชดที่ร้อยด้วยฝาน้ำอัดลม กรับไม้ไผ่ ฯลฯ

3. การสังเกตโดยใช้จมูก กิจกรรมที่ใช้การดมกลิ่น ควรประกอบด้วยการให้ดมสิ่งที่มีกลิ่นต่าง ๆ กัน รวมทั้งให้ดมสิ่งที่มีกลิ่นคล้าย ๆ กัน แต่มีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยเพื่อให้รู้จักจำแนกได้ ละเอียดขึ้น ในขั้นแรกให้นำของต่าง ๆ ที่จะให้เด็กดมใส่ขวดเอากระดาษปิดขวดรอบนอกเพื่อไม่ให้เห็นสิ่งของ ให้เด็กดมแล้วบอกว่าเป็นกลิ่นอะไร ตัวอย่างสิ่งที่อาจให้ดม ได้แก่ หัวหอม กระเทียม สบู่ กาแฟ ใบสะระแหน่ เปลือกส้ม ยาดม ฯลฯ ต่อมาหลังจากที่เด็ก สามารถจำแนกกลิ่นต่าง ๆ ได้แล้ว ควรให้ดมกลิ่นสิ่งที่มีกลิ่นคล้ายกัน แต่มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น สบู่ต่างชนิดกัน ดอกไม้ต่าง ๆ ใบไม้ต่าง ๆ ผลไม้ เช่น ส้ม กับมะนาว แล้วให้เด็กพูดบรรยายความรู้สึก เช่น ดอกไม้ดอกนี้หอมชื่นใจ ดอกนี้หอมแรงไปหน่อย ใบไม้มีกลิ่นหอม ใบนี้กลิ่นคล้ายของเปรี้ยว เป็นต้น

4. การสังเกตโดยใช้ลิ้น การใช้ลิ้นชิมรสอาหารต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่เด็กสนุกสนาน เพราะสอดคล้องกับ ธรรมชาติของเด็กที่ชอบชิม แทะ สิ่งต่าง ๆ แต่ต้องสอนให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งใดเอาเข้าปากได้ และสิ่งใดไม่ควรแตะต้องเพราะมีพิษหรือเป็นอันตรายต่อร่างกาย เมื่อเด็กไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติจะได้ไม่เอาเข้าปาก การให้เด็กได้ชิมรสต่าง ๆ นี้ก็เพื่อให้รู้จัก ความแตกต่างของรส และรู้จักลักษณะของสิ่งที่นำมาใช้เป็นอาหารดียิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมนั้น ให้เอาอาหารชิ้นเล็ก ๆ หลายอย่างใส่ถาดให้เด็กปิดตาแล้วครูส่งให้ชิม ให้เด็ก ตอบว่า กำลังชิมอะไร รสเป็นอย่างไร เช่น น้ำตาล เกลือ รุน ะยม ะนาว ฯลฯ หลังจาก นั้นให้เปรียบเทียบอาหารที่มีรสคล้ายกัน ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เช่น ะยมกับ ะนาวแตกต่างกันอย่างไร

5. การสังเกตโดยใช้การสัมผัสทางผิวหนัง การสัมผัสโดยใช้มือแตะหรือเอาสิ่งของต่าง ๆ มาสัมผัสผิวหนัง ช่วยให้เด็กได้ เรียนรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไป กิจกรรมอาจเริ่มโดยเอาวัตถุหลายอย่างใส่ถาด ให้เด็กปิดตาเอามือหยิบสิ่งของขึ้นมา แล้ว ให้บอกว่าสิ่งที่คลำมีลักษณะอย่างไร เช่น นุ่ม แข็ง หยาบ เรียบ ขรุขระ เย็น อุ่น บาง หนา ฯลฯ ของที่นำมาใส่ในถาดควรเป็นสิ่งที่สัมผัสแตกต่างกัน เช่น ฝ้ายเนื้อต่าง ๆ กระดาษ หยาบ ฟองน้ำ ไม้ ขนนก เหยี่ยว ฯลฯ นอกจากเด็กจะได้ฝึกใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ เหล่านี้แล้วยังได้เรียนรู้ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันของวัตถุแต่ละชนิดอีกด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสังเกต สามารถทำได้หลายวิธี โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการสังเกต ฝึกสังเกตจากส่วนที่ใหญ่และง่าย ๆ เสียก่อนแล้วจึงสังเกตสิ่งที่เล็กซับซ้อนขึ้นตามลำดับกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความต้องการที่จะสังเกตสิ่งนั้นๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กนำข้อมูลต่างๆมา ใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ฝึกให้สังเกตสิ่งของบางอย่างที่ทำต่อเนื่องกันเพื่อให้สามารถมองเห็นความแตกต่างกันได้ สังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์บางอย่างโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น แวนขยาย ให้โอกาสทั้งด้านอุปกรณ์และเวลาเพื่อส่งเสริมการสังเกต จัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อง่ายต่อการสังเกต ให้โอกาสสังเกตเหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น ใช้การสังเกตและข้อมูลที่ได้จากการ สังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ให้โอกาสผู้เรียนเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต ให้โอกาสผู้เรียนบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้ และควรใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถาม เพื่อเป็นการตรวจคำตอบจากการสังเกตของเด็กต่อไป

3.5 การวัดประเมินความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

ครอบครัวและเด็ก (2555: 1) กล่าวว่า การที่จะประเมินความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยนั้น ครูหรือผู้ปกครองต้องทราบเป็นเบื้องต้นก่อนว่า เด็กวัยนี้ควรมีความสามารถด้านการสังเกตแค่ไหนอย่างไร ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยว่าเด็กควรทำสิ่งนั้นๆ ได้ในระดับใดจึงจะสามารถประเมินเด็กได้ว่าเด็กมีพัฒนาการเป็นไปตามวัย ระดับสูงกว่าวัยหรือมีพัฒนาการในระดับต่ำกว่าควรแก่การพัฒนาหรือส่งเสริมให้สูงขึ้น ยกตัวอย่างเช่น คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 ปี ควรจะรู้จักการสังเกตและการเลียนแบบผู้อื่น ส่วนเด็กอายุ 4 ปี ควรจะเรียนรู้จากการสังเกตและฟังด้วยตนเอง ดังนั้น การที่จะประเมินความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถประเมินได้ 2 วิธี คือ การประเมินจากการ

ปฏิบัติจริงของเด็กในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสังเกต สำหรับครูหรือผู้ปกครองควรใช้การประเมินความสามารถของเด็กด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริง นั่นคือ การสังเกตพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกที่เป็นการบ่งชี้ว่าเด็กมีความสามารถในการสังเกตหรือไม่ อย่างไร ซึ่งต่อไปนี้จะ เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ว่าเด็กมีความสามารถในการสังเกต ได้แก่

1. เด็กสามารถบรรยายลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่างๆได้จากการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เช่น ถ้าแม่เข้าครัวเพื่อปรุงอาหาร เด็กอาจอยู่ในเหตุการณ์ด้วย แม่อาจถามลูกว่า “ลูกลองดูซิว่าในตะกร้ามีผักอะไร เมื่อเด็กตอบได้ว่ามี ผักกาด ผักคะน้า แตงกวา ฯลฯ แม่อาจถามต่อไปว่า ไหนลูกดูซิว่าผักมีสีอะไรบ้าง มีลักษณะอย่างไร หรืออาจให้ลูกลองสัมผัสด้วยมือ” นอกจากนี้แม่อาจให้ลูกสังเกตของใช้ที่อยู่ในห้องครัว แล้วพยายามใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กตอบ ถ้าเด็กสามารถตอบได้และสามารถบอกลักษณะสิ่งของต่างๆ ด้วยการให้เขารู้จักสังเกตด้วยการใช้ประสาทสัมผัสก็อาจสรุปได้ว่าเด็กมีความสามารถในการสังเกตจริง

2. เด็กสามารถบรรยายลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งต่างๆในเชิงปริมาณได้ โดยการกะประมาณ เช่น ถามลูกว่า “ดูซิว่าแก้วที่วางบนชั้นมีประมาณกี่ใบ” “จานและแก้วน้ำเหมือนกันไหม แตกต่างกันอย่างใด” เด็กอาจจะตอบว่า แก้วน้ำดูใส มองเห็นน้ำที่อยู่ในแก้ว แต่จานมีความทึบ และแบน เป็นต้น

3. เด็กสามารถบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ เช่น เด็กบอกได้ว่าสีของผักก่อนนำไปผัดในกระทะและเมื่อปรุงเสร็จแล้วมีสีแตกต่างกัน น้ำที่ต้มให้เดือดจะมีปริมาณลดลงเรื่อยๆ ผ้าที่ตากอยู่กลางแจ้งจะแห้ง ส่วนผ้าที่ผึ่งไว้ในที่ร่มจะแห้งช้ากว่า เป็นต้น

4. เด็กสามารถชี้และระบุข้อมูลการสังเกตจากข้อมูลที่กำหนดได้ เช่น เมื่อแม่ถามว่า ผักในตะกร้ามีกี่ชนิด เด็กสามารถบอกจำนวนได้ว่ามีกี่ชนิด หรือถามว่า ผักมีสีอะไรบ้าง เด็กก็สามารถระบุได้ด้วยการสังเกตแล้วตอบตามความเป็นจริง

5. เด็กสามารถบอกสิ่งที่ต้องคำนึงและความปลอดภัยในการสังเกตได้ เช่น ถ้าแม่ให้ลูกสังเกตการเปลี่ยนของผักที่อยู่ในกระทะขณะปรุงอาหาร เด็กจะต้องบอกได้ว่าจะต้องไม่เข้าใกล้เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือเตาไฟ ซึ่งอาจเกิดอันตรายได้ เป็นต้น

6. เด็กสามารถบอกความหมายและประโยชน์ของทักษะการสังเกตได้ ในระดับปฐมวัยเด็กอาจบอกได้ว่าเมื่อพ่อแมหรือครูให้บอกสีผักที่อยู่ในตะกร้า เด็กจะบอกว่าต้องดูด้วยตา ถ้าให้เด็กบอกว่าอาหารมีรสชาติอย่างไร เด็กอาจตอบว่าต้องชิมด้วยการกินหรือรับประมาณ ถ้าต้องการให้เด็กรับรู้ผิวสัมผัส เด็กอาจตอบว่าต้องใช้วิธีการใช้มือไปจับสิ่งนั้น เป็นต้น

7. เด็กสามารถแยกแยะข้อมูลจากการสังเกตและลงความเห็นได้ เช่น เมื่อลูกเข้าช่วยแม่ทำกับข้าวในครัว แม่อาจให้ลูกช่วยจัดเก็บเครื่องครัว ดังนั้นเด็กต้องใช้ทักษะการสังเกตและสามารถจัดเก็บสิ่งของต่างๆได้อย่างถูกต้อง เช่น เก็บจาน ช้อน แก้วน้ำ ใว้ในที่จัดเก็บได้อย่างถูกต้อง หรือเมื่อแม่กลับมาจากตลาดและซื้อผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ ฯลฯ เด็กสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปวางแยกประเภทได้ถูกต้อง หรือเมื่อให้ลูกเล่นของเล่นที่บ้านลูกสามารถจัดของเล่นแต่ละประเภทได้เหมือนเดิม

ส่วนการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสังเกต การประเมินด้วยวิธีนี้จะเป็นการประเมินแบบเป็นทางการซึ่งจะปฏิบัติในโรงเรียนโดยครูทำหน้าที่วัดหรือประเมิน แบบทดสอบชนิดนี้เป็นแบบทดสอบรูปภาพ ที่ครูจะใช้สถานการณ์การประเมินด้วยการใช้คำถาม แล้วให้เด็กเลือก

รูปภาพที่เป็นคำตอบโดยการกากบาทที่ภาพนั้น สำหรับตัวเลือกของแบบทดสอบจะมีความแตกต่างกัน เช่น เด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4-5 ขวบ ใช้ตัวเลือกที่เป็นรูปภาพ 2 ตัวเลือก เด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5-6 ขวบ ใช้ตัวเลือกที่เป็นรูปภาพ 3 ตัวเลือก เช่น ครูให้เด็กเปิดไปที่หน้าอ่งน และสั่งเด็กว่า ให้เด็กกากบาทที่ภาพบ้านที่ใหญ่ที่สุด ให้เด็กกากบาทที่ภาพวัวที่เหมือนกับภาพตัวอย่าง เป็นต้น ดังนั้นไม่ว่าจะวัดความสามารถของเด็กด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงจากการปฏิบัติของเด็กในชีวิตประจำวัน หรือการประเมินจากการใช้แบบทดสอบ การที่เด็กจะมีความสามารถในการสังเกตได้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่ได้รับ การส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะการสังเกต จากการเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์จริงจากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ที่จะสังเกตนั่นเอง

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การวัดประเมินความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินด้านสติปัญญา และเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลที่แสดงว่าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันเพื่อบอกหรืออธิบายข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบและข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต ซึ่งมีวิธีการที่หลากหลายได้แก่ การประเมินตามสภาพจริง และการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสังเกต ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวัดประเมินโดยใช้แบบทดสอบเชิงปฏิบัติ โดยการใช้สื่อ วัสดุที่เป็นของจริงมาเป็นคำถาม และตัวเลือกในแบบทดสอบ โดยให้เด็กได้มีโอกาสสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การดู การดม การชิม การฟัง และการสัมผัส อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก่อนที่จะบอกคำตอบ โดยมีการประเมินใน 4 ด้านดังนี้ คือ การประเมินการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ การประเมินการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ การประเมินการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และการประเมินการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร พบว่ามีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับการสังเกตของเด็กปฐมวัยดังนี้

ศรินวล รัตนานันท์ (2540: 60) ได้ศึกษา ผลการจัดประสบการณ์หน่วยวิทยาศาสตร์นอกชั้นเรียนที่มีต่อทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์หน่วยวิทยาศาสตร์นอกชั้นเรียน มีทักษะการสังเกตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

นิตยพรรณ เณกโพชนนต์ (2549: 84) ได้ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกตและสื่อความหมายของเด็กอนุบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกตและสื่อความหมายของเด็กอนุบาล กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสม เด็กอนุบาลมีทักษะการสังเกตและการสื่อความหมายสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 การใช้เทคโนโลยีสื่อประสมของเด็กอนุบาล ปรากฏว่า นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสื่อประสมประเภทต่างๆได้ดี โดยขึ้นกับความสามารถของแต่ละบุคคล

ทองพูน ฤกษ์จันทร์ (2551: 62-63) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกรับใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี หลังการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สุวิทย์ วรรณศรี (2551: 60) ได้ศึกษา ผลการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี มีทักษะการสังเกตสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วรสุดา สุดสนอง (2552: 116) ได้ศึกษา การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบเกมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการสังเกตและการจำแนกประเภท วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องสนุกกับวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบเกมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการสังเกตและการจำแนกประเภท วิชาวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

พรทิพย์ เกนโรจน์ (2553: 64) ได้ศึกษา ทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองนำมาหาค่าสถิติพื้นฐานโดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ เปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี พบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี เด็กปฐมวัยมีทักษะการสังเกตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ หลังได้ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี เด็กปฐมวัยมีทักษะการเปรียบเทียบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการสังเกตของเด็กปฐมวัยซึ่งมีทั้งการจัดประสบการณ์หน่วยวิทยาศาสตร์นอกชั้นเรียน การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสม การจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ การจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์ การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบเกม และ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี ล้วนเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต ลักษณะของคู่มือ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม กำหนดการจัดกิจกรรม บทบาทครู บทบาทเด็ก การประเมินผล และแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

2. แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ลักษณะเป็นแบบวัดเชิงปฏิบัติ โดยการให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ในการสังเกตข้อมูลที่เป็นของจริง พร้อมฟังคำถามจากครูและบอกคำตอบโดยการลงมือปฏิบัติ หรือชี้ภาพ หรือชี้สิ่งที่สังเกต หรือบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต โดยมีคู่มือดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด การตรวจให้คะแนน การเตรียมตัวก่อนการวัด การดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต และแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบ

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง

2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

2.2.1 คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต มีขั้นตอนดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) แนวทางการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2

2) ศึกษาวิธีการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาเอกสาร หนังสือนิทาน ตำราเกี่ยวกับการประกอบอาหาร ผู้วิจัยได้นำเอกสารมาประมวลรายชื่อหนังสือนิทานที่จะใช้เป็นวรรณกรรม ทั้งสิ้น 10 เรื่อง ผู้วิจัยทำการคัดเลือกรายชื่อวรรณกรรมที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต จำนวน 5 เรื่อง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายการหนังสือนิทานที่ใช้เป็นวรรณกรรมในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ลำดับที่	รายชื่อหนังสือนิทาน	ชื่อผู้แต่ง
1	ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดียวอร่อยจัง	พรอนงค์ นิยมคำ
2	หนูเต็นระบำ ส้มตำปอกปอก	พรอนงค์ นิยมคำ
3	ซูปก้อนหิน	จอห์น เจ มูธ แปลโดย หม่อมมดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา
4	ขนมกล้วย กระทงน้อย	เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตูป้อง)
5	ขนมครกหน้าแคะ	เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตูป้อง)

5) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6) สร้างขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต จากการศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร การจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต โดย

มีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกตและขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่ักสังเกต สรุปได้ดังตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และหลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต สู่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย

หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	หลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน		ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต
1. เลือกประกอบอาหารที่ง่ายเหมาะกับวัยของเด็ก	1. ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็ก	1. กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการสังเกต	กิจกรรมประกอบด้วย 1.1 อ่านวรรณกรรมให้เด็กฟัง โดยครูกระตุ้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการดูและการฟัง
2. เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงในการประกอบอาหาร	ในการค้นหาความหมาย 2. เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน	2. กระตุ้นให้เด็กสังเกตจากส่วนที่ใหญ่หรือง่ายก่อนแล้วจึงสังเกตสิ่งที่เล็กหรือซับซ้อนขึ้นตามลำดับ	1.2 ให้เด็กเล่าเรื่องย้อนกลับ โดยครูกระตุ้นให้เด็กได้เล่าและอธิบายสิ่งที่สังเกต
3. กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต การดมกลิ่น การชิมรส การฟังเสียง และการสัมผัส	3. ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	3. กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความต้องการที่จะสังเกตสิ่งนั้นๆ ด้วยตนเอง	1.3 วิเคราะห์เรื่อง ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ และเหตุการณ์ โดยครูใช้คำถามปลายเปิดหลายระดับเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต และกระตุ้นให้เด็กนำข้อมูลมาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
4. ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ถึงส่วนผสม วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำอาหาร	4. เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	4. ส่งเสริมให้เด็กนำข้อมูลมาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆแตกต่างกันได้	ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต กิจกรรมประกอบด้วย 2.1 จัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติเรื่องเล่าในนิทาน โดยครูกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตเหตุการณ์และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร
5. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่ม			

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	หลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
		<p>5. ฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งของบางอย่างที่ทำต่อเนื่องกัน เพื่อให้สามารถเห็นความ</p> <p>6. ส่งเสริมให้เด็กสังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์บางอย่างโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น แวน ขยาย เครื่องชั่ง เป็นต้น</p> <p>7. ให้โอกาสทั้งด้านอุปกรณ์และเวลาเพื่อส่งเสริมการสังเกต</p> <p>8. จัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อส่งเสริมการสังเกต</p> <p>9. ให้โอกาสสังเกตเหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น ใช้การสังเกตและ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร</p> <p>10. ให้โอกาสเด็กเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต</p>	<p>2.2 จัดเตรียมนักแสดง โดยครูกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในตัวละครและต้องการแสดงออกเป็นละครตัวนั้นๆ</p> <p>2.3 จัดเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก โดยครูกระตุ้นให้เด็กสังเกตและเลือกสังเกตจากสิ่งที่ใหญ่หรือง่ายไปหาสิ่งที่เล็กหรือซับซ้อน</p> <p>2.4 แสดงบทบาทสมมติ โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กได้บรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่เกิดขึ้นผ่านการแสดงบทบาทสมมติ</p> <p>2.5 สรุปรื่องราวที่ได้แสดงบทบาทสมมติ โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต</p> <p>ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกตครั้งใหญ่</p> <p>กิจกรรมประกอบด้วย</p> <p>1. ขั้นการเตรียมงาน</p> <p>1.1 ระดมความคิด เรื่องวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร โดยครูกระตุ้นให้เด็กสังเกตจากส่วนที่ใหญ่หรือง่ายก่อนแล้วจึงสังเกตส่วนที่เล็กหรือซับซ้อนจากการบอกวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	หลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
		<ol style="list-style-type: none"> 11. ให้โอกาสผู้เรียนบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้ 12. ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามว่าสังเกตอะไร มีอย่างอื่นหรือไม่ เป็นต้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1.2 ทำแผนภูมิรายการอาหารและขั้นตอนการทำร่วมกัน โดยการจัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อส่งเสริมการสังเกต 1.3 แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่มๆละ 4-5 คน 1.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งที่นำมาประกอบอาหารเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร ตลอดจนการมาเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กในการประกอบอาหาร <p>ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต</p> <p>กิจกรรมประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อนลงมือประกอบอาหาร <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ตัดแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน โดยกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย 1.2 วางแผน และจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	หลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
			<p>1.3 จัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ โดยการจัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อส่งเสริมการสังเกต</p> <p>1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม โดยครูกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความต้องการที่จะสังเกตด้วยตนเอง</p> <p>1.5 ให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มประกอบอาหาร</p> <p>2. ขณะประกอบอาหาร</p> <p>2.1 ให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนไปพร้อมๆกัน โดยครูให้โอกาสทั้งทางด้านอุปกรณ์และเวลา และกระตุ้นให้ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกต</p> <p>2.2 ใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต เช่น สี กลิ่น รส ความชื้น-ใส รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนแปลง และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง ดู ดม ชิม และสัมผัสด้วยความระมัดระวัง โดยครูให้โอกาสเด็กสังเกต</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

หลักการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร	หลักการจัดกิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน	หลักการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
			<p>เหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้นและให้โอกาสในการบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต</p> <p>2.3 ฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน</p> <p>2.4 หลังจากประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยตามขั้นตอนให้เด็กแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ</p>
			<p>ขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสังเกต</p> <p>กิจกรรมประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้บรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและได้ลงมือกระทำด้วยตนเองในการประกอบอาหาร 2. คัดเลือกสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้เกี่ยวกับวิธีการที่เด็กเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กเรียนรู้ และร่วมกันจัดนิทรรศการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้นำข้อมูลจากการสังเกตมาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆได้

7) สร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต โดยมีองค์ประกอบดังนี้คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม กำหนดการจัดกิจกรรม บทบาทครู บทบาทเด็ก การประเมินผล และแผนการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 5 แผนๆ ละ 5 วัน

8) นำคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

9) แก้ไขปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

10) หาคคุณภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต ดังนี้

(1) นำคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมขององค์ประกอบของคู่มือการจัดกิจกรรม โดยประเมินความเหมาะสมของเนื้อหา ได้แก่ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย หลักการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรม บทบาทครู บทบาทเด็ก การประเมินผล และความเหมาะสมของรูปแบบการเขียน แล้วนำแบบประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ ลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 72-73)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เหมาะสมมากที่สุด	4.51-5.00
เหมาะสมมาก	3.51-4.50
เหมาะสมปานกลาง	2.51-3.50
เหมาะสมน้อย	1.51-2.50
เหมาะสมน้อยที่สุด	1.00-1.50

โดยมีผลจากการประเมินความเหมาะสม ได้ระดับความเหมาะสม

3.89 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

(2) ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวม ดังนี้

“เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินในแต่ละแผนควรแจกแจงรายละเอียดและกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินให้ชัดเจน (ในแผนการจัดประสบการณ์)”

11) ปรับปรุงคู่มือการจัดกิจกรรมในส่วนของแผนการจัดกิจกรรมโดยได้ดำเนินการเพิ่มเติมรายละเอียดและกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินให้ชัดเจนมากขึ้น ตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรม

2.2.2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยดังนี้

- (1) ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- (2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย
- (3) แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยของ ศรีนวล

รัตนานันท์ (2540) นิตยพรรณ เฉกไพรัชยนต์ (2549) ทองพูน ฤกษ์จันทร์ (2551) สุวิทย์ วรรณศรี (2551) ท้ายวัลย์ บุญประสงค์ (2551) วรสุดา สุตสนอง (2552) และพรทิพย์ เกนโรจน์ (2553)

2) สร้างแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต โดยมีลักษณะเป็นแบบทดสอบ โดยมีข้อความและมีรูปภาพให้เด็กได้เลือกคำตอบ 3 ตัวเลือก และนำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง

3) ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยควรจะเป็นแบบทดสอบที่让孩子ได้สังเกตของจริง และได้สัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต ก่อนที่จะบอกคำตอบ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงปฏิบัติ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน รวมทั้งสิ้น 49 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถบอก สี เสียง กลิ่น ผิวสัมผัส และรสชาติ ของสิ่งที่สังเกตได้ โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้เด็กได้สังเกตและฟังคำถามจากครูและบอกคำตอบโดยการลงมือปฏิบัติหรือชี้ภาพที่ตรงกับคำถาม แบบวัดมีทั้งสิ้น จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 5 ชุดดังนี้

- ชุดที่ 1 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตสี จำนวน 4 ข้อ
- ชุดที่ 2 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตเสียง จำนวน 4 ข้อ
- ชุดที่ 3 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตกลิ่น จำนวน 4 ข้อ
- ชุดที่ 4 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตผิวสัมผัส จำนวน 4 ข้อ
- ชุดที่ 5 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตรสชาติ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถบอก จำนวน ปริมาณ และน้ำหนัก ของสิ่งที่สังเกตได้ โดยมีวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้เด็กได้สังเกตและฟังคำถามจากครูและบอกคำตอบโดยการชี้สิ่งที่สังเกต ที่ตรงกับคำถาม แบบวัดมีทั้งสิ้นจำนวน 12 ข้อ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

- ชุดที่ 1 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตจำนวน จำนวน 4 ข้อ
  - ชุดที่ 2 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตปริมาณ จำนวน 4 ข้อ
  - ชุดที่ 3 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตน้ำหนัก จำนวน 4 ข้อ
- ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบ

โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถเปรียบเทียบ ขนาดใหญ่-เล็ก ความหนา-บาง และจำนวนมากกว่า-น้อยกว่า ของสิ่งที่สังเกตได้ โดยมีวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้เด็กได้สังเกตและฟังคำถามจากครูและบอกคำตอบโดยการชี้สิ่งที่สังเกต ที่ตรงกับคำถาม แบบวัดมีทั้งสิ้นจำนวน 12 ข้อ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตขนาดใหญ่-เล็ก จำนวน 4 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกต ความหนา-บาง จำนวน 4 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบทดสอบความสามารถด้านการสังเกตจำนวนมากกว่า-น้อยกว่า จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กสามารถบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกตได้ โดยมีการวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของจริงให้เด็กได้สังเกต โดยฟังคำถามจากครู และบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบบวัดมีทั้งสิ้น 1 ชุด มีจำนวน 5 ข้อดังนี้

ข้อที่ 1 เมื่อใส่ต่างหับทิมลงในแก้วที่มีน้ำสะอาดให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำ

ข้อที่ 2 เมื่อบีบน้ำมะนาวลงในแก้วที่มีน้ำดอกอัญชันให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำดอกอัญชัน

ข้อที่ 3 เมื่อนำแท่งเทียนเข้าใกล้ความร้อนให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเทียน

ข้อที่ 4 เมื่อนำน้ำยาล้างจานหยดลงไปใต้น้ำนมที่หยดสีผสมอาหารลงไปให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำนม

ข้อที่ 5 เมื่อจุดธูปไว้เป็นเวลานานให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของธูป

- 4) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักการ ทฤษฎี แนวคิดและรูปแบบ

- 5) แก้ไขปรับปรุงแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

- 6) สร้างคู่มือในการดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกตให้สอดคล้องกับแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตแต่ละชุดที่ได้สร้างขึ้น

- 7) หากคุณภาพของแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ดังนี้
  - (1) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตและคู่มือการวัดที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ต้องการ

- (2) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตและคู่มือการวัดมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมดังนี้

“ในตอนี่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลงควรให้เด็กวาดภาพการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นประกอบกับการบอกหรืออธิบายด้วย”

(3) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตและคู่มือการวัดที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC)ข้อสอบมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33-1 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อที่ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 ซึ่งคัดในตอนที่ 1 จำนวน 5 ชุดๆละ 3 ข้อ รวม 15 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 3 ชุดๆละ 3 ข้อ รวม 9 ข้อ ตอนที่ 3 จำนวน 3 ชุดๆละ 3 ข้อ รวม 9 ข้อ และตอนที่ 4 จำนวน 1 ชุด จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 36 ข้อ

8) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตและคู่มือการวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขไปทดลอง(Try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน

9) นำข้อมูลที่ได้จากการวัดความสามารถด้านการสังเกต มาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกและคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20-1 ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ มีจำนวน 15 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.27-0.55 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.64

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ มีจำนวน 9 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.41-0.59 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.36-0.82

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบ มีจำนวน 9 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50-0.59 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.45-0.73

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง มีจำนวน 3 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.50-0.64 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.36-0.55

10) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตที่ผ่านการคัดเลือกมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.78 และแยกเป็นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ มีความเชื่อมั่น 0.69

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ มีความเชื่อมั่น 0.69

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบ มีความเชื่อมั่น 0.76

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง มีความเชื่อมั่น 0.26

11) นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตที่ผ่านการวิเคราะห์ได้คุณภาพตามต้องการแล้วนำไปทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม โดยการวัดก่อน และหลังการจัดกิจกรรม (One-Group Pretest-Posttest Design) มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตไปวัดกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนได้รับการจัดกิจกรรม(Pretest) และ บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัด

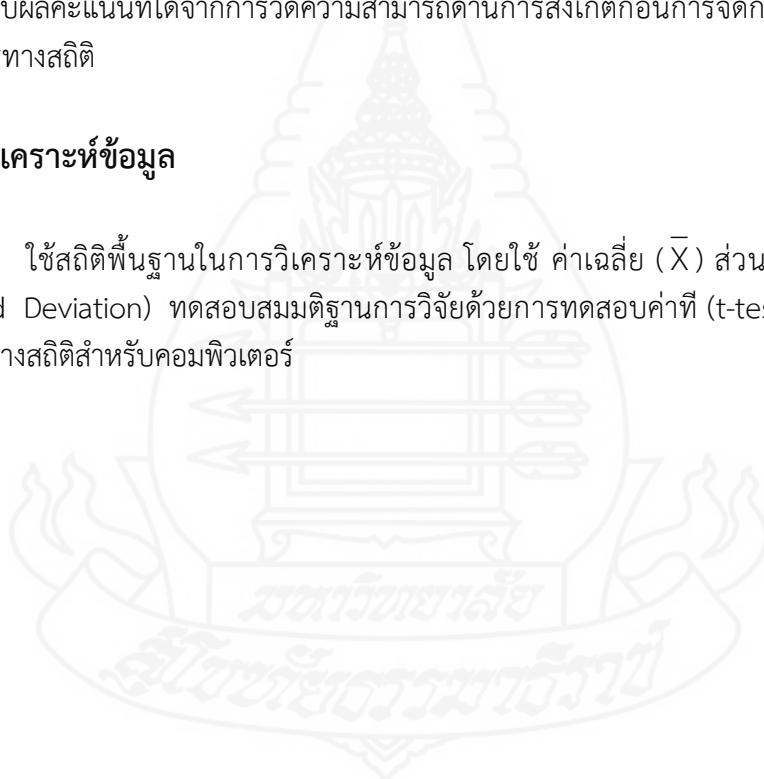
3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20-40 นาที และยืดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม

3.3 นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตฉบับเดิมไปวัดกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง (Posttest)อีกครั้ง และบันทึกคะแนนการวัดลงในแบบบันทึกผลการวัด

3.4 นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถด้านการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมไปเปรียบเทียบผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถด้านการสังเกตก่อนการจัดกิจกรรม มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
$\bar{d}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
Sd	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที (t - distribution)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานโดยภาพรวม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นรายด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานโดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.59 หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.54 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานโดยภาพรวม

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{d}$	Sd	t
ก่อนการทดลอง	22	23.59	3.11	10.95	2.23	22.98**
หลังการทดลอง	22	34.54	2.46			

**P<.01

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นรายด้าน

1. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.54 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{d}$	Sd	t
ก่อนการทดลอง	22	10.50	1.92			
				4.04	1.58	11.94**
หลังการทดลอง	22	14.54	.73			

**P<.01

2. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.77 หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.68 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{d}$	Sd	t
ก่อนการทดลอง	22	5.77	.75			
				2.90	.68	19.95**
หลังการทดลอง	22	8.68	.56			

**P<.01

3. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.72 หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.27 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการ

ประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{d}$	Sd	t
ก่อนการทดลอง	22	5.72	.63			
				2.54	.85	13.91**
หลังการทดลอง	22	8.27	.70			

**P<.01

4. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	SD	$\bar{d}$	Sd	t
ก่อนการทดลอง	22	1.49	.50			
				1.59	.50	14.82**
หลังการทดลอง	22	3.00	.00			

**P<.01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

1.2 สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการสังเกตสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

1.4.2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เป็น ระยะเวลา 5 สัปดาห์ๆละ 5 วัน วันละ 20-40 นาที และยึดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ รวมระยะเวลาการทดลองทั้งสิ้น 25 ครั้ง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.5.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างก่อนได้รับการจัดกิจกรรม (Pretest) เป็นรายบุคคล และ บันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกผลการวัดก่อนการทดลอง

1.5.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยดำเนินการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20-40 นาที และยืดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม

1.5.3 นำแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตฉบับเดิมไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง (Posttest) เป็นรายบุคคลอีกครั้ง และบันทึกคะแนนการวัดลงในแบบบันทึกผลการวัดหลังการทดลอง

1.5.4 นำผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถด้านการสังเกตหลังการจัดกิจกรรมไปเปรียบเทียบกับผลคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถด้านการสังเกตก่อนการจัดกิจกรรม มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการทดสอบค่าที โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์

1.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1.7.1 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

1.7.2 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า

1) ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2) ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3) ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4) ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ

2.1 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Observations) พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 แต่หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.54 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กด้านความอยากรู้อยากเห็น จึงช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เช่น บอกสี กลิ่น รส เสียง และความรู้สึกต่อผิวหนัง ในการบอกลักษณะควรจะใช้ประสาทสัมผัสหลายๆอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งเด็กจะได้มีโอกาสในการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ในการสังเกตคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งของที่ใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเรื่อง ข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง เด็กจะได้สังเกตเริ่มต้นจากการสังเกตตัวเล่มหนังสือนิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง เด็กสามารถบอกรูปร่าง สี ของรูปเล่ม นอกจากนั้นยังได้สังเกตรายละเอียดของหน้าปก ตั้งแต่ตัวพยัญชนะ ตัวละคร ผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบ เป็นต้น จากนั้นในช่วงของกิจกรรมการประกอบอาหารเด็กได้มีโอกาสดู ต้ม ชิม ฟัง เสียงและจับต้องวัตถุดิบ รวมทั้งอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด ต้นหอม มะเขือเทศ น้ำมันพืช น้ำปลา ตะหลิว กระทะ เป็นต้น เด็กได้สังเกตสี รูปร่างของไข่ไก่ ไข่เป็ด มะเขือเทศ ต้นหอม ได้สังเกตกลิ่นของต้นหอม มะเขือเทศ หรือกลิ่นของไข่ดิบและไข่สุก เด็กได้ฟังเสียงของกระทะและตะหลิวกระทบกัน ได้ฟังเสียงของไข่เจียวในกระทะที่กำลังร้อนฉ่ำ เป็นต้น และการใช้คำถามกระตุ้น การใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกต เช่น แวนชยาย จะทำให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตจะช่วยให้เด็กสังเกตคุณลักษณะของสิ่งต่างๆได้ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ บุญชู สนั่นเสียง (2549: 1-5) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสังเกต โดยฝึกการสังเกตโดยใช้

ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ฝึกสังเกตจากส่วนที่ใหญ่และง่าย ๆ เสียก่อน แล้วจึงสังเกตสิ่งที่เล็กซับซ้อนขึ้นตามลำดับ กระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในสิ่งต่างๆ เพื่อให้เด็กมีความต้องการที่จะสังเกตสิ่งนั้นๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กนำข้อมูลต่างๆ มาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ สังเกตสิ่งของบางอย่างที่ทำต่อเนื่องกันเพื่อให้สามารถมองเห็นความแตกต่างกันได้ สังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์บางอย่างโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น แวนชยาย เป็นต้น และสอดคล้องกับ พัชรา ทวีวงศ์ ณ อยุธยา (2537 อ้างถึงใน นิตยพรรณ เอกไพชยนต์ 2549: 39) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดประสบการณ์ที่จะช่วยส่งเสริมการสังเกตให้แก่เด็กโดยการฝึกใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการสังเกต ให้โอกาสทั้งด้านอุปกรณ์และเวลาเพื่อส่งเสริมการสังเกต จัดระเบียบสิ่งต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่เพื่อช่วยต่อการสังเกต ให้โอกาสสังเกตเหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้น ใช้การสังเกตและข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ให้โอกาสผู้เรียนเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามว่าสังเกตอะไร มีอย่างอื่นหรือไม่ เป็นต้น จึงเห็นได้ว่า ผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะสูงขึ้น

2.2 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative observations)

พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ เฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 5.77 หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.68 แสดงว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ การสังเกตเชิงคุณลักษณะทำให้ทราบแต่เพียงรูปร่างลักษณะทั่วไปเป็นอย่างไร แต่การสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณจะเกี่ยวข้องกับความยาว น้ำหนัก ปริมาตร และค่าต่างๆ ที่เป็นตัวเลข เช่น น้ำปลาครึ่งขวด แป้งข้าวเจ้าหนึ่งถ้วยตวง มะเขือเทศ 3 ผล เป็นต้น การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเด็กมีโอกาสได้สังเกตข้อมูลเชิงปริมาณในหลายสถานการณ์ เช่น การนับจำนวนตัวละครในเรื่อง การบอกปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร ในขั้นตอนของการลงมือประกอบอาหาร เช่น การตวงแป้งข้าวเจ้า น้ำตาล กะทิ ในการทำขนมกล้วยกระทงน้อย เป็นต้น จากการที่ได้ทดลองมีปฏิบัติการประกอบอาหารเด็กได้สังเกตสิ่งต่างๆ ในเชิงปริมาณอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารจำเป็นต้องมีการตวง การกะประมาณ การนับจำนวน โดยเด็กได้มีโอกาสกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งครูมีบทบาทในการใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณอย่างสม่ำเสมอ เช่น เด็กๆ ลองนับดูซิว่าแต่ละกลุ่มมีกล้วยน้ำว่าสุกกลุ่มละกี่ผล มีแป้งและน้ำตาลอย่างละเท่าไร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2540: 32) กล่าวว่า แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สัมผัส ทดลองสำรวจ ค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้คิดและติดตาม และได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้รวดเร็ว สอดคล้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญาของเพียเจต์ (piaget) ขั้นปฏิบัติการรูปธรรม (Concrete Operation Stage) เด็กในช่วงอายุ 4-7 ปี สามารถรับรู้และเข้าใจเหตุการณ์ สิ่งของที่มีตัวตนสัมผัสจับต้องได้ ทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับตัวแปร 2 ตัว ได้ มีความสามารถขั้นต้นในการรับรู้ระดับ Operation ได้แก่ มีความสามารถในการนับ การจำแนก การเรียงลำดับ การอนุรักษ์ มวลความยาว น้ำหนัก พื้นที่ มีความสามารถในการคิดเชิง

เหตุผลที่ต้องอาศัยสิ่งของที่มีตัวตนและสามารถจับต้องได้ วรรณาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา (2554: 55) ได้กล่าวว่า ในการทำกิจกรรมประกอบอาหาร เด็กๆได้ใช้ประสาทสัมผัสในการชิมรสชาติ และรับรู้กลิ่นต่างๆได้เรียนรู้ถึงส่วนผสมและวัตถุดิบในการทำอาหาร ได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการคาดคะเนกะปริมาณ รู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการชั่งสิ่งของ เช่น ตาชั่งกิโล ตาชั่งสองแขน ถ้วยตวง ช้อนตวง และหน่วยมาตรฐานของน้ำหนัก มีหน่วยเป็นกิโลกรัมและปอนด์ การตวงของเหลว มีหน่วยเป็นช้อนชา ช้อนโต๊ะ ถ้วยตวง ลิตร เป็นต้น ซึ่งตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์ในการปฏิบัติกิจกรรมเด็กได้มีโอกาสได้ใช้ประสาทสัมผัสในการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณอยู่เป็นนิจ ส่งผลให้เด็กมีความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มมากขึ้น

2.3 ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Observations) การสังเกตเชิงเปรียบเทียบจะไม่บอกคุณสมบัติหรือปริมาณโดยตรง จะบอกแต่เพียงว่า สิ่งนี้เมื่อเทียบกับสิ่งนั้นแล้วเป็นอย่างไร เช่น หนังสือเล่มนี้ใหญ่กว่าหนังสือเล่มนั้น มะละกอลูกนี้หนักกว่ามะละกอลูกนั้น แครอทชิ้นนี้หนากว่าแครอทชิ้นนั้น ถั่วฝักยาวลูกนี้ยาวกว่าถั่วฝักยาวลูกนั้น หรือ หอมหัวใหญ่ลูกนี้หนักเท่ากับมะเขือเทศ 5 ลูก เป็นต้น ผลจากการจัดกิจกรรมพบว่า ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.72 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.27 จะเห็นได้จากการจัดกิจกรรมตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์เด็กได้มีโอกาสในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตสิ่งต่างๆในเชิงเปรียบเทียบ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในการนำสิ่งของต่างๆที่เด็กเตรียมมานำมาเปรียบเทียบกันในด้านต่างๆ ดังเช่น การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารในเรื่อง หนูเด่นระบำ ส้มตำปอก ปอก เด็กได้นำมะละกอ ถั่วฝักยาว และวัตถุดิบอื่นๆมาจากบ้านและครูได้ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตและเปรียบเทียบสิ่งของที่เด็กนำมาเช่น มะละกอลูกไหนใหญ่กว่ากัน มะละกอลูกไหนใหญ่ที่สุด ถั่วฝักยาวลูกไหนยาวที่สุด เป็นต้น หรือในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารเรื่องขนมกล้วยกระทงน้อย ขณะที่เด็กปอกกล้วยน้ำว่าสุกเด็กได้สัมผัสผลกล้วย และจากนั้นเด็กได้ช้ำกล้วย เด็กได้เปรียบเทียบผิวสัมผัสที่แตกต่างระหว่างกล้วยที่ยังไม่ช้ำ กับกล้วยที่ช้ำแล้วว่าแตกต่างกันอย่างไร หรือในกิจกรรมการประกอบอาหารเรื่อง ซุปก้อนหิน เด็กได้หั่นหัวไชเท้า เด็กได้เปรียบเทียบความหนา ความบางของหัวไชเท้าแต่ละชิ้นว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 31) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งธรรมชาติของการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกตและสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้ว เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การสัมผัสประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงานคือการเล่นของเด็ก ซึ่งการสอนและการฝึกที่ถูกต้องจะเป็นตัวเสริมพัฒนาการของเด็กได้เต็มศักยภาพ การให้โอกาสเด็กได้สัมผัสทำให้เด็กสัมผัสประสบการณ์ สรุปลงความรู้อย่างกระบวนกรปรับตัว (Adaptation) การปรับตัวนี้ต้องใช้การย้ำประสบการณ์ ดังนั้นเด็กจึงชอบทำอะไรซ้ำๆ ทำนานๆ เมื่อเป็นที่พอใจแล้วเด็กจะเลิกสนใจ ด้วยกระบวนกรอยากเห็น อยากรู้ อยากเข้าใจของเด็กนี้ ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้สอนต้องให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กสนใจ โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้ให้คำชี้แนะ ให้โอกาสเด็กคิด ความต้องการของเด็กและการสนับสนุนของผู้ใหญ่ต้องสมดุลกันจึงจะสร้างความสำเร็จในการเรียนรู้ให้กับเด็กและสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พรทิพย์ เกณโรจน์ (2553: 65) ที่ได้ศึกษาทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี พบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี เด็กปฐมวัยมีทักษะการสังเกต และเปรียบเทียบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสีเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันหลายอย่างในการสังเกตและเปรียบเทียบ ขนาด รูปร่าง รูปทรง รวมถึงบอกรายละเอียดความเหมือนความแตกต่างของวัสดุอุปกรณ์ ตามคุณลักษณะและคุณสมบัติที่ใช้ในการทำกิจกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่า การที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองทั้งจากการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หรือกิจกรรมการประกอบอาหารก็ล้วนทำให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านการสังเกต เปรียบเทียบเพิ่มมากขึ้น

2.4 ความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลง (Observations of Changes)

การสังเกตการเปลี่ยนแปลง เป็นข้อมูลที่ได้ผลจากการเปลี่ยนแปลงของวัตถุเมื่อกระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้ความร้อน การบีบ การนำไปแช่น้ำ เป็นต้น ผลจากการจัดกิจกรรมพบว่า ความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนของการลงมือประกอบอาหาร เด็กได้มีโอกาสค้นหาความหมายหรือคำตอบด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมการประกอบอาหารเรื่อง ขนมครกหน้าแคะเด็กได้สังเกตการเปลี่ยนแปลงของแป้งข้าวเจ้าก่อนที่จะนำมาผสมกับกะทิและน้ำตาลว่ามีลักษณะอย่างไร และเมื่อผสมแล้วแป้งเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หรือเมื่อหยอดแป้งขนมครกลงหลุม เด็กสังเกตการเปลี่ยนแปลงของกลิ่น และเนื้อขนมว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรเมื่อถูกความร้อน หรือในเรื่องขนมกล้วยกระทงน้อย เด็กได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเนื้อขนมก่อนนำไปนึ่ง และหลังจากนึ่งสุกแล้วว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง หรือในเรื่อง ข้าวไข่เจียวเตี้ยวเตี้ยวอรรอยจิ้ง เด็กได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงของไข่หลังจากที่นำไปทอดในน้ำมันร้อนๆแล้วว่ามีเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ทั้งกลิ่น สี รูปร่าง ผิวสัมผัส เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ วรรณศรี (2551: 60) ได้ศึกษา ผลการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย พบว่า หลังการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์เด็กมีทักษะการสังเกตสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เป็นผลมาจากการที่เด็กได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างที่เกิดขึ้นขณะทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งแต่ละกิจกรรมเด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลอง ส่งผลให้เด็กมีทักษะการสังเกตสูงขึ้นสอดคล้องกับ หทัยวัลย์ บุญประสงค์ (2551: 61) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยช่วยส่งเสริมประสาทสัมผัสด้านการมองเห็นได้ ลักษณะของกิจกรรมที่ครูเป็นผู้กระตุ้น ให้เด็กมองและสังเกตสิ่งต่างๆ ทั้งวัสดุ อุปกรณ์วัสดุในการทำขนมไทย ขั้นตอนกระบวนการเปลี่ยนแปลงของส่วนผสมเมื่อได้รับความร้อนหรือความเย็นเช่นส่วนผสมของแป้ง เมื่อผ่านกระบวนการให้ความร้อนจะเกิดการเปลี่ยนแปลง และการที่ส่วนผสมได้รับความร้อนจากน้ำและน้ำมันก็มีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันด้วย หรือการเปลี่ยนแปลงของน้ำตาลอัญชัน เมื่อเด็กบีบมะนาวลงไปน้ำตาลอัญชันก็จะเปลี่ยนจากสี

ฟ้าเป็นสีม่วง ตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์ ของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กได้มีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอนจึงทำให้เด็กได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรูปร่าง สี กลิ่น ผิวสัมผัส และได้มีการสนทนา อภิปรายร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนๆและคุณครู ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นขณะประกอบอาหาร จึงส่งผลให้เด็กมีความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

2.5 ความสามารถด้านการสังเกตโดยภาพรวม จากการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน พบว่า คะแนนความสามารถด้านการสังเกตโดยภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรม เฉลี่ยเท่ากับ 23.59 หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 34.54 จากคะแนนที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นผลมาจาก กิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีการนำวรรณกรรมที่เด็กชื่นชอบ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาหารที่สนุกและได้มาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารที่ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมายจากการเลื่อกวรรณกรรมที่เด็กสนใจและชื่นชอบในตัวละคร การตอบสนองด้านความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาหาร การที่จะได้ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง การได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน อีกทั้งการจัดกิจกรรมยังเปิดโอกาสให้เด็กได้กำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน เช่น การทำไข่เจียว ที่เด็กได้เสนอแนวความคิดการนำวัตถุดิบที่แตกต่างจากในหนังสือนิทานมาทำไข่เจียว เช่น การนำใบชะอม หรือดอกไม้ที่มีที่บ้านหรือในโรงเรียน มาใส่ในไข่เจียว ซึ่งก็ได้มีการนำมาปฏิบัติจริงตามที่เด็กๆเสนอ เป็นต้น การให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนับเป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ตลอดระยะเวลาการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมอุปกรณ์และวัตถุดิบ ร่วมกับผู้ปกครอง เด็กได้เสนอแนะคนที่สามารถมาสอนทำขนมครกได้ด้วยตัวเด็กเอง จากประสบการณ์ที่เด็กเคยซื้อขนมครกในหมู่บ้าน และมีการไปเชิญวิทยากรให้มาสอนทำขนมครกร่วมกับคุณครู จากการจัดสังเกต เด็กตื่นเต้นและตั้งใจที่จะได้ทำขนม และมีวิทยากรจากภายนอกมาสอนเด็กๆ และวิทยากรก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เป็นบรรยากาศที่ประทับใจและมีคุณค่าสำหรับเด็กๆที่มีญาติผู้ใหญ่ที่เด็กๆใกล้ชิดและคุ้นเคย เช่นคุณยายลอง คนขายขนมครกของเด็กๆ ได้มาสอนวิธีการทำขนมที่เด็กๆ ชอบรับประทาน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย ให้โอกาสเด็กทุกคนได้ร่วมกันประกอบอาหาร มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และบรรยากาศการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสนุกสนานจากการได้เรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต และขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต ดังที่ นฤมล เนียมหอม (2555: 1-4) ได้กล่าวถึง หลักการของการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยมีการตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมาย เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดระยะเวลา 5 สัปดาห์ที่จัดกิจกรรม เด็กได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมไม่จะเป็นการฟังนิทาน การวิเคราะห์เรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ การวางแผนประกอบอาหาร การลงมือประกอบอาหาร และการนำเสนอผลงานการเรียนรู้โดยการจัดนิทรรศการการเรียนรู้ให้ผู้อื่นได้เยี่ยมชม ในทุกขั้นตอนมีการใช้คำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาท

สัมผัสทั้งห้าในการสังเกตไม่ว่าจะเป็นการสังเกตหนังสือนิทาน ตัวละคร ฉาก สถานที่ วัตถุ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร ทั้งนี้เด็กได้สังเกตเห็นรายละเอียดต่างๆทั้งในหนังสือนิทาน และของจริงที่นำมาใช้จัดกิจกรรม ได้ดู ชิม ต้มกลืน ฟัง และสัมผัส อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน อย่างสม่ำเสมอทุกครั้งจัดกิจกรรมส่งผลให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาความสามารถด้านการสังเกตเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 5) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้งกายและใจ การให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำการกับวัตถุ ทำให้เด็กได้รู้จักกับวัตถุโดยตรง ทำให้เด็กรู้จักวัตถุ หลังจากที่คุณเคยกับวัตถุนั้นแล้ว เด็กจะนำวัตถุนั้นมาเกี่ยวข้องและเรียนรู้ความสัมพันธ์ ซึ่งผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ หทัยวัลย์ บุญประสงค์ (2551: 63) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยที่มีต่อการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กปฐมวัยโดยรวม จำแนกรายด้าน และรายบุคคล ดังนี้ คือ ด้านการฟัง ด้านการมองเห็น ด้านการชิมรส ด้านการสัมผัส ด้านการดมกลิ่น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย พบว่าเด็กปฐมวัยมีระดับการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยรวมจะเห็นว่าก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอยู่ในเกณฑ์น้อยมากในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านที่ 1 (ด้านการฟัง) อันเนื่องจากการไม่ได้รับการกระตุ้นให้เด็กสังเกตพื้นฐานจากการฟัง และแยกแยะเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว แต่หลังการทดลองครูซึ่งเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กฟังเสียงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม ทำให้เด็กเกิดความประณีตในการใช้ประสาทสัมผัสด้านการฟังและอื่นๆ ด้านคมชัดยิ่งขึ้น สรุปแล้วเด็กมีความสามารถในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าดีขึ้นกว่าเดิมทุกคน ซึ่งกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กเนื่องจากเด็กชอบขั้นตอนในการทำขนม อยากรู้จักวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ของเด็ก การได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆ และมีคำกล่าว นีคืออะไร และเด็กก็จะได้คำตอบ เด็กจะเก็บไว้เป็นประสบการณ์ต่อไป เหนือสิ่งอื่นใด สิ่งที่เด็กชอบที่สุดคือ การได้ดมกลิ่น และลิ้มรส ซึ่งขนมแต่ละชนิดก็จะมีลักษณะและรสชาติที่แตกต่างกัน อันเป็นเรื่องน่าตื่นตาตื่นใจเด็ก ๆ ทุกครั้งที่ปฏิบัติกิจกรรมจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทย ครูสามารถให้เด็กเกิดทักษะต่างๆ ได้ตามความต้องการโดยขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่าต้องการให้เกิดผลเช่นไรแล้วจึงคิดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายซึ่งการที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดผลในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า นั้น สามารถนำกิจกรรมประกอบอาหารไทยมาใช้ได้ผลเป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของเด็กในการค้นหาความหมาย เปิดโอกาสให้เด็กกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน ให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงในการประกอบอาหารหลายชนิดทั้งอาหารคาวหวาน โดยการที่เด็กได้ฟังนิทานที่ชื่นชอบ ได้วิเคราะห์ตัวละคร ได้ร่วมแสดงบทบาทสมมติเรื่องราวในนิทาน ได้ใช้สื่ออุปกรณ์ของจริงที่หลากหลาย กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตข้อมูลด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบและข้อมูลการเปลี่ยนแปลง โดยครูมีบทบาทสำคัญในการจัดเตรียมกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ และใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กได้สังเกตให้มากที่สุด อีก

ทั้งให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงกับวัสดุอุปกรณ์ และกระตุ้นให้เด็กได้คิดทบทวนในขั้นตอนการสรุปและนำเสนอผลงานการเรียนรู้ที่ผ่านมาให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานจึงส่งผลต่อการส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกันไป อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งผู้สนใจจะนำกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานไปใช้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1.1 จากการสังเกตขณะปฏิบัติกิจกรรมในขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต เด็กบางส่วนยังไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร มีความเขินอายไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงออก ทำให้การแสดงบทบาทสมมติไม่ต่อเนื่องและติดขัดบ้างบางตอน ซึ่งครูควรสร้างความคุ้นเคยและให้เด็กได้มีโอกาสแสดงบทบาทสมมติอย่างสม่ำเสมอ และชื่นชมให้กำลังใจ และลองปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสได้แสดงเองอย่างไม่เป็นทางการในมุมประสบการณ์ เด็กที่ไม่กล้าแสดงออกจะทำให้ดีขึ้น

3.1.2 ในกิจกรรมขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต เป็นการร่วมกันเขียนวัตถุดิบ อุปกรณ์ และขั้นตอนการประกอบอาหาร ซึ่งมีการเขียนร่วมกันระหว่างครูและเด็ก จากการสังเกตในขั้นนี้ ในบางสัปดาห์ เช่น เรื่อง ซุปก้อนหิน หรือ ขนมครกน้าแคะ มีวัตถุดิบ อุปกรณ์ และขั้นตอนในการทำหลายอย่างหลายขั้นตอน ทำให้ขณะวางแผนต้องใช้เวลานาน อาจทำให้เด็กขาดความสนใจได้ ครูจึงควรกระชับเวลา เขียนเฉพาะวัตถุดิบ อุปกรณ์ และขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อให้ทันต่อช่วงความสนใจของเด็ก

3.1.3 กิจกรรมขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต ในขั้นตอนนี้ควรเตรียมอุปกรณ์ให้เหมาะสม ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็กทุกกลุ่ม สอดคล้องกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคย มีการยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก และการเตรียมวัตถุดิบบางอย่าง เช่น การทำขนมครกซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนหลายอย่างเราสามารถใช้อุปกรณ์แทนการใช้ไม่ได้ เนื่องจากการใช้ไม่ต้องการใช้เวลานานและไม่ทันเวลา

3.1.4 ในขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งผู้สังเกต ในขั้นนี้เป็นช่วงของการจัดนิทรรศการ ซึ่งต้องเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดนิทรรศการให้พร้อม จึงควรจัดเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ให้ครบถ้วน โดยวัตถุดิบควรแบ่งไว้จากวันที่ลงมือประกอบอาหารเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ และแบ่งหน้าที่ให้เด็กแต่ละกลุ่มได้รับผิดชอบในแต่ละงาน เช่น การเขียนป้ายชื่อวัตถุดิบ ชื่ออุปกรณ์ การจัดเตรียมอุปกรณ์ การจัดเตรียมวัตถุดิบ เป็นต้น เพื่อสะดวกต่อการนำไปจัดนิทรรศการ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การสื่อความหมาย ทักษะทางภาษา ทักษะทางด้านการให้ความร่วมมือทักษะทางด้านการแก้ปัญหา เป็นต้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลของการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาร่วมกับการจัดประสบการณ์ด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เด็กมีการพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย

3.2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยระหว่างผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กับการจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่นที่มีผลต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมที่จะสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

บรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2540) *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๔๐ (อายุ ๕-๖ ปี)*
กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- _____ (2546) *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ สำหรับเด็กอายุ ๐-๕ ปี*
กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์
- กลุ่มมจิตต์ พลายเวช (2537) "วรรณกรรมสำหรับเด็ก" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวรรณกรรมและ
ลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา* หน่วยที่ 1 หน้าที่ 1-7 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) *การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร เอดิชั่นเพรสโพร
ดักส์
- _____ (2550) *ครัว ห้องเรียนของเจ้าตัวเล็ก* กรุงเทพมหานคร เพื่อนอักษร
- _____ (2551) *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา* กรุงเทพมหานคร เบริน-เบส บุ๊ค
- เกสรี ลัดเลีย (2555) "ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
ของเด็กเล็กในสังคมพหุวัฒนธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้" ค้นวันที่ 5 ธันวาคม
2555 จาก www.south-ed.moe.go.th/index.php/research/
- ขวัญจิรา ภูสังข์ (2547) "การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาที่ได้รับการจัดประสบการณ์
ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้" วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) *คู่มือการอบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอนุบาล
(กิจกรรมในวงกลม)* กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554) *โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตาม
แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง การศึกษาปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ครอบครัวและเด็ก (2555) "การประเมินทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย" ค้นคืนวันที่ 9 พฤศจิกายน
2555 จาก <http://chai-yo.com/home/?p=5060>
- จอน เจ มูธ (2551) *ซูปก้อนหิน* กรุงเทพมหานคร แอปปี้คิดส์
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2545) *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน* กรุงเทพมหานคร ศิลปาบรรณาการ
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2540) *การพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็น
ฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชมพูนุช จันทรางกูร (2549) "ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ประกอบอาหารประเภทขนมไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ชมรมครูปฐมวัยราชบุรี (2555) “การจัดกิจกรรมประกอบอาหารในเด็กปฐมวัย” ค้นคืนวันที่ 2 ธันวาคม 2555 จาก <http://rb1curriculum.blogspot.com/2009/10/blog-post.html>.
- ดรรรัตน์ ทัพโต (2554) "การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ทองพูน ฤกษ์จันทร์ (2551) "ผลการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านกรับใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และธงชัย ชิวปรีชา (2555). “ชุดพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์” ค้นคืนวันที่ 2 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.stou.ac.th/Schools/Sed/upload/%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%2001.pdf>
- ธิดารัตน์ จันทะหิน (2551) "ผลของการบันทึกผ่านกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นภเนตร ธรรมบวร (2545) *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2549) *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤชล นิยาภรณ์ (2549) "การศึกษาความสามารถในการนับจำนวน 1-10 ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ จากการจัดประสบการณ์การประกอบอาหาร" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นฤมล เนียมหอม (2555) “นวัตกรรมกรรมการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน” ค้นคืนวันที่ 2 ธันวาคม 2555 จาก http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=57&Itemid=50.
- นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์ (2549) "การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการโดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกตและสื่อความหมายของเด็กอนุบาล" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิตยา ประพฤติกิจ (2539) *การพัฒนาเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร การศาสนา

- บั้งอร ศรีกาล (2553) "ผลการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน"
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บันลือ พุกกะวัน (2551) *จุดประกายสมองของเด็กปฐมวัย (คู่มือครูและผู้ปกครอง)* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร ชมรมเด็ก
- บุญชู สนั่นเสียง (2549) "การจัดประสบการณ์เพื่อฝึกการสังเกตและการใช้เหตุผลของเด็กปฐมวัย"
ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 5
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประสาธ เนืองเฉลิม (2545) การศึกษาปฐมวัย กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- พร พันธุ์โอสถ (2543) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ* กรุงเทพมหานคร ภาพ
พิมพ์
- พรทิพย์ เกโนโรจน์ (2553) "ทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรอนงค์ นิยมคำ (2552) *หนูเด่นระบำส้มตำปอกปอก* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร วาดดาว
_____ (2555) *ข้าวไข่เจียวเดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ริดดิง ปารีส
พิทยาภรณ์ มานะจตุติ (2548) *เอกสารประกอบการเรียนรายวิชาการศึกษาปฐมวัย* เชียงใหม่
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2545) *พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร พัฒนาคุณภาพ
วิชาการ
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552) *พัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมอาหาร ศิลปะ และ
ดนตรี* กรุงเทพมหานคร เม็ดทรายพรินต์ติ้ง
- ยุพา วีระไวทยะ และปรียา นพคุณ (2544) *สอนวิทยาศาสตร์แบบมีอาชีพ* กรุงเทพมหานคร
มูลนิธิสิด
- เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (2555) *ขนมกล้วยกระทงน้อย* พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร แอปเปิ้ลคิดส์
_____ (2555) *ขนมครกน้ำแคะ* พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพมหานคร แอปเปิ้ลคิดส์
- วรรณาท รักสกุลไทย และคณะครูอนุบาลโรงเรียนเกษมพิทยา (2554) *สุดยอดเทคนิคการจัดการ
เรียนรู้แบบครู่มีอาชีพ* กรุงเทพมหานคร แอปเปิ้ลคิดส์
- วรรณทิพา รอดแรงคำ และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542) *การพัฒนาการคิดของครูด้วยกิจกรรม
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์
- วรรณวิมล เณรทรัพย์ (2545) "การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการ
ได้ยินในระดับปฐมวัยจากการสอนโดยวิธีการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง
ประกอบอาหาร" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

- วรสุดา สุตสนอง (2552) "การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบเกมเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการสังเกตและการจำแนกประเภทวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยเรื่องสนุกกับวิทยาศาสตร์" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เทคโนโลยี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- วราลี โกสัย (2549) "การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย" ใน *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย* หน้า 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ คณะครุศาสตร์
- วัชรินทร์ เทพมณี (2545) "ผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัฒนา ปุณฺณฤทธิ และปฐิกรณ์ ตุกชูแสง (2545) *123 กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ4-5ปี)* กรุงเทพมหานคร ปาเจรา
- วิภา ตันฑุลพงษ์ (2554) *โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน* กรุงเทพมหานคร สกศ.
- ศรินยา ทรัพย์วารี (2552) "ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศรินวล รัตนานันท์ (2540) "ผลการจัดประสบการณ์หน่วยเน้นวิทยาศาสตร์นอกชั้นเรียนที่มีต่อทักษะการสังเกตของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิโรจน์ ผลพันธิน (2553) *ครบเครื่องเรื่องอนุบาล* กรุงเทพมหานคร ส.พิจิตรการพิมพ์
- สถาบันการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2551) "แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546" อัดสำเนา
- สนอง สุทธอาภาตย์ (2545) "ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมกมล บุญมี (2551) "ผลการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมพร จารุณี (2542) *คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- สมพร พรหนองแสน (2554) "การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์วิทยาศาสตร์แบบเน้นประสาทสัมผัสเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่2 จังหวัดสุรินทร์" วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

- สรศักดิ์ แพรดำ (2544) *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์* อุบลราชธานี สถาบันราชภัฏ
อุบลราชธานี
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย: ตามแนวคิดไฮสโคป*
กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- สุชาติ โพธิ์วิทย์ (ม.ป.ป.) “เอกสารประกอบการอบรมครูปฐมวัย” อัดสำเนา
- สุดารัตน์ เปรมชื่น (2551) "ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อ
ทักษะทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานด้านการจำแนกของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุวิทย์ วรรณศรี (2551) "ผลของการจัดประสบการณ์เสริมทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทักษะการสังเกต
ของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
- หทัยวัลย์ บุญประสงค์ (2551) "ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนมไทยที่มีต่อการใช้
ประสาทสัมผัสทั้งห้าของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Dahl. (1998) *Why cooking in the classroom? Yong Children.*
- Eliason, C. and Jenkins. I A (1990). *Practical guide to early children curriculum.*
NewYork, Macmillan International.
- Jackman. (1997) *Early Education Curriculum: A Child's Connection to the word.*
Albany New York: Delma.
- Jalongo, M.R. (1992) *Early Childhood language art.* Boston: Allyn and Bacon.
- Martin. (2001) *Constructing Early Childhood Science.* New York.
- Neuman. (1978). *Experiencing Elementaly Science.* California: Wedswerth Pupliching.
- Nicoll, V and Roberts, v. (1993). *Taking a closer look at literature-based program.*
Australia: Primary English Teaching Association.
- Ruddle, R.B and Ruddle, M.R. (1995). *Teaching Children to read and write: Becoming
an influential teacher.* Boston: Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

คู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์โดยบูรณาการกิจกรรมระหว่างวรรณกรรมสำหรับเด็ก กับ กิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้เนื้อหาในนิทานซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีการประกอบอาหารชนิดต่างๆที่มีการร้อยเรียงเนื้อเรื่องได้อย่างน่าสนใจ เหมาะกับเด็กปฐมวัย ซึ่งโดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะสนใจและสนุกกับการฟังนิทานและตัวละครในนิทานเป็นทุนเดิมแล้วนั้น การที่เด็กได้ฟังและได้อ่านร่วมกันจนจดจำเรื่องราวได้เป็นอย่างดีและนำมาสู่การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารให้สอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยเด็กได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การฟังนิทาน การวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การวางแผนประกอบอาหาร การจัดทำแผนภูมิขั้นตอนการประกอบอาหาร การลงมือปฏิบัติจริงโดยเด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมเครื่องปรุง วัตถุดิบ การลงมือปรุงอาหาร และการจัดนิทรรศการแสดงผลงานการเรียนรู้ของเด็กๆร่วมกันทุกคน เพื่อให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความหมายด้วยการลงมือกระทำ ซึ่งขณะจัดกิจกรรมเด็กได้ใช้ความสามารถด้านการสังเกต ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เชิงปริมาณ เชิงเปรียบเทียบ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าโดยการมอง การฟัง การดมกลิ่น การชิมรสชาติ และการสัมผัสวัตถุดิบ และอุปกรณ์ต่างๆในการประกอบอาหาร ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆที่เกิดจากการประกอบอาหาร ไม่ว่าจะเป็นสี กลิ่น รูปร่าง เสียง รสชาติ ปริมาณ หนัก-เบา หนา-บาง เป็นต้น

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอีกทางหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้เด็กได้มีความสามารถด้านการสังเกตเพิ่มมากขึ้นจากการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการดู การชิมรส การดมกลิ่น การฟังเสียง การสัมผัส เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เชิงปริมาณ เชิงการเปรียบเทียบ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต

หลักการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต มีหลักการจัดกิจกรรมที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. การเลือกวรรณกรรม ควรเลือกวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาหารที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีเนื้อเรื่องสนุก กระชับ ตรงตามความสนใจของเด็ก มีภาพประกอบที่สวยงามเหมาะสม ชัดเจน และครูควรอ่านทำความเข้าใจและฝึกซ้อมการเล่านิทานให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น การใช้วรรณกรรมควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้สังเกตรายละเอียด ได้เล่าเรื่องย้อนกลับ ได้วิเคราะห์

เรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร ฉาก เหตุการณ์ต่างๆในเรื่อง รวมทั้งให้เด็กได้แสดงออกผ่านการแสดงบทบาทสมมติ

2. การเตรียมการ ควรจัดเตรียมแผนภูมิลำดับขั้นตอนการประกอบอาหารที่ชัดเจน สวยงาม สามารถมองเห็นได้ง่าย ควรเตรียมคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต เช่น สี รูปร่าง กลิ่น รสชาติ ความชื้น-ใส ลักษณะที่เปลี่ยนไป เป็นต้น

3. การปฏิบัติการสอนประกอบอาหาร ก่อนลงมือประกอบอาหารควรจัดเตรียมแผนภูมิวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ให้พร้อม และอธิบายลักษณะต่างๆและวิธีการใช้อุปกรณ์ ข้อควรระวังในการใช้ และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและปลอดภัยมากที่สุด ขณะประกอบอาหาร ควรให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองให้มากที่สุด พร้อมทั้งใช้คำถามปลายเปิดที่กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตให้มากที่สุดและหลังจากประกอบอาหารเสร็จแล้วควรฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดอุปกรณ์ ให้เรียบร้อยทุกครั้ง

4. การสรุปกิจกรรม ควรสนทนากับสิ่งที่เด็กสังเกตได้ เช่น รูปร่างลักษณะ สี กลิ่น รสชาติ การเปลี่ยนแปลงของอาหาร การเปรียบเทียบลักษณะต่างๆ เป็นต้น โดยใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบ และควรพูดคุยสนทนาในข้อที่เกิดความสงสัยหรือเกิดปัญหา ครูควรช่วยแนะนำสิ่งที่ควรรู้จักกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กได้คัดสรรผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้นำมาจัดแสดงนิทรรศการ

5. การสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ควรเป็นไปด้วยความผ่อนคลาย ผสมผสานกับการรักษาระเบียบวินัยและการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้การทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จ และชมเชยให้กำลังใจเด็กในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนเพื่อเป็นการเสริมแรงต่อไป

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ และได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยมีวรรณกรรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหารเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเรื่องที่สนุกสนาน มาบูรณาการจัดกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ การเล่านิทาน การวิเคราะห์เรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ การเตรียมการประกอบอาหาร การลงมือประกอบอาหาร และการสรุปผลการเรียนรู้ กิจกรรมในครั้งนี้เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การดมกลิ่น การชิมรสชาติ การฟัง และการสัมผัส เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้

ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต

กิจกรรมประกอบด้วย

1. การเลือกวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหาร
2. อ่านวรรณกรรมให้เด็กฟัง โดยครุกระตุ้นให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสในการดูและการฟัง
3. ให้เด็กเล่าเรื่องย้อนกลับ โดยครุกระตุ้นให้เด็กได้เล่าและอธิบายสิ่งที่สังเกต
4. วิเคราะห์เรื่อง ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ และเหตุการณ์ โดยครุใช้คำถามปลายเปิดหลายระดับเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต และกระตุ้นให้เด็กนำข้อมูลมาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติ เพิ่มพูนการสังเกต

กิจกรรมประกอบด้วย

1. จัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ โดยครุกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตเหตุการณ์และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. จัดเตรียมนักแสดง โดยครุกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในตัวละครและต้องการแสดงออกเป็นละครตัวนั้นๆ
3. จัดเตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก โดยครุกระตุ้นให้เด็กสังเกตและเลือกสังเกตจากสิ่งที่ใหญ่หรือง่ายไปหาสิ่งที่เล็กหรือซับซ้อน ในการจัดเตรียมทำฉากนิทาน
4. แสดงบทบาทสมมติ โดยครุเปิดโอกาสให้เด็กได้บรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่เกิดขึ้น
5. สรุปรื่องราวที่ได้แสดงบทบาทสมมติ โดยครุเปิดโอกาสให้เด็กเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต

ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต

กิจกรรมประกอบด้วย

1. ระดมความคิด เรื่องวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร โดยครุกระตุ้นให้เด็กสังเกตจากส่วนที่ใหญ่หรือง่ายก่อนแล้วจึงสังเกตส่วนที่เล็กหรือซับซ้อนจากการบอกวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร
2. ทำแผนภูมิรายการอาหารและขั้นตอนการทำร่วมกัน โดยการจัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อส่งเสริมการสังเกต
3. แบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 4 กลุ่มๆละ 4-5 คน
4. ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดเตรียมสิ่งให้นำมาประกอบอาหารเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหาร ตลอดจนการมาเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กในการประกอบอาหาร

ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต

กิจกรรมประกอบด้วย

1. ก่อนลงมือประกอบอาหาร
  - 1.1 ตัดแผนภูมิภาพ และขั้นตอนในการประกอบอาหารให้เด็กเห็นชัดเจน โดยกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆโดยใช้เครื่องมือเข้าช่วย
  - 1.2 วางแผน และจัดแบ่งงานให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก
  - 1.3 จัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ โดยการจัดระเบียบสิ่งต่างๆให้เป็นหมวดหมู่เพื่อส่งเสริมการสังเกต
  - 1.4 แนะนำขั้นตอนในการทำพร้อมกับแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม โดยครูกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความต้องการที่จะสังเกตด้วยตนเอง
  - 1.5 ให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มประกอบอาหาร
2. ขณะประกอบอาหาร
  - 2.1 เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนไปพร้อมๆกัน โดยครูให้โอกาสทั้งทางด้านอุปกรณ์และเวลา และกระตุ้นให้ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกต
  - 2.2 ใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของอาหารในขณะสาธิต เช่น สี กลิ่น รส ความข้น-ใส รูปร่าง ลักษณะที่เปลี่ยนไป และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟัง ดู ตม ชิม และสัมผัส ด้วยความระมัดระวัง โดยครูให้โอกาสเด็กสังเกตเหตุการณ์ในขณะที่กำลังเกิดขึ้นและให้โอกาสในการบรรยายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต
  - 2.3 ให้เด็กรู้จักการรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน
  - 2.4 หลังจากประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยตามขั้นตอนให้เด็กแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดโต๊ะ เก็บถ้วยชาม แก้วน้ำ และทำความสะอาดภาชนะ

ขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต

กิจกรรมประกอบด้วย

1. ทบทวนกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้บรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและได้ลงมือกระทำด้วยตนเองในการประกอบอาหาร
2. คัดเลือกสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อื่นรับรู้เกี่ยวกับวิธีการที่เด็กเรียนรู้ และสิ่งที่เด็กเรียนรู้ และร่วมกันจัดนิทรรศการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้นำข้อมูลจากการสังเกตมาใช้เพื่อช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆได้

นิทานที่คัดสรรในการนำมาจัดกิจกรรมได้แก่

1. หนังสือนิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยว อร่อยจัง
โดย พรอนงค์ นิยมค้า
2. หนังสือนิทานเรื่อง หนูเต็นระบำ ส้มตำ ปอก ปอก
โดย พรอนงค์ นิยมค้า
3. หนังสือนิทานเรื่อง ซุปก้อนหิน
โดย จอน เจ มูธ แบลโดย หม่อมดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา
4. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกถ้วย กระทงน้อย (ร้อยกรอง)
โดย เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊บปอง)
5. หนังสือนิทานเรื่อง ขนมหกถ้วย หน้าแคะ (ร้อยกรอง)
โดย เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ตุ๊บปอง)

กำหนดการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ได้กำหนดจัดเป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ โดยใช้นิทาน 5 เรื่อง โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 5 วันๆละ 20-40 นาที และยืดหยุ่นได้ตามลักษณะกิจกรรม ดังนี้

- สัปดาห์ที่ 1 เรื่อง ข้าวไข่เจียวเตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง
- สัปดาห์ที่ 2 เรื่อง หนูเต็นระบำส้มตำปอกปอก
- สัปดาห์ที่ 3 เรื่อง ซุปก้อนหิน
- สัปดาห์ที่ 4 เรื่อง ขนมหกถ้วยกระทงน้อย
- สัปดาห์ที่ 5 เรื่อง ขนมหกถ้วยหน้าแคะ

บทบาทครู

บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสังเกต มีในทุกขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนการจัดกิจกรรม ครูควรศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต ให้เข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต ครูควรหาข้อมูลเกี่ยวกับเด็กว่าเด็กแพ้อาหารประเภทใด เลือกประเภทที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก และเลือกวรรณกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับอาหารที่จะลงมือปฏิบัติ วางแผนการใช้คำถามที่ส่งเสริมให้เด็กได้วิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ และเหตุการณ์ต่างๆในเรื่องให้ครบถ้วน
3. ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติ เพิ่มพูนการสังเกต ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการแสดงบทบาทสมมติให้พร้อม เพื่อให้เด็กได้เลือกใช้อย่างอิสระและเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้คำพูดของตนเองในการแสดง

4. ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต ในขั้นนี้ครูควรจัดเตรียมวรรณกรรมให้พร้อมและสะดวกต่อการใช้งาน จัดทำแผนภูมิขั้นตอนการประกอบอาหารที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เตรียมคำถามที่กระตุ้นให้เด็กได้สังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต จัดเตรียมวิธีการจัดแบ่งกลุ่มเด็ก เตรียมการแบ่งงานตามความเหมาะสม ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และอุปกรณ์ หรือการขอความร่วมมือในการเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม

5. ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต ในขั้นนี้ ก่อนลงมือประกอบอาหาร ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้พร้อม และจัดวางเป็นลำดับการใช้งานให้เด็กเห็นได้อย่างชัดเจน แนะนำอุปกรณ์ และวิธีการใช้อุปกรณ์ และแนะนำข้อควรระวังในการใช้และความปลอดภัยในการทำกิจกรรม และขณะประกอบอาหาร ให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนไปพร้อมๆกัน ครูควรใช้คำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กได้หัดสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต เช่น สี รูปร่าง กลิ่น รสชาติ ความข้น-ใส ลักษณะที่เปลี่ยนไป และเปิดโอกาสให้เด็กได้ ฟัง ดู ตม ชิม และสัมผัส ด้วยความระมัดระวังครูควรฝึกให้เด็กรู้จักรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน และหลังจากประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยตามขั้นตอนให้เด็กแบ่งหน้าที่ในการทำงาน เช่น จัดเก็บสิ่งของที่ใช้แล้วเข้าที่ เก็บโต๊ะ ทำความสะอาดบริเวณ เก็บอุปกรณ์ และทำความสะอาดภาชนะ เป็นต้น ซึ่งในขั้นนี้ครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความสะอาดมากที่สุด

6. ขั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต ครูควรทบทวนนิทาน โดยให้เด็กเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนการทำงาน สนทนาถึงวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ สนทนาถึงเปลี่ยนแปลงของอาหาร เช่น รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ ลักษณะที่เปลี่ยนไป เป็นต้น จากการประกอบอาหารที่ผ่านมา โดยสนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา ช่วยแนะนำส่วนที่ครูเรียนรู้จากกิจกรรม และครูควรกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด และควรวางแผนการจัดนิทรรศการในห้องเรียนที่แสดงผลงานการเรียนรู้ของเด็กอย่างหลากหลายโดยให้เด็กได้มีโอกาสเลือกผลงานของตนเองนำมาแสดง

7. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ควรเป็นไปด้วยความผ่อนคลาย มีอิสระ ครูควรส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ให้แรงเสริมในการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่เด็ก และมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

8. ครูควรจัดบันทึกพฤติกรรมการสังเกต บันทึกคำพูดของเด็ก ตลอดจนบันทึกภาพการจัดกิจกรรมเพื่อใช้ในการอภิปรายผลและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

บทบาทเด็ก

ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต บทบาทที่สำคัญของเด็กทุกคน คือ

1. การได้มีส่วนร่วมในการฟังนิทาน การวิเคราะห์เนื้อเรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร ฉาก อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ

3. การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมประกอบอาหาร และการจัดนำวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการประกอบอาหารมาจากบ้านโดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง
4. การลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง
5. การจัดนิทรรศการแสดงผลงาน
6. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด ในการฟัง ดู ดม ชิม และสัมผัส ด้วยความระมัดระวัง
7. ร่วมสร้างข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน รู้จักรอคอย รู้จักมารยาทในการทำงานร่วมกัน การรักษาระเบียบวินัย และคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยในการประกอบอาหาร

การประเมินผล

ในการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารสามารถประเมินผลโดยใช้วิธีการสังเกต และบันทึกพฤติกรรมขณะเด็กปฏิบัติกิจกรรม ในหัวข้อต่างๆดังนี้

1. การบอกหรืออธิบายคุณลักษณะของสิ่งต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการดู ดม ชิมรสชาติ การฟังเสียง และการสัมผัส
2. การบอกหรืออธิบายข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวน การวัด การชั่ง
3. การบอกหรืออธิบายข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ เช่น มะละกอลูกนี้หนักกว่าลูกนั้น ไข่ฟองนี้เล็กที่สุด เป็นต้น
4. การบอกหรืออธิบายข้อมูลการเปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อตีไข่แล้ว ไข่มีลักษณะเปลี่ยนไปอย่างไร น้ำซุป์มีสีที่เปลี่ยนไปหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

ในแผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์
3. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย สาระที่ควรเรียนรู้ และประสบการณ์สำคัญ
4. วิธีการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป
5. สื่อการเรียนรู้
6. การวัดประเมินผล
7. ภาคผนวก
8. บันทึกผลหลังการสอน
9. แบบบันทึกการวัดประเมินผล

แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต
เรื่อง ข้าวไข่เจียว เต๋ียวเต๋ียววอร้อยจ้ง
สอนชั้น อนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์

สาระสำคัญ

การจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เรื่อง ข้าวไข่เจียว เต๋ียวเต๋ียววอร้อยจ้ง เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ และได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำด้วยตนเองโดยมีวรรณกรรมเรื่องข้าวไข่เจียว เต๋ียวเต๋ียววอร้อยจ้ง เป็นสื่อกลางในการนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจ มาบูรณาการจัดกิจกรรม เริ่มตั้งแต่ การเล่านิทาน การวิเคราะห์เรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ การเตรียมการประกอบอาหาร การลงมือประกอบอาหาร และการสรุปผลการเรียนรู้ กิจกรรมในครั้งนี้เด็กจะได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกตสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการมองเห็น การดมกลิ่น การชิมรสชาติ การฟัง และการสัมผัสจากการทำไข่เจียวด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถด้านการสังเกตของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เชิงปริมาณ เชิงเปรียบเทียบ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต

สาระการเรียนรู้

1. สาระที่ควรรู้

การเรียนรู้วิธีการทำไข่เจียวจากนิทานเรื่องข้าวไข่เจียว เต๋ียวเต๋ียววอร้อยจ้ง ด้วยการฟังนิทาน วิเคราะห์เนื้อเรื่อง ตัวละคร แสดงบทบาทสมมติ การจัดเตรียมวางแผนประกอบอาหาร การลงมือทำไข่เจียว และการจัดแสดงนิทรรศการสิ่งที่ได้เรียนรู้
2. ประสบการณ์สำคัญ
  - 2.1 การสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
  - 2.2 การสังเกตองค์ประกอบของหนังสือนิทาน
  - 2.3 การวิเคราะห์เรื่อง วิเคราะห์ตัวละคร
  - 2.4 การแสดงบทบาทสมมติ
  - 2.5 การลำดับขั้นตอนการทำอาหาร
  - 2.6 การลงมือทำอาหาร
  - 2.7 การนำเสนอผลงานการเรียนรู้
  - 2.8 การบอกหรืออธิบาย

วิธีการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ วันที่ 1 (วรรณกรรมนำการสังเกต)

ขั้นนำ

1. ครูนำข่าวไขเงี้ยวของจริงมาวางบนโต๊ะและให้เด็กๆสังเกต และตอบคำถามคุณครู ว่าสิ่งที่เห็นมีกลิ่นอย่างไร มีอะไรบ้างในงาน มีชื่อเรียกว่าอย่างไร ใครเคยรับประทานบ้าง และรู้สึกอย่างไรที่ได้รับประทานข่าวไขเงี้ยว

2. ครูนำหนังสือนิทานเรื่อง ข่าวไขเงี้ยว เตี้ยวเตี้ยว อร่อยจัง มาตั้งวางให้เด็กได้สังเกต และซักชวนให้เด็กสังเกตหน้าปกและตอบคำถามว่ามี ภาพอะไรบ้าง น่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและเตรียมตัวเล่านิทานให้เด็กฟัง

ขั้นสอน

1. ครูเปิดหนังสือนิทานให้เด็กดูจนครบทุกหน้า แนะนำชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ผู้วาดภาพประกอบ
2. ครูเริ่มเล่านิทานให้เด็กฟังตั้งแต่ต้นจบจบโดยใช้น้ำเสียงและท่วงทำนองที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. ครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นและเป็นการให้เด็กได้พูดเพื่อทบทวนเรื่องราวและวิเคราะห์เรื่อง ดังนี้

- เด็กๆ ชอบนิทานหรือนี่ใหม่
- นิทานเรื่องนี้มีตัวละครใดบ้าง
- เรื่องนี้เกิดขึ้น ณ ที่ใด
- เหตุการณ์เริ่มต้นอย่างไร และตอนจบเป็นอย่างไร
- ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้คืออะไร
- ถ้านักเรียนเป็น.....จะอย่างไร
- เด็กๆอยากเป็นตัวละครตัวไหนมากที่สุด เพราะอะไร

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูร่วมกันสรุปเรื่องราวในนิทาน และสรุปวัตถุประสงค์ รวมทั้งขั้นตอนการทำไขเงี้ยว โดยครูเป็นผู้เขียนคำศัพท์ตัวโตๆ ลงบนกระดานชาร์ท และวาดภาพประกอบ

2. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลงข่าวไขเงี้ยว

สื่อการเรียนรู้

1. ข่าวไขเงี้ยว ของจริง
2. หนังสือนิทาน เรื่อง ข่าวไขเงี้ยว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง โดย พรอนงค์ นิยมค้า
3. กระดานชาร์ท
4. ปากกาเมจิก
5. เพลงข่าวไขเงี้ยว

กิจกรรมการเรียนรู้ วันที่ 2 (แสดงบทบาทสมมติ เพิ่มพูนการสังเกต)

ขั้นนำ

1. ครูเล่านิทานให้เด็กฟังตั้งแต่ต้นจนจบอีกครั้งหนึ่ง และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น และให้เด็กอธิบายว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ดังนี้

- เด็กๆคิดว่าเหตุการณ์ในเรื่องนี้ น่าจะอยู่ที่ใด เด็กๆสนใจอยากอยู่ที่นี้หรือไม่
- แล้วถ้าเด็กๆอยากอยู่ที่นี้ อยากจะทำอะไรแบบในเรื่องบ้างหรือไม่อย่างไร
- ถ้าคุณครูจะให้เด็กๆลองเป็นตัวละครในเรื่องน่าจะดีหรือไม่ เด็กๆ สนใจหรือไม่

2. ครูและเด็กตกลงกันจะแสดงบทบาทสมมติในเรื่อง ข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง

ขั้นสอน

1. ครูขออาสาสมัครนักแสดง และร่วมกันคัดเลือกนักแสดงตามความสนใจและความเหมาะสม

2. ครูขออาสาสมัครจัดเตรียมอุปกรณ์ประกอบการแสดง และช่วยกันจัดเตรียมอุปกรณ์ประกอบฉาก

3. ครูและเด็กซักซ้อมความเข้าใจในการแสดง ร่วมกัน

4. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงและได้ใช้คำพูดของตนเองตามความเข้าใจของเด็ก ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูช่วยกันสรุปเรื่องราว เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่าและอธิบายเหตุการณ์ร่วมกัน และให้กำลังใจชื่นชมในการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของทุกคน

2. เด็กและครูร่วมกันจัดเก็บอุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทาน เรื่อง ข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง โดย พรอนงค์ นิยมค้า

2. อุปกรณ์ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ ของเล่นจำลอง กระทะ ตะหลิว ชาม ซ้อน ไข่ น้ำมันพืช น้ำปลา และผัก

กิจกรรมการเรียนรู้ วันที่ 3 (วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต)

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร้องเพลงข้าวไข่เจียว

2. ครูเล่านิทานเรื่องข้าวไข่เจียว เตี้ยวเตี้ยวอร่อยจัง ให้เด็กฟังและใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กสังเกตรายละเอียดในหนังสือ เช่น ภาพวัตถุดิบ อุปกรณ์ในการทำ เป็นต้น

ขั้นสอน

1. ครูและเด็กร่วมกันระดมความคิดเรื่อง วัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำไข่เจียว โดยครูเขียนคำศัพท์ต่างๆตามที่นักเรียนบอก และขอตัวแทนนักเรียนออกมาวาดภาพประกอบ

2. ครูและเด็กร่วมกันตกแต่งแผนภูมิลำดับขั้นตอนการทำไข่เจียว

3. ครูแบ่งกลุ่มเด็กออกเป็น 5 กลุ่มๆละ 4-5 คน

4. ครูแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนนำวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้นำมาในวันพรุ่งนี้โดยมีจดหมายถึงผู้ปกครองขอความร่วมมือในการจัดเตรียมสิ่งของให้เด็ก

ขั้นสรุป

1. ครูและเด็กทบทวนแผนภูมิลำดับขั้นตอน และซักซ้อมความเข้าใจในการจัดเตรียมวัตถุดิบนำมาประกอบอาหารในวันพรุ่งนี้

2. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลงข้าวไข่เจียว

สื่อการเรียนรู้

1. หนังสือนิทาน เรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดียวอร่อยจัง โดย พรอนงค์ นิยมค้า
2. กระดาษชาร์ท
3. ปากกาเมจิก
4. จดหมายถึงผู้ปกครอง
5. เพลงข้าวไข่เจียว

กิจกรรมการเรียนรู้ วันที่ 4 (ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต)

ขั้นนำ

ก่อนลงมือประกอบอาหาร

1. ตัดแผนภูมิลำดับขั้นตอนในการทำไข่เจียวให้เด็กเห็นได้อย่างชัดเจน
2. ให้เด็กนั่งตามกลุ่มของตนเอง และจัดแบ่งงานให้เหมาะกับความสามารถของเด็กแต่ละคน
3. จัดวางอุปกรณ์ทุกอย่างให้เด็กเห็นตามขั้นตอนการทำ
4. ให้เด็กล้างมือและเช็ดมือให้แห้ง และสวมผ้ากันเปื้อนให้เรียบร้อย
5. ให้เด็กสังเกตวัตถุดิบที่ใช้ปรุงอาหารในวันนี้และบอกว่ามีอะไรบ้าง (ไข่ น้ำมันพืช น้ำปลา เหน็ด ต้นหอม ใบตำลึง ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ และดอกโสนเป็นต้น) โดยฝึกทุกอย่างล้างทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว
6. แนะนำอุปกรณ์ วิธีการใช้อุปกรณ์ และข้อควรระวังในการใช้ ได้แก่ กระทะ ตะหลิว ชาม ซ้อน เตาแก๊ส หรือเตาไฟฟ้า หรือกระทะไฟฟ้า มีด และเขียง และสร้างข้อตกลงร่วมกันในการประกอบอาหาร

ขั้นสอน

1. ขณะประกอบอาหาร

1.1 ให้เด็กลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนไปพร้อมกัน และใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสังเกต ดังนี้

1) การตอกไข่ใส่ชาม ครูให้เด็กทุกคนได้หยิบไข่ไก่ขึ้นมาดูสังเกตและสัมผัส กระตุ้นให้เด็กบอก สี รูปร่าง ขนาด ผิวสัมผัสของไข่ไก่ จากนั้นให้เด็กตอกไข่ใส่ชาม ครูกระตุ้นให้เด็กฟังเสียงตอกไข่และบอกความรู้สึกนั้น จากนั้นให้เด็กสังเกตเปลือกไข่ และเนื้อไข่ที่ตอกแล้วบอกสี กลิ่น รูปร่าง และผิวสัมผัส

2) การตีไข่ไก่ ครูกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ข้อมือในการจับช้อนตีไข่ พร้อมทั้งให้ฟังเสียงและบอกสี และเปรียบเทียบสีของไข่ก่อนตี และหลังตีไข่ กลิ่น และบอกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

3) การหั่นผักแต่ละชนิด ครูกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตรูปร่าง สี กลิ่น ของผักและบอกวิธีการหั่นที่ถูกต้อง กระตุ้นให้เด็กบอกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4) การปรุงรสด้วยน้ำปลา ครูกระตุ้นให้เด็กได้สังเกตสี กลิ่น และชิมรสชาติของน้ำปลา และให้เด็กเหยาะน้ำปลาพร้อมกับฟังเสียงด้วย

5) การนำส่วนผสม ได้แก่ ไข่ไก่ที่ตีแล้ว และผักที่หั่นแล้วผสมกันครูกระตุ้นให้เด็กบอกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

6) การตั้งกระทะและเทน้ำมันลงบนกระทะให้เด็กสังเกตและบอกสี กลิ่น ของน้ำมันพืช และสังเกตการเปลี่ยนแปลงเมื่อกระทะร้อน

7) การเทไข่ลงกระทะที่ร้อนได้ที่แล้ว ให้เด็กสังเกตและบอกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งบอกสี กลิ่น และฟังเสียงขณะเจียวไข่ ก่อนตักไข่เขี่ยใส่ภาชนะ

1.2 ช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาดบริเวณให้เรียบร้อย

ขั้นสรุป

1. ครูและเด็กร่วมกันเล่าประสบการณ์ ขั้นตอนในการทำไข่เจียว สนทนาถึงวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้

2. ให้เด็กทุกคนรับประทานไข่เจียว และสนทนาถึงเปลี่ยนแปลงของอาหาร เช่น รูปร่าง สี กลิ่น รสชาติ ลักษณะที่เปลี่ยนไป เป็นต้น

3. สนทนา พูดคุยกับเด็กในข้อที่เกิดความสงสัย หรือเกิดปัญหา

4. ครูช่วยแนะนำส่วนที่ครูเรียนรู้จากกิจกรรม และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นจากการร่วมกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภูมิลำดับขั้นตอนการทำไข่เจียว

2. อุปกรณ์การทำไข่เจียว ได้แก่ กระทะ ตะหลิว ชาม ช้อน เตาแก๊ส หรือเตาไฟฟ้า หรือกระทะไฟฟ้า มีด และเขียง เป็นต้น

3. วัตถุดิบในการทำไข่เจียว ได้แก่ ไข่ น้ำมันพืช น้ำปลา เติด ต้นหอม ใบตำลึง ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ และดอกโสน เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้วันที่ 5 (สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่สังเกต)

ขั้นนำ

1. ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้บอก บรรยาย หรืออธิบายในสิ่งที่เด็กได้ลงมือประกอบอาหารไข่เจียวในวันที่ผ่านมา

2. ครูถามเด็กถึงสิ่งที่ภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้เรื่องข้าวไข่เจียวเดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง

3. ครูให้เด็กวาดภาพสิ่งที่ประทับใจที่สุดในการเรียนรู้ครั้งนี้

ชั้นสอน

1. ครูและเด็กนำภาพผลงานเด็ก แผนภูมิลำดับขั้นตอนการทำไข่เจียวภาพถ่ายกิจกรรมที่ผ่านมานำมาจัดแสดงนิทรรศการในห้องเรียน มีการจัดมุมอุปกรณ์ มุมวัตถุดิบ ตัวละคร และเมนูไข่เจียวประเภทต่างๆ

2. เชิญคุณครูและน้องๆชั้นอนุบาลปีที่ 1 มาร่วมชมนิทรรศการ

ชั้นสรุป

1. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเรื่องราวของข้าวไข่เจียวเดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง และร่วมกันบอกความรู้สึก ความประทับใจ หรือสิ่งที่ไม่ประทับใจ ที่มีในการเรียนรู้ครั้งนี้

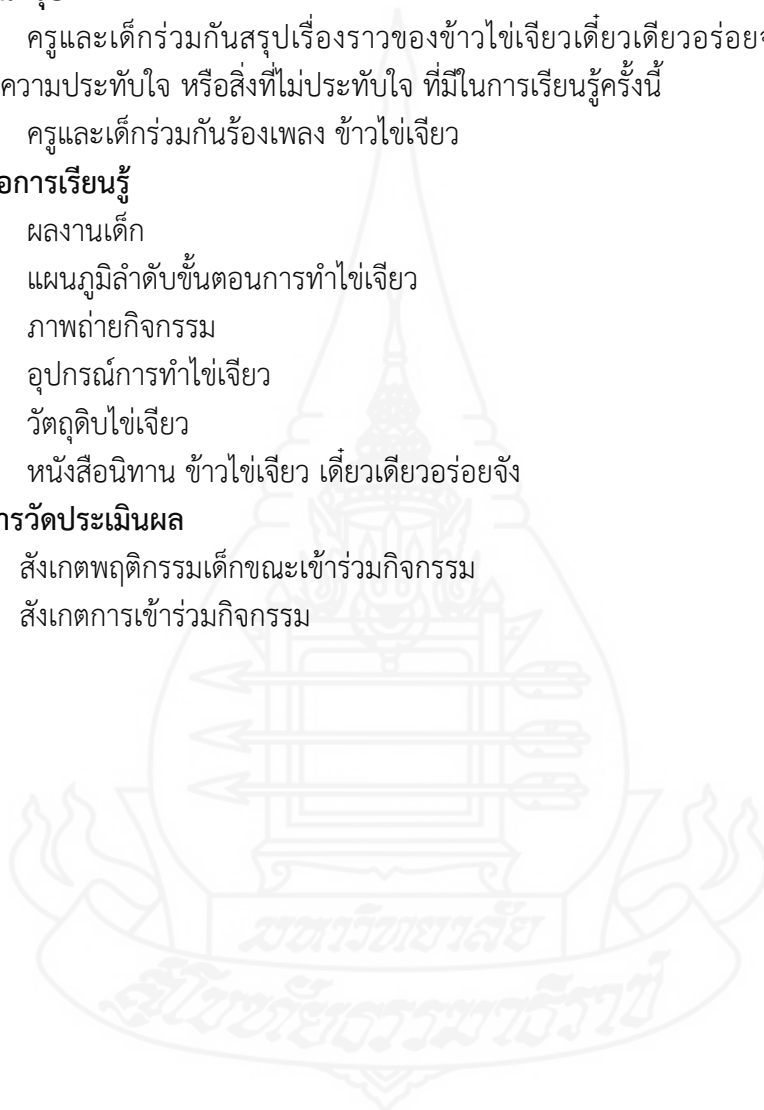
2. ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง ข้าวไข่เจียว

สื่อการเรียนรู้

1. ผลงานเด็ก
2. แผนภูมิลำดับขั้นตอนการทำไข่เจียว
3. ภาพถ่ายกิจกรรม
4. อุปกรณ์การทำไข่เจียว
5. วัตถุดิบไข่เจียว
6. หนังสือนิทาน ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง

การวัดประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมเด็กขณะเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง ข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง

ผู้แต่ง พรอนงค์ นิยมค้า

คืนหนึ่งพ่อแม่เรียกประชุมลูกบ้าน “วันหยุดคราวนี้ เราไปเที่ยวป่ากันดีกว่า” “ไชโย! ไปเที่ยวป่า! ไปเที่ยวป่า!”

สัตว์ทั้งหลายพากันดีใจจะได้ไปเที่ยวป่า

“เราจะเอาอะไรไปกินกันดีล่ะ” แม่แมวปรึกษา “เอาของที่ทำง่ายๆ ใครๆก็กินได้” “รู้แล้ว! ข้าวไข่เจียวไง! ใครๆก็ชอบกิน ทำง่ายดี อร่อยด้วย” แม่กระต่ายเสนอ “ไชโย! ข้าวไข่เจียว! ข้าวไข่เจียว!”

รุ่งเช้าทั้งหมดออกเดินทาง มุ่งหน้าเข้าป่าใหญ่ ใกล้หมู่บ้าน “พวกเราไปเที่ยว ทำข้าวไข่เจียว เดี่ยวเดี่ยวอร่อยจัง เมี้ยวๆ โข่งๆ อู๊ดๆ อี้ดๆ จี๊ดๆ จีบๆ” สัตว์ทั้งหลายร้องเพลงประสานเสียงกันอย่างครึกครื้น

เมื่อถึงชายป่าใกล้หมู่บ้าน หมาน้อยขอแวะเก็บต้นหอมในแปลงที่ปลูกไว้

ทั้งหมดเดินทางมาถึงเนินทุ่งริมบึงใหญ่ จึงวางสัมภาระเตรียมก่อกองไฟและแบ่งงานกันทำ ข้าวสุกแล้วส่งกลิ่นหอมฉุย ทั้งหมดช่วยกัน เตรียมทำไข่เจียว

แมวหยิบเห็ดมา หั่น หั่น หั่น หมาน้อยหยิบต้นหอมมา ซอย ซอย ซอย

หมูหยิบใบตำลึงมา เด็ด เด็ด เด็ด กระต่ายหยิบถั่วฝักยาวมา หั่น หั่น หั่น

หนูหยิบมะเขือเทศมา ซอย ซอย ซอย นกเก็บดอกโสนมา เด็ด เด็ด เด็ด

เมื่อเตรียมผักไว้เรียบร้อยแล้วทั้งหมดก็ตอกไข่ใส่กะละมัง แล้วก็ ตี ตี ตี จนฟองขึ้น

ใส่ผัก ใส่ น้ำปลา เหยาะ เหยาะ เหยาะ

1. เทน้ำมันลงกระทะ... ฉ่า! 2. รอจนกระทะร้อน...ฉี่! 3. เทไข่ใส่ฝักลงไป...ฉู่! 4. ไข่ฟองฟูขึ้นมาแล้ว...ฉี! 5. ใช้ตะหลิวพลิกไข่...ฉับ!

โอ้โฮ! ไช้เจียวเหลืองฟูน่ากินที่สุดเลย ตักข้าวตักไช้ใส่ปาก อ้า! อ้า! อ้า! อร่อยดี อร่อยดี...

พวกสัตว์เที่ยวเล่นจนเย็นแล้ว ทั้งหมดจึงเดินกลับบ้าน ร้องเพลงประสานเสียงกันอย่างสนุกสนาน

“พวกเราไปเที่ยว ทำข้าวไช้เจียว เดี่ยวเดียวอร่อยจัง เมี้ยวๆ โส่งๆ อู๊ดๆ อี้ดๆ จืดๆ จี๊บๆ”

เพลง ข้าวไช้เจียว

ผู้แต่ง พรอนงค์ นิยมคำ

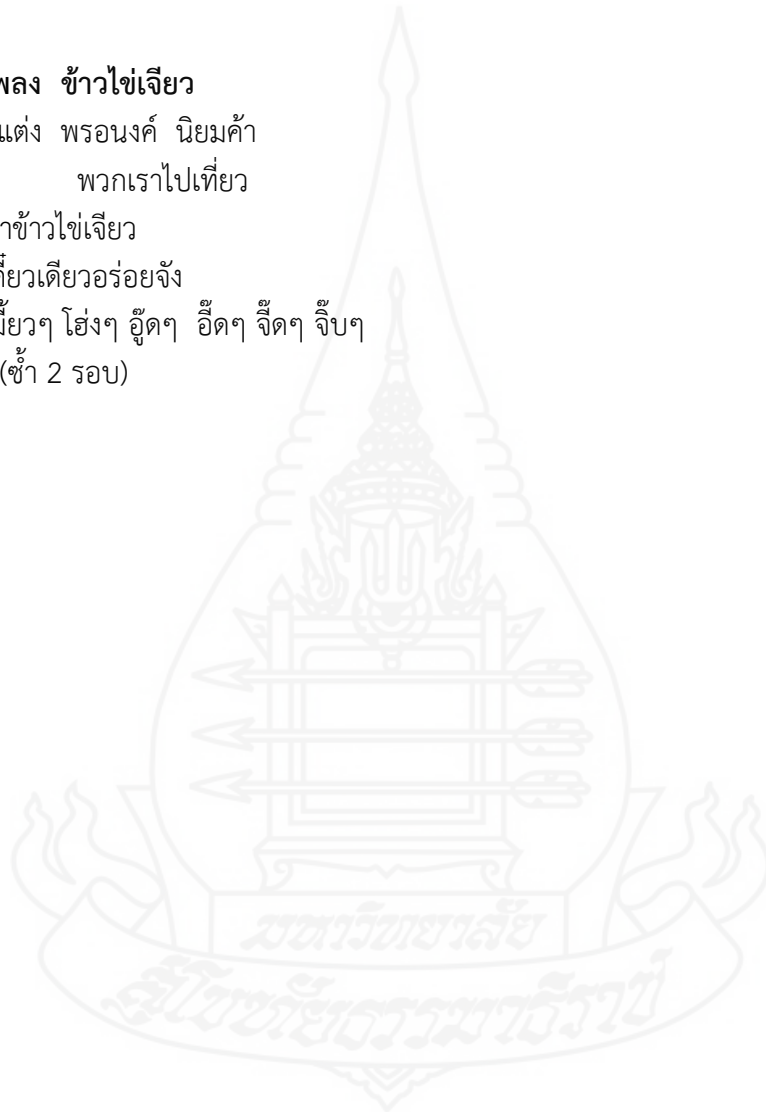
พวกเราไปเที่ยว

ทำข้าวไช้เจียว

เดี่ยวเดียวอร่อยจัง

เมี้ยวๆ โส่งๆ อู๊ดๆ อี้ดๆ จืดๆ จี๊บๆ

(ซ้ำ 2 รอบ)

บันทึกผลหลังสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

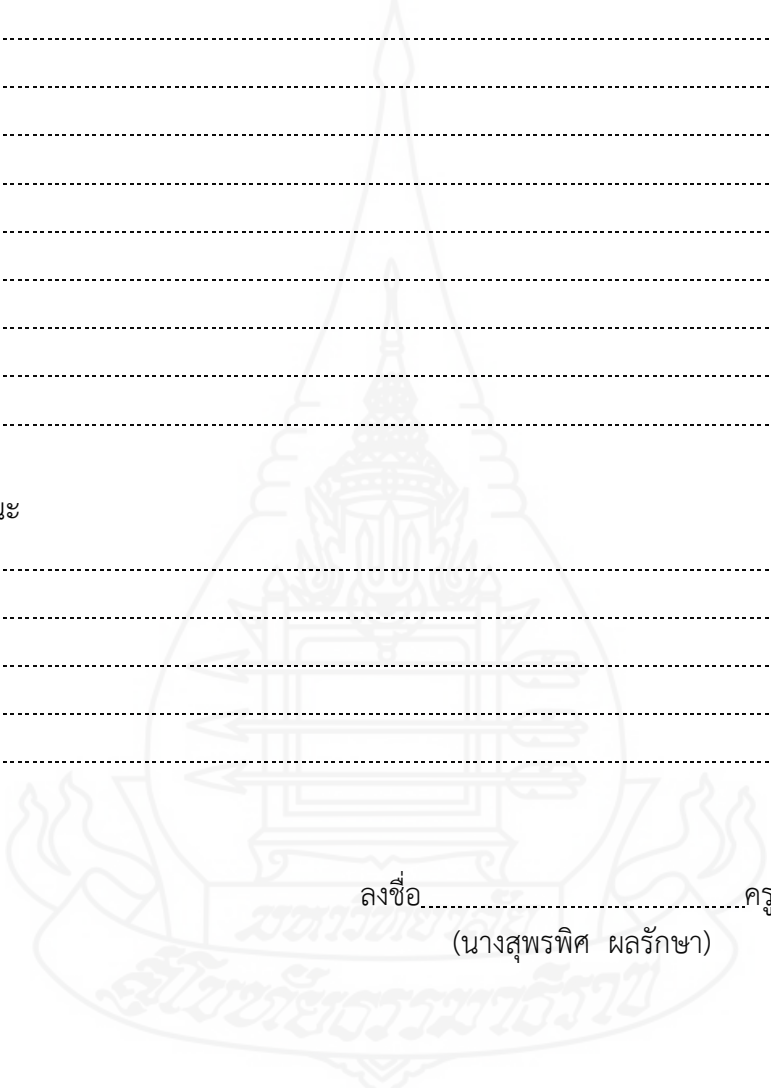
.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
(นางสุพรพิศ ผลรักษา)

แบบบันทึกการวัดประเมินผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต เรื่อง ข้าวไข่เจียว เต๋ยวเต๋ยวอ๋อ้อยจ้ง

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมินพฤติกรรมเด็กขณะเข้าร่วมกิจกรรม					สรุปผล การ ประเมิน
		มีความ กระตือรือร้น ในการเข้า ร่วมกิจกรรม	ใช้ประสาทสัมผัสอย่าง ใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่างรวมกันในการ สังเกต	มีส่วนร่วมใน กิจกรรมและได้ ลงมือปฏิบัติ จริง	ร่วมแสดงความ คิดเห็น บอก หรืออธิบายได้	สังเกตจาก ผลงานสำเร็จ และการจัดเก็บ อุปกรณ์	
1	ด.ช.ก						
2	ด.ช.ข						
3	ด.ช.ค						
4	ด.ช.ง						
5	ด.ช.จ						
6	ด.ช.ฉ						
7	ด.ช.ช						
8	ด.ช.ซ						
9	ด.ญ.ณ						
10	ด.ญ.ด						
11	ด.ญ.น						
12	ด.ญ.บ						
13	ด.ญ.ป						
14	ด.ญ.ท						
15	ด.ญ.ธ						
16	ด.ญ.ด						
17	ด.ญ.ต						
18	ด.ญ.ถ						
19	ด.ญ.ท						
20	ด.ช.ธ						
21	ด.ช.น						
22	ด.ช.บ						

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน		
	ระดับ 3 (ดี)	ระดับ 2 (พอใช้)	ระดับ 1 (ปรับปรุง)
1. สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม			
1.1 มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูไม่ต้องกระตุ้น	มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูต้องกระตุ้นเป็นบางครั้ง	ไม่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยครูต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา
1.2 ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกต	มีความสนใจและใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกตสิ่งต่างๆด้วยตนเอง	มีความสนใจและใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกตสิ่งต่างๆ โดยครูคอยกระตุ้นบ้างเป็นบางครั้ง	ไม่มีความสนใจและไม่ใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันในการสังเกตสิ่งต่างๆโดยครูต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา
1.3 มีส่วนร่วมในกิจกรรมและได้ลงมือปฏิบัติจริง	มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติในทุกกิจกรรมด้วยตนเอง	มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติในทุกกิจกรรม โดยครูคอยกระตุ้นเป็นบางครั้ง	ไม่มีส่วนร่วมและไม่ลงมือปฏิบัติในทุกกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา
2. สังเกตการสนทนาและตอบคำถาม			
2.1 ร่วมแสดงความคิดเห็น บอกรหัสหรืออธิบายได้	ร่วมแสดงความคิดเห็น บอกรหัสหรืออธิบายสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง	ร่วมแสดงความคิดเห็น บอกรหัสหรืออธิบายสิ่งต่างๆได้ โดยครูต้องกระตุ้นเป็นบางครั้ง	ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น บอกรหัสหรืออธิบายสิ่งต่างๆได้ โดยครูต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา
3. สังเกตจากผลงานสำเร็จและการจัดเก็บอุปกรณ์	ผลงานสำเร็จและจัดเก็บอุปกรณ์ได้เรียบร้อยได้ด้วยตนเอง	ผลงานสำเร็จและจัดเก็บอุปกรณ์ได้เรียบร้อยโดยครูต้องคอยกระตุ้นบางครั้ง	ผลงานไม่สำเร็จไม่สามารถจัดเก็บอุปกรณ์ได้เรียบร้อย โดยครูต้องคอยกระตุ้นตลอดเวลา

ภาคผนวก ข

แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหาร
โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสังเกต

**แบบประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด	4 หมายถึง เหมาะสมมาก
3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	2 หมายถึง เหมาะสมน้อย
1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด	

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนน				
		5	4	3	2	1
1.เนื้อหา						
	1.1 หลักการและเหตุผล					
	1.2 จุดมุ่งหมาย					
	1.3 หลักการจัดกิจกรรม					
	1.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม					
	1.5 กำหนดการจัดกิจกรรม					
	1.6 บทบาทครู					
	1.7 บทบาทเด็ก					
	1.8 การประเมินผล					
	1.9 แผนการจัดประสบการณ์					
	แผนที่ 1 เรื่อง ข้าวไข่เจียวเดียวเดียววอร้อยจิ้ง					
	1. สาระสำคัญ					
	2. จุดประสงค์					
	3. สาระการเรียนรู้					
	4. วิธีดำเนินกิจกรรม					
	5. สื่อการเรียนรู้					
	แผนที่ 2 เรื่อง หนูเต็นระบำ ส้มตำปอกปอก					
	1. สาระสำคัญ					
	2. จุดประสงค์					
	3. สาระการเรียนรู้					
	4. วิธีดำเนินกิจกรรม					
	5. สื่อการเรียนรู้					

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนน				
		5	4	3	2	1
	แผนที่ 3 เรื่อง ชุบก้อนหิน					
	1. สาระสำคัญ					
	2. จุดประสงค์					
	3. สาระการเรียนรู้					
	4. วิธีดำเนินการกิจกรรม					
	5. สื่อการเรียนรู้					
	แผนที่ 4 เรื่อง ขนมหัก้วยกระทงน้อย					
	1. สาระสำคัญ					
	2. จุดประสงค์					
	3. สาระการเรียนรู้					
	4. วิธีดำเนินการกิจกรรม					
	5. สื่อการเรียนรู้					
	แผนที่ 5 เรื่อง ขนมหครกน้าแคะ					
	1. สาระสำคัญ					
	2. จุดประสงค์					
	3. สาระการเรียนรู้					
	4. วิธีดำเนินการกิจกรรม					
	5. สื่อการเรียนรู้					
2.รูปแบบการเขียน						
	2.1 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน					
	2.2 อ่านเข้าใจง่าย					
	2.3 ความต่อเนื่องของข้อความ					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

ภาคผนวก ค

แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

คู่มือดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต

1. คำชี้แจง

1.1 แบบวัดนี้เป็นแบบวัดความสามารถด้านการสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5-6 ปี)

1.2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตนี้มีทั้งหมด 4 ตอน ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบวัดเชิงปฏิบัติ โดยการให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรืออย่างใดอย่างหนึ่งในการสังเกตข้อมูลที่เป็นของจริงพร้อมฟังคำถามจากครูและบอกคำตอบโดยการลงมือปฏิบัติ หรือชี้ภาพหรือชี้สิ่งที่สังเกตหรือบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่สังเกต ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ แบ่งเป็น 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต สี จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงในการเรียงสีตามภาพที่กำหนด)

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต เสียง จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กฟังเสียงและชี้ภาพที่ตรงกับเสียงนั้น)

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต กลิ่น จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กดมกลิ่นและชี้ภาพที่ตรงกับกลิ่นนั้น)

ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ผิวสัมผัส จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสัมผัสสิ่งของในกล่องทึบและชี้ภาพที่ตรงกับสิ่งที่สัมผัสนั้น)

ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต รสชาติ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กชิมรสชาติอาหารและชี้ภาพบัตรคำที่ตรงกับรสชาตินั้น)

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต จำนวน จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตจำนวนพริกและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ปริมาณ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตปริมาณน้ำปลาในขวดน้ำปลาและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต น้ำหนัก จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตน้ำหนักของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบขนาดของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความหนา-บาง จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความหนา-บางของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความสูง-ต่ำ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความสูง-ต่ำของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลง โดยให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่กำหนดและบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 เมื่อใส่ต่างทับทิมลงในแก้วที่มีน้ำสะอาดให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำ

ข้อที่ 2 เมื่อบีบน้ำมะนาวลงในแก้วที่มีน้ำดอกอัญชันให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำดอกอัญชัน

ข้อที่ 3 เมื่อนำแท่งเทียนเข้าใกล้ความร้อนให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเทียน

1.3 ในการดำเนินการวัดผู้ทำการวัดดำเนินการวัดด้วยตนเองโดยจัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้พร้อมและอธิบายวิธีการและดำเนินการวัดทีละข้อ นอกจากนี้มีผู้ช่วยดำเนินการวัดช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ ดูแลและอำนวยความสะดวกให้ผู้รับการวัดได้ทำแบบวัดถูกต้องตามขั้นตอนการวัด ซึ่งการวัดจะวัดวันละ 1 ตอน โดยเรียงลำดับจากตอนที่ 1-ตอนที่ 4 รวมระยะเวลาการวัด 4 วัน และผู้ดำเนินการวัดกรอกคะแนนที่ได้ลงในตารางบันทึกคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวัด มีดังนี้

2.1 คู่มือดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต

2.2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

2.3 แบบบันทึกคะแนน

2.4 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดความสามารถด้านการสังเกตในแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ แบ่งเป็น 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต สี จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงในการเรียงสีตามภาพที่กำหนด)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. ภาพตัวอย่างการเรียงสีหลอดด้าย

2. กระดาษแข็งสีขาวขนาด A4

3. หลอดด้ายสีต่างๆโดยมีสีที่ปรากฏในภาพตัวอย่างครบทุกสี

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต เสียง จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กฟังเสียงและชี้ภาพที่ตรงกับเสียงนั้น)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. เสียงบันทึกในเครื่องบันทึกเสียง ประกอบด้วย เสียงไก่ขัน เสียงช้าง และเสียงแคน

2. บัตรภาพตัวเลือกให้เด็กชี้ ขนาด 5x7 นิ้ว ข้อละ 3 ภาพ จำนวน 3 ข้อ รวมเป็นจำนวน 9 ภาพ (ตัวเลือกดังปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต)

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต กลิ่น จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กดมกลิ่นและชี้ภาพที่ตรงกับกลิ่นนั้น)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. กล่องหรือตลับที่บีบเจาะรู และบรรจุสิ่งของไว้ตลับละ 1 อย่าง ได้แก่ มะนาว กล้วยหอม และหอมแดงซอย

2. บัตรภาพตัวเลือกให้เด็กชี้ ขนาด 5x7 นิ้ว ข้อละ 3 ภาพ จำนวน 3 ข้อ รวมเป็นจำนวน 9 ภาพ (ตัวเลือกดั้งปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต)

ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ผิวสัมผัส จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสัมผัสสิ่งของในกล่องทึบและชี้ภาพที่ตรงกับสิ่งที่สัมผัสนั้น)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. กล่องทึบเจาะรูให้สามารถล้วงมือเข้าไปได้ และบรรจุสิ่งของไว้กล่องละ 1 อย่าง ได้แก่ ตุ๊กตา สบู่ก้อน และก้อนหิน

2. บัตรภาพตัวเลือกให้เด็กชี้ ขนาด 5x7 นิ้ว ข้อละ 3 ภาพ จำนวน 3 ข้อ รวมเป็นจำนวน 9 ภาพ (ตัวเลือกดั้งปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต)

ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต รสชาติ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กชิมรสชาติอาหารและชี้ภาพบัตรคำที่ตรงกับรสชาตินั้น)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. นมจืด น้ำปลา และ กลัวยน้ำว่าสุก
2. ช้อนชา (จำนวนเท่ากับจำนวนนักเรียน)
3. บัตรคำ ที่มีคำว่า เปรี้ยว หวาน และจืด เป็นตัวเลือกให้เด็กชี้ ขนาด 5x7 ข้อละ 3 ใบ จำนวน 3 ข้อ รวมเป็นจำนวน 9 ใบ (ตัวเลือกดั้งปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต)

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต จำนวน จำนวน ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตจำนวนพริกและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. จานรอง พริก
2. ตัวยกช้อนชากับ ไม้แก็ก ก. ข. และ ค.
3. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ปริมาณ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตปริมาณน้ำปลาในขวดน้ำปลาและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. ขวดน้ำปลาที่มีขนาดเท่ากัน แต่ปริมาณน้ำปลาในขวดแตกต่างกัน
2. ตัวยกช้อนชากับ ไม้แก็ก ก. ข. และ ค.
3. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต น้ำหนัก จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตน้ำหนักของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. มะละกอ จำนวน 4 ลูก ที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. ตัวพยัญชนะกำกับ ไก่ แก่ ก. ข. ค. และบัตรคำว่า ของที่กำหนด
3. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถ

ด้านการสังเกต

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก จำนวน 3 ข้อ
(วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบขนาดของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. ข้อนดวงสีเดียวกัน และมีขนาดต่างกันจำนวน 3 อัน
2. มะเขือเทศสีแดง จำนวน 4 ลูกที่มีขนาดต่างกัน
3. ตัวพยัญชนะกำกับ ไก่ แก่ ก. ข. ค. และบัตรคำว่า ของที่กำหนด
4. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถ

ด้านการสังเกต

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความหนา-บาง จำนวน 3 ข้อ

(วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความหนา-บางของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. มะละกอก้อนเป็นชิ้น มีขนาดกว้าง ยาวเท่ากันแต่ความหนาต่างกัน
จำนวน 4 ชิ้น
2. ตัวพยัญชนะกำกับ ไก่ แก่ ก. ข. ค. และบัตรคำว่า ของที่กำหนด
3. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถ

ด้านการสังเกต

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความสูง-ต่ำ จำนวน 3 ข้อ

(วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความสูง-ต่ำของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

อุปกรณ์ที่ใช้

1. มะละกอก้อนเป็นชิ้น มีรูปร่างเหมือนกันแต่ความสูงแตกต่างกัน
2. ตัวพยัญชนะกำกับ ไก่ แก่ ก. ข. ค. และบัตรคำว่า ของที่กำหนด
3. รูปแบบการจัดอุปกรณ์ในแต่ละข้อดังปรากฏในแบบวัดความสามารถ

ด้านการสังเกต

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลง โดยให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่กำหนดและบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 เมื่อใส่ต่างทับทมลงในแก้วที่มีน้ำสะอาดให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำ

อุปกรณ์ที่ใช้

1. แก้วน้ำชนิดใส
2. น้ำเปล่า
3. ต่างทับทม
4. ช้อนชา

ข้อที่ 2 เมื่อปีบน้ำมะนาวลงในแก้วที่มีน้ำดอกอัญชันให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำดอกอัญชัน

อุปกรณ์ที่ใช้

1. แก้วน้ำชนิดใส
2. น้ำดอกอัญชัน
3. มะนาวผ่าซีก

ข้อที่ 3 เมื่อนำแท่งเทียนเข้าใกล้ความร้อนให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของเทียน

อุปกรณ์ที่ใช้

1. เทียนเล่มเล็ก
2. ไฟแช็ค
3. เทียนเล่มใหญ่สำหรับจุดให้ความร้อน
4. จานรองเทียน

3. การวัดและประเมินผล

3.1 เกณฑ์การให้คะแนนมีดังนี้

มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ แบ่งเป็น 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต สี จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กลงมือปฏิบัติจริงในการเรียงสีตามภาพที่กำหนด)

เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กเรียงสีได้ถูกต้องตามภาพที่กำหนด
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กเรียงสีไม่ถูกต้องตามภาพที่กำหนด

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต เสียง จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กฟังเสียงและชี้ภาพที่ตรงกับเสียงนั้น)

เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพได้ถูกต้องตามเสียงที่ได้ยิน
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพไม่ถูกต้องตามเสียงที่ได้ยิน

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต กลิ่น จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กดมกลิ่นและชี้ภาพที่ตรงกับกลิ่นนั้น)

เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพได้ถูกต้องตามกลิ่นที่ได้ดม
- 0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพไม่ถูกต้องตามกลิ่นที่ได้ดม

ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ผิวสัมผัส จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสัมผัสสิ่งของในกล่องทึบและชี้ภาพที่ตรงกับสิ่งที่สัมผัสนั้น)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพได้ถูกต้องตามสิ่งที่ได้สัมผัส

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพไม่ถูกต้องตามสิ่งที่ได้สัมผัส

ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต รสชาติ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กชิมรสชาติอาหารและชี้ภาพบัตรคำที่ตรงกับรสชาตินั้น)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพบัตรคำได้ถูกต้องตามรสชาติที่ชิม

คะแนน หมายถึง เด็กชี้ภาพบัตรคำไม่ถูกต้องตามรสชาติที่ชิม

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต จำนวน จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตจำนวนลูกปัดและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ปริมาณ จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตปริมาณน้ำในแก้วและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต น้ำหนัก จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กสังเกตน้ำหนักของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบขนาดของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความหนา-บาง จำนวน 3 ข้อ (วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความหนา-บางของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความสูง-ต่ำ จำนวน 3 ข้อ
(วัดโดยให้เด็กเปรียบเทียบความสูง-ต่ำของสิ่งของและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม)

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ได้ถูกต้อง

0 คะแนน หมายถึง เด็กชี้ไม่ถูกต้อง

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลง โดยให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่กำหนดและบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 เมื่อใส่ต่างหีบทมลงในแก้วที่มีน้ำสะอาดให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำ

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายได้ว่าน้ำเปลี่ยนเป็น
สีน้ำเงินหรือสีม่วง

0 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายไม่ได้หรืออธิบายได้
ไม่ถูกต้อง

ข้อที่ 2 เมื่อบีบน้ำมะนาวลงในแก้วที่มีน้ำดอกอัญชันให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำดอกอัญชัน

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายได้ว่าน้ำดอกอัญชัน
เปลี่ยนเป็นสีแดง

0 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายไม่ได้หรืออธิบายได้ไม่
ถูกต้อง

ข้อที่ 3 เมื่อนำแท่งเทียนเข้าใกล้ความร้อนให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของ
เทียน

เกณฑ์การให้คะแนน

1 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายได้ว่าเทียนจะนิ่ม
หรืออ่อน หรือโค้งลงหรือละลายหรือ
ตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง

0 คะแนน หมายถึง เด็กบอกหรืออธิบายไม่ได้หรืออธิบายได้ไม่
ถูกต้อง

หมายเหตุ ในการพิจารณาให้คะแนนในข้อนี้ผู้ทำการวัดควรพิจารณาคำตอบที่เด็ก
บอกหรืออธิบายตามที่สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงขณะนั้น หากเด็กมีการบอกหรือ
อธิบายสิ่งที่สังเกตไม่ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นขณะนั้น เช่น เมื่อบีบน้ำมะนาวลงในน้ำดอกอัญชัน น้ำดอก
อัญชันกลายเป็นสีเขียว (ซึ่งแท้จริงน้ำดอกอัญชันกลายเป็นสีแดง) ก็ให้ 0 คะแนน

3.2 การเตรียมตัวก่อนการวัดความสามารถด้านการสังเกต

1. จัดสถานที่ดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกตให้เป็นห้องที่มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อผู้รับการวัด เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะกับผู้รับการวัด มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน

2. ผู้ดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต ต้องศึกษาคู่มือในการวัดความสามารถด้านการสังเกตให้เข้าใจในกระบวนการวัดทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบวัดซึ่งจะทำให้ดำเนินการวัดเป็นไปอย่างราบรื่น และก่อนการวัดผู้ดำเนินการวัดต้องอธิบายขั้นตอนการทำแบบวัดให้ผู้รับการวัดเข้าใจ

3.3 เวลาที่ใช้ในการวัด

กำหนดข้อละ 1 นาที และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของแต่ละข้อ

3.4 วิธีดำเนินการวัดความสามารถด้านการสังเกต

1. ผู้ดำเนินการวัดเรียกเด็กมาทำการวัดทีละคน โดยเรียงตามลำดับเลขที่ตามใบบันทึกคะแนน

2. ผู้ดำเนินการวัดจัดเตรียมอุปกรณ์วางไว้บนโต๊ะ ให้เด็กนั่งเก้าอี้ที่เตรียมไว้ และสร้างความคุ้นเคยกับเด็ก ก่อนอธิบายวิธีการวัดให้เด็กฟัง

3. ผู้ดำเนินการวัดให้เด็กดูอุปกรณ์ต่างๆ บนโต๊ะ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการและอ่านคำถามอย่างช้าๆ ทีละข้อๆ ละ 2 ครั้งแล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติ

4. ผู้ดำเนินการวัดบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกคะแนน

4. แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต (ตัวอย่าง)

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ แบ่งเป็น 5 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต สี จำนวน 3 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพตัวอย่างการเรียงสีหลอดด้ายและเรียงสีหลอดด้ายตามภาพตัวอย่างให้ถูกต้อง

ข้อที่ 1 ภาพตัวอย่าง

การเรียงสีของนักเรียน

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตเสียง จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเสียงที่ครูเปิดและชี้ภาพที่ตรงกับเสียงที่ได้ยิน

ข้อที่ 1 ครูเปิดเสียงไก่ขัน ให้นักเรียนชี้ภาพที่ตรงกับเสียง

ก.

ข.

ค.

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตกลิ่น จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนดมกลิ่นสิ่งของที่อยู่ในกล่องและชี้ภาพที่ตรงกับกลิ่นนั้น

ข้อที่ 1 ให้นักเรียนดมกลิ่นมะนาว และชี้ภาพที่ตรงกับกลิ่นนั้น

ก.

ข.

ค.

ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตผิวสัมผัส จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนใช้มือสัมผัสสิ่งของที่อยู่ในกล่องทึบและชี้ภาพที่ตรงกับ

สิ่งนั้น

ข้อที่ 1 ให้นักเรียนสัมผัสตุ๊กตา และชี้ภาพที่ตรงกับสิ่งนั้น

ก.

ข.

ค.

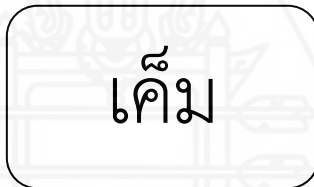
ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตรสชาติ จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนชิมรสชาติของอาหารและชี้ภาพบัตรคำที่ตรงกับ

รสชาตินั้น

ข้อที่ 1 นักเรียนชิมนมจืดโดยตัก 1 ช้อนชา และชี้ภาพบัตรคำที่ตรงกับรสชาตินั้น

ก.

ข.

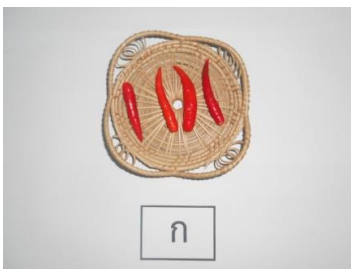
ค.

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต จำนวน 3 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้จำนวนที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 จำนวนไม้พริกจำนวน 6 เม็ด

ก

ข

ค

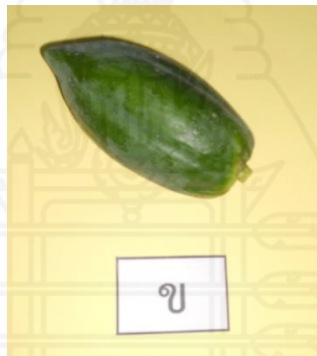
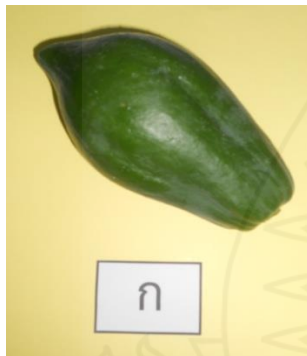
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต ปริมาณ จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้แก้วที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 น้ำปลาขวดใดมีน้ำปลาเต็มขวด

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต น้ำหนัก จำนวน 4 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้สิ่งของที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 มะละกอลูกโตหนักที่สุด

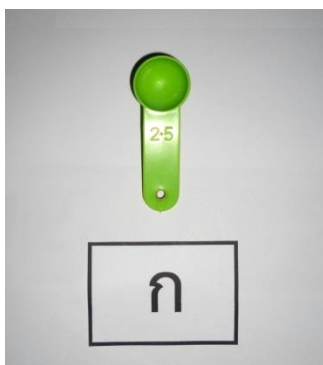

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก จำนวน 3 ข้อ

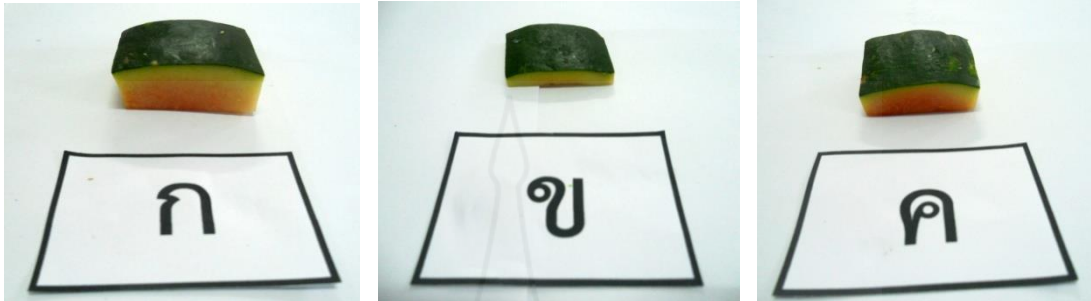
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้สิ่งของที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 ช้อนตวงใดมีขนาดใหญ่ที่สุด

ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบความหนา-บาง จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 มะละกอชิ้นใดหนาที่สุด

ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบความสูง-ต่ำ จำนวน 3 ข้อ
คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังคำถามจากคุณครูและชี้สิ่งที่ตรงกับคำถาม

ข้อที่ 1 มะละกอชิ้นใดสูงที่สุด

ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตการเปลี่ยนแปลง แบ่งเป็น 3 ข้อ ดังนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่กำหนดและบอกหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ข้อที่ 1 เมื่อใส่ต่างหับทมลงในแก้วที่มีน้ำสะอาดให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนแปลงของน้ำ
รายการคำตอบของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกคะแนนความสามารถด้านการสังเกตรายบุคคล

ก่อนการจัดกิจกรรม หลังการจัดกิจกรรม วันที่วัด.....

ชื่อผู้รับการวัด ด.ช./ด.ญ.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับคะแนนที่วัดได้

รายการ	คะแนน	
	1	0
ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ		
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตสี		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตเสียง		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตกลิ่น		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตผิวสัมผัส		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตรสชาติ		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
รวมคะแนนตอนที่ 1		
ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ		
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตจำนวน		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		

รายการ	คะแนน	
	1	0
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตปริมาณ		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตน้ำหนัก		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
รวมคะแนนตอนที่ 2		
ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ		
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบขนาดใหญ่-เล็ก		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบความหนา-บาง		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบความสูง-ต่ำ		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
รวมคะแนนตอนที่ 3		
ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง		
ข้อที่ 1		
ข้อที่ 2		
ข้อที่ 3		
รวมคะแนนชุดที่ 4		
รวมคะแนนทั้ง 4 ชุด (.....+.....+.....+.....)		

ลงชื่อ.....ผู้ดำเนินการวัด
(นางสุพรพิศ ผลรักษา)

ภาคผนวก ง

แบบประเมินคุณภาพแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต

**แบบประเมินคุณภาพคู่มือดำเนินการวัดและแบบวัดความสามารถด้านการสังเกต
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน

เกณฑ์การให้คะแนน

- 1 หมายถึง มีความสอดคล้องกันและชัดเจนดี
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้องและชัดเจนหรือไม่
 -1 หมายถึง ไม่มีความชัดเจนและไม่สอดคล้อง

รายการ	คะแนน			ความคิดเห็น
	1	0	-1	
คู่มือดำเนินการวัด				
คำชี้แจง				
อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด				
การตรวจให้คะแนน				
การเตรียมตัวก่อนการวัด				
เวลาที่ใช้ในการวัด				
วิธีดำเนินการวัด				
แบบวัดความสามารถด้านการสังเกต				
ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงคุณลักษณะ				
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตสี				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตเสียง				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตกลิ่น				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				

รายการ	คะแนน			ความคิดเห็น
	1	0	-1	
ชุดที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตผิวสัมผัส				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 5 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตรสชาติ				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงปริมาณ				
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตจำนวน				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตปริมาณ				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตน้ำหนัก				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ				
ชุดที่ 1 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ขนาดใหญ่-เล็ก				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				

รายการ	คะแนน			ความคิดเห็น
	1	0	-1	
ชุดที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความหนา-บาง				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ชุดที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการเปรียบเทียบ ความสูง-ต่ำ				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ตอนที่ 4 แบบวัดความสามารถด้านการสังเกตข้อมูลการเปลี่ยนแปลง				
ข้อที่ 1				
ข้อที่ 2				
ข้อที่ 3				
ข้อที่ 4				
ข้อที่ 5				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา IOC

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตอนที่	แบบวัดการสังเกต	ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ				ค่าIOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	
1	ข้อมูลเชิง คุณลักษณะ	1	1	1	1	3	1
		2	0	1	0	1	0.33
		3	1	1	1	3	1
		4	1	1	1	3	1
		5	1	1	1	3	1
		6	1	1	1	3	1
		7	0	1	1	2	0.67
		8	1	1	1	3	1
		9	1	0	1	2	0.67
		10	1	1	1	3	1
		11	1	1	1	3	1
		12	1	1	1	3	1
		13	1	1	1	3	1
		14	1	1	1	3	1
		15	1	1	1	3	1
		16	1	0	1	2	0.67
		17	0	0	1	1	0.33
		18	1	1	1	3	1
		19	1	1	1	3	1
		20	1	1	1	3	1
2	ข้อมูลเชิงปริมาณ	1	1	1	1	3	1
		2	1	1	1	3	1
		3	1	1	1	3	1
		4	0	1	1	2	0.67
		5	1	1	1	3	1
		6	1	1	1	3	1
		7	1	1	1	3	1
		8	0	1	1	2	0.67
		9	1	1	1	3	1

ตอนที่	แบบวัดการสังเกต	ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ				
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	ค่าIOC
2	ข้อมูลเชิงปริมาณ	10	1	1	0	2	0.67
		11	1	1	1	3	1
		12	1	1	1	3	1
3	ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ	1	1	1	1	3	1
		2	1	1	1	3	1
		3	1	1	1	3	1
		4	0	0	1	1	0.33
		5	1	1	1	3	1
		6	1	0	1	2	0.67
		7	1	1	1	3	1
		8	1	1	1	3	1
		9	1	1	1	3	1
		10	1	1	1	3	1
		11	0	1	1	3	1
		12	1	1	1	3	1
4	ข้อมูลการเปลี่ยนแปลง	1	1	1	1	3	1
		2	1	1	1	3	1
		3	1	1	1	3	1
		4	0	0	1	1	0.33
		5	0	0	1	1	0.33

ภาคผนวก ฉ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/562

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

29 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศยา ศรีมกุฏพันธ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุพรพิศ ผลรักษา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราษฎร์พัฒนา จังหวัดสุรินทร์ ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในฐานะ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง เครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธมพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. 0-2504-8505
โทรสาร. 0-2503-3566-7
เบอร์โทรนักศึกษา 085-4917525 , 081-8788521

ที่ ศษ 0522.16 (บ)/๕๖๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๑๗ พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน นางพิมพ์พิภา ญาธิป

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุพรพิศ ผลรักษา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษา ค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้าน การสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราชภัฏรพีพัฒนา จังหวัดสุรินทร์ ตามโครงการการศึกษา ค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทาง สาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบ และให้ความคิดเห็นเพื่อ การปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 085-4917525 , 081-8788521

ที่ ศธ 0522.16 (ว)/ 5๖9

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒7 พฤศจิกายน 2556

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์มาลี หงษ์ทอง

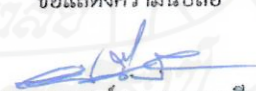
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสุพรพิศ ผลรักษา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน วิชาเอกปฐมวัยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกตของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนราชฤทธิพัฒนา จังหวัดสุรินทร์ ตามโครงการการศึกษา ค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บ รวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้ เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้อง กับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์ จากท่านในฐานะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาปฐมวัย ได้โปรดพิจารณา ตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือ การวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียด อื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึง ขอบอกคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 085-4917525 , 081-8788521

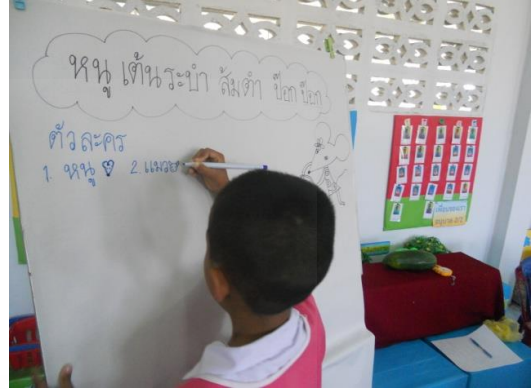
ภาคผนวก ซ

ตัวอย่างภาพกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ภาพการจัดกิจกรรมการประกอบอาหารโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสังเกต

ขั้นที่ 1 วรรณกรรมนำการสังเกต

การเล่านิทานและวิเคราะห์เรื่อง

ขั้นที่ 2 แสดงบทบาทสมมติเพิ่มพูนการสังเกต

เด็กๆแสดงบทบาทสมมติ

ขั้นที่ 3 วางแผนประกอบอาหารเตรียมการสังเกต

เด็ก ๆ ร่วมกันวางแผนประกอบอาหาร ด้วยการเขียน วาดภาพ ทบทวนขั้นตอน

ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต

ชั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต(ต่อ)

ขั้นที่ 4 ลงมือประกอบอาหารพบพานสิ่งสังเกต(ต่อ)

เด็ก ๆ ลงมือประกอบอาหารด้วยตนเอง

ชั้นที่ 5 สรุปผลการเรียนรู้มุ่งสู่ผู้สังเกต

เด็กๆช่วยกันจัดนิทรรศการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนๆและน้องๆ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสุพรพิศ ผลรักษา
วันเดือน ปีเกิด	9 กุมภาพันธ์ 2521
สถานที่เกิด	อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ1) วิชาเอก การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนราษฎร์พัฒนา ตำบลพระแก้ว อำเภอสังขะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

